

Havnen Gode Havnen

Havnen Den Gode

I tiden før Bergen ble etablert og bygget opp som by, var Vågen kjent som *Havnen den gode*, og derfor synes vi det er et passende navn på prosjektet. Mellom de syv fjell var det lunt og skjermet, øyene utenfor gav havnen god skjerming mot vind og uvær og her kunne båtene ligge trygt uansett vær og årstid. Vågens nordside var lun og skjermet med kaikanten tett inntil Bryggen, mens det på sørsiden var værhardt.

Historisk sett har Vågen alltid vært et knutepunkt med handel og transport som de viktigste aktivitetene, og har siden tidlig på 1500-tallet vært et sentralt møtested, med Nikolaikirkeallmenningen som byens senter.

I dag er bruken endret, men funksjonene er på mange måter de samme. Handelen omfatter flere typer varer og tjenester enn tidligere, og kjøp og salg av varer som før var konsentrert på Torget, har spredt seg utover byen og i bydelene. Dette har ført til nye bevegelsesmønstre, som er mer komplekse fordi vi har mange ulike typer framkomstmidler, der noen beveger seg raskt og andre beveger seg langsomt. I tillegg til handel og trafikk er behovet for rekreasjon blitt større, gode uterom, oppholdssoner, møtepunkt, samt områder som oppfordrer til lek og aktivitet skal berike Vågen.

Vågens historie skal formidles samtidig som nåtidens og fremtidens behov skal tilføre nye lag, og på denne måten skal opplevelsen av Vågen i enda større grad kunne assosieres med navnet *Havnen den gode*.

Innhold

Innledning

Visjon

Hovedgrep

1 **Organisere og programmere**

1.1 – Trafikk og logistikk

1.2 – Trafikkvurderinger

1.3 – Omorganisering av båter i havnebassenget

1.4 – Torget

1.5 – Nikolaikirkeallmenningen – Lysdansen

1.6 – Bryggen

1.7 – Barnas Byrom – i Dreggsallmenningen

2 **Legge til og gi rom for vitalisering**

2.1 – Bryggen, havnen og sjølinjen

2.2 – Vågskoordinatoren

2.3 – By-bruk

2.4 – Brukere

2.5 – Høytider og arrangement

2.6 – Ly og le – med faste og temporære installasjoner

2.7 – Kulturelle lektere

2.8 – Kunst og involvering i byrom

3 **Trekke frem historier og historiske lag**

3.1 – Kulturminner – og forhold til kulturminnene

3.2 – Identitet

3.3 – Belysning

4 **Fasevis gjennomføring**

4.1 – Fasevis utbygging

4.2 – Fasevis programmering og vitalisering i byggeperioden

4.3 – Vann og overvann

4.4 – Sikkerhet

Bildeutsnitt B1 – med KL master

Vi skriver historie hver dag!

*Fremtidens historie berikes av fortiden, og det er nåtiden
som er nøkkelen for å gi den innhold og mening!*

Visjon

Bergen vokste frem ved Vågen. Opprinnelig var Vågen en lun vik som etter hvert utviklet seg til å bli en av Nord-Europas viktigste handelshavner. I moderne tid har de funksjonelle behovene endret seg, og områdene i Vågen er på ny klar for en oppgradering og transformasjon. I dag brukes Vågen, Bryggen og Torget til mye mer enn tradisjonell havnedrift. Med kunnskap om det som har vært, vil vi skape rom for alle dagens hendelser og arrangementer og samtidig skape rom for fremtiden; rom for å møtes, rom for lek og aktivitet, et scenerom som bærer fram nåtidens historie, historie som skal bli en viktig del av fremtidens fortellinger om nåtiden.

Når vi i dag krysser Fisketorget, er det ikke lenger glatt fisk vi har i nevene, men smarttelefoner og fotoapparater som fryser øyeblikkene og skaper korte, men varige glimt av historie. Det er ikke lenger båten som er vår primære kontakt med omverdenen, men telefonen som kobler oss med verden på få hundredels sekunder. Øyeblikkene blir til og spres over kloden. Noen arkiveres, mens andre forsvinne. Uansett kommuniserer de en historie, og idet de når mottakeren skaper de nye bilder og forestillinger.

Bevegelsesmønstrene i byen er i stadig endring. I eldre tider kom man til byen i båt, og gikk stort sett til fots eller brukte hest og vogn. Bil, buss og trikk skapte nye behov, og byen mistet sin historiske adkomst fra sjøsiden. I dag er Bybanen et av Bergens viktigste kollektive framkomstmidler. Vi ser også at det vokser fram et mangfold av nye, mindre og klimavennlige transportmidler. Økt bruk av både manuelle og elektriske utgaver av spark og sykkel er bra for miljøet og må derfor tas hensyn til i trafikkplanlegging.

Vår visjon med prosjektet er at området rundt Vågen skal styrkes slik at det igjen blir et sentralt møtested. For å kunne løse det må kollektiv mobilitet og tilgjengelighet gis førsteprioritet over alle andre formål. Bare ved å koble sjøbasert og landbasert mobilitet sammen i sentrale superpunkter kan vi gi Vågen tilbake den pulsen den hadde da den var blant Nord-Europas viktigste havner. I tillegg må området vitaliseres gjennom gode oppholdssteder og aktiviteter gjennom hele året, med en romslighet og godt organisert flyt som gjør det mulig for besøkende og bergensere å bruke området sammen. Synergien av disse møtene vil gi en styrket stolthet av et nytt, vitalisert byrom med tydelig historisk dybde. Vågen skal være et rom som reflekterer fortiden, bygger rom for nåtiden og er tilstrekkelig robust til å kunne imøtekomme fremtidens behov og endringer.

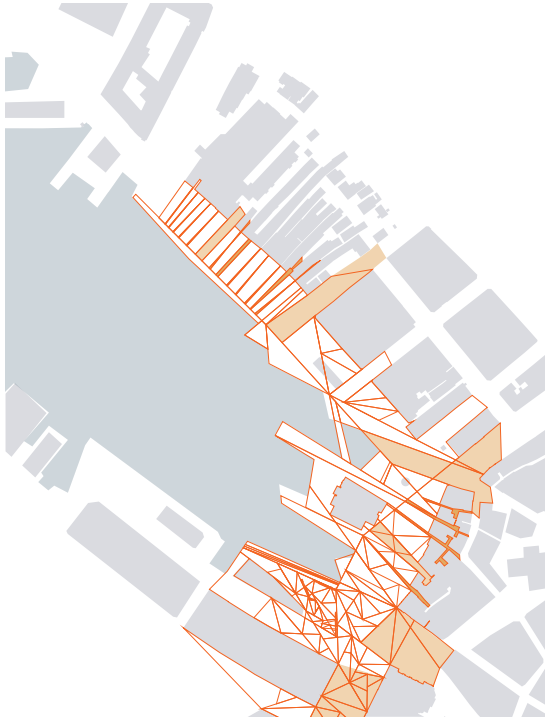
1 Programmere

Ved å reorganisere og legge til nye funksjoner i området rundt vågen, plasseres nye ankerpunkt som tiltrekker seg ulike brukergrupper og sørger for at det er interessante destinasjoner som gir liv og aktivitet rundt vågen, samtidig som området blir organisert for optimal flyt.

2 Legge til

Ved å legge til nye trekonstruksjoner, brygger, broer, flytebrygger og leketere langs og på bryggekannten, gir prosjektet rom og muligheter for revitalisering og nye bruk. Omårdet transformeres for å imøtekomme dagens og fremtidens behov.

3 Trekke frem

Allmenningene trer tydeligere frem, og strukturen i kvartalene tydeliggjøres ut på plassene. Gjennom utforming av bygulvet trekkes det frem historiske lag som knyttes til historsike fortellinger fra området. Disse er med på å gi formspråk og grafiske uttrykk i alle elementene som bygulv, møblering, master, bygg etc

Hovedgrep

Overordnet er prosjektet utformet rundt 3 hovedgrep:

- 1 Organisere og programmere funksjoner rundt Vågen.
- 2 Legge til og gi rom for vitalisering.
- 3 Trekke frem historiske lag/historien for å bygge identitet, vitalisere og utforme.

Gjennom en programmering og reorganisering av eksisterende programmer rundt Vågen, rydder vi opp i funksjonene, samtidig som vi gir rom for nye. Vi legger til arealer og tar i bruk og synliggjør eksisterende arealer med stort potensiale, og trekker frem de historiske lagene for å bygge opp en fornyet identitet som gir stolthet og nytt eierskap til byrommet.

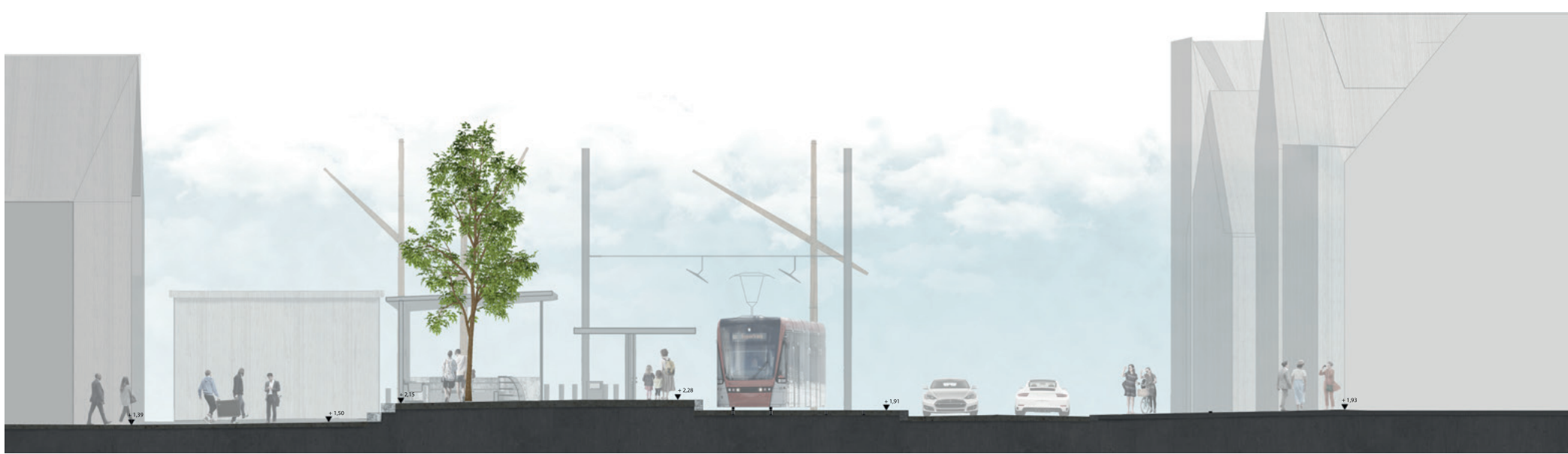

Oversiktsplan 1:1000

Snitt 1 (nedskalert til 1:400)

Snitt 4 (nedskalert til 1:400)

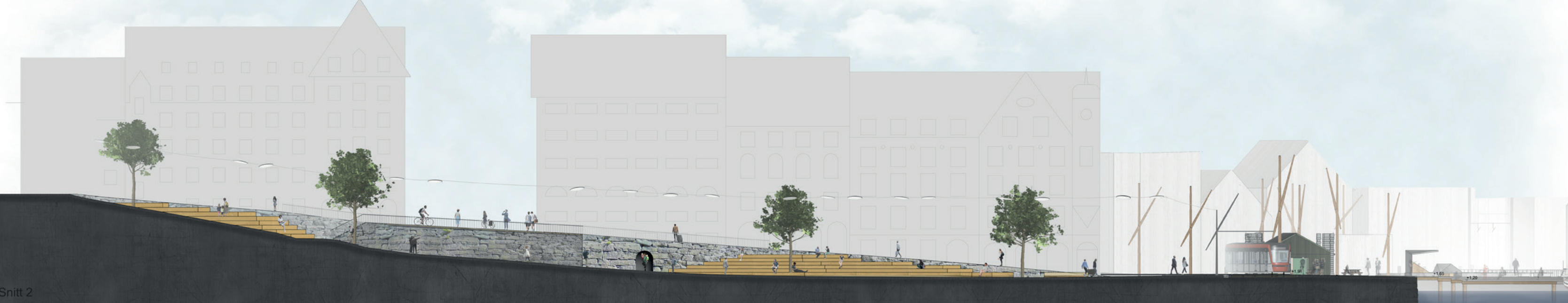
Snitt 3 (nedskalert til 1:400)

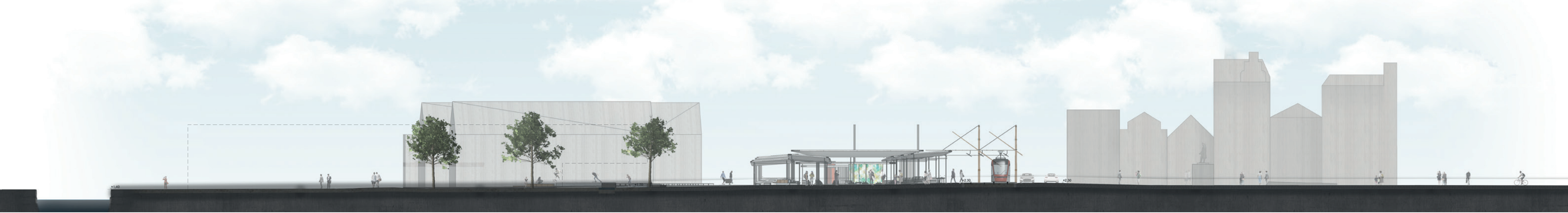
Snitt 5 (nedskalert til 1:400)

Snitt 2 (nedskalert til 1:400)

Snitt 6 (nedskalert til 1:400)

Bildeutschnitt A – Übersichtsperspektiv

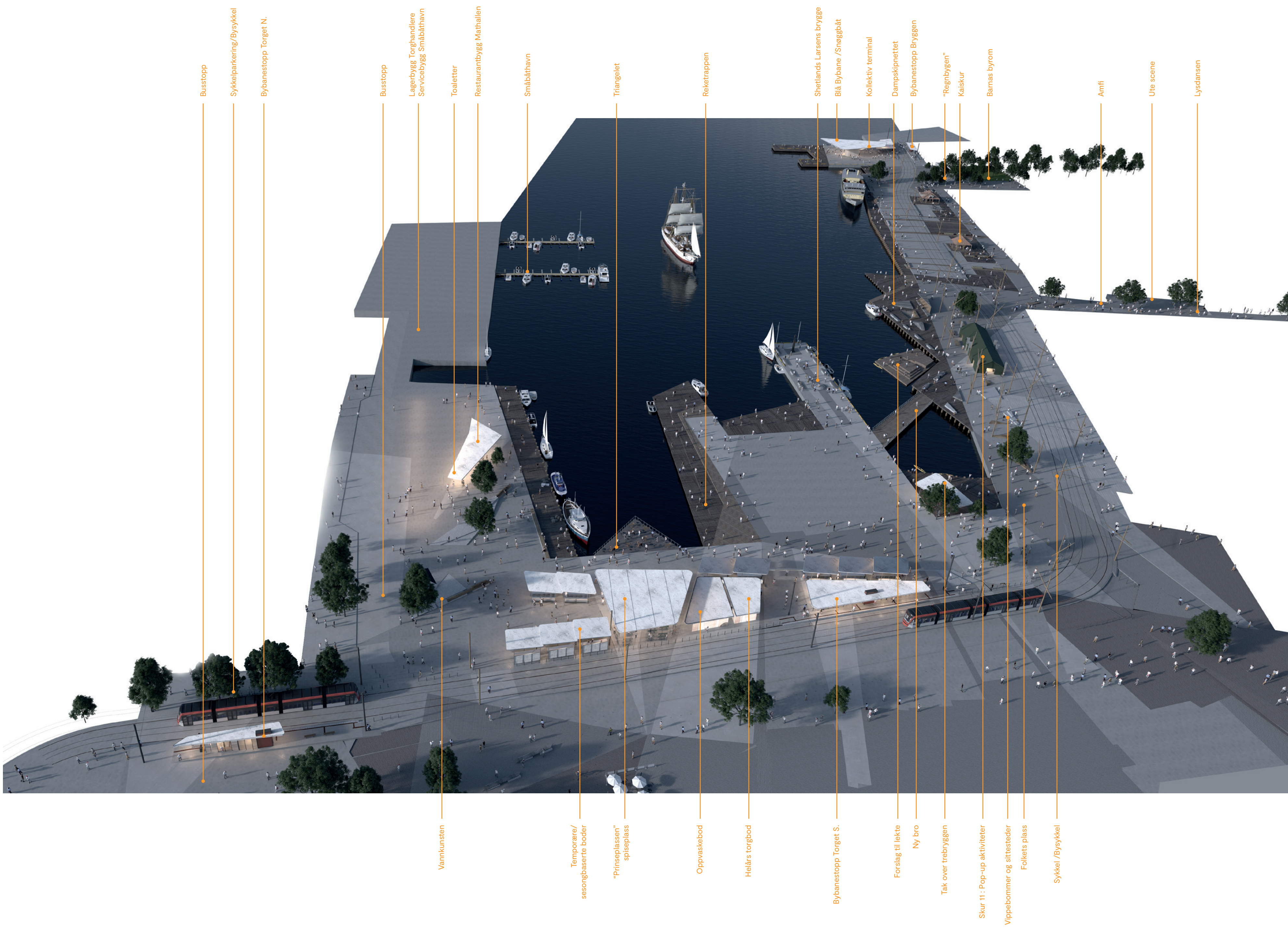
1

Organisere og programmere

Vi har tatt behovet for en overordnet reorganisering og programmering av Vågen på alvor. Vi trenger omorganiseringen for å skape et vitalisert og funksjonelt byrom som vil imøtekomme fremtiden. Her skal det være plass til både til bybane, trafikk, syklister og gående. Det skal kunne foregå en parallell flyt mellom turister, bergensere og andre brukere, slik at alle føler at det er rom for dem. Ved å plassere de overordnede funksjonene og reorganisere dem slik at de passer inn i en større bysammenheng, sikrer man god flyt og nok rom.

Vågen er Bergens viktigste byrom. Vi har organisert prosjektet slik at man prioriterer alle framfor noen, og vi velger å prioritere byrommets og *byens* identitet framfor *noens* identitet. Vi har plassert funksjoner for å sikre vitalisering, gode ankerpunkt og rom for aktiviteter og folkemasser. Dette viser seg blant annet i plasseringen av småbåthavnen, plasseringen av et kollektivt knutepunkt og plassering og utforming av bybanen.

Det er også mangel på attraksjoner/destinasjoner ved Bryggen. Det nye kollektivknutepunktet, barnas byrom og indre brygge er områder som får en ny giv gjennom prosjektet, og sammen med de organisatoriske elementene vil reprogrammering av områdene til sammen skape grobunn for nye opplevelser i hjertet av Bergen.

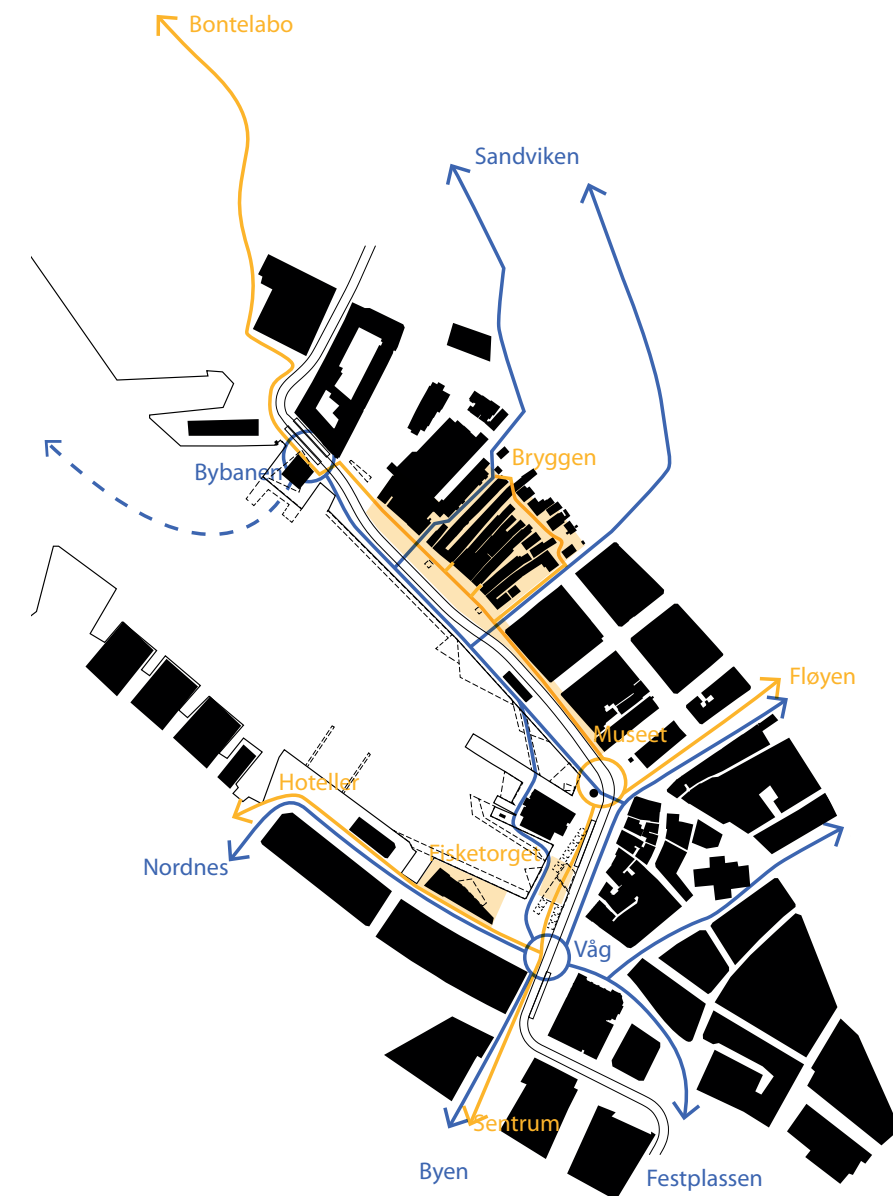
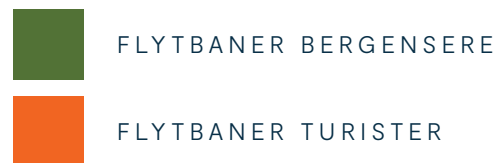
1.1

Trafikk og logistikk

De trafikale løsningene er tenkt og organisert på en slik måte at man sikrer best mulig flyt med færrest mulig kryssninger og med fokus på å sikre gode uterom og forbindelser i gåbyen. Bybanen blir en viktig pulserende og strukturerende åre gjennom Vågen.

1.1.1

Fotgjengere

Gåbyen Bergen må utformes slik at vi sikrer gode og attraktive arealer både for bergensere og besøkende, hvor de oppfordres til å ville gå og bruke området. Bruken av Vågen endrer seg gjennom året, fra et myldrende folkehav om sommeren til å kunne være ødslig og tomt om vinteren. Bergenserne krysser Bryggen og Torget hele året og strømmer inn fra smau og allmenningen. Flaskehalsene og konfliktnivåene mellom bergensere og turister øker om sommeren. Vågen må derfor organiseres for å kunne sikre god flyt og krysnings hele året, også mellom bergensere og besøkende. Gjennom en tydelig organisering av hovedflytområder sikrer vi en helårlig god og konfliktfri bruk, som gir gode opplevelser og lyst til å oppholde seg i og bruke området! Tilkomsstveiene som smitt, smau og allmenninger er synliggjort og inviterende infiltrasjonsårer for både å komme inn og ut av området.

Vi har laget en ytre gangakse fra Fisketorget. Denne kan enten kan gå via en ny reketrapp ut mot Shetlands Larsens brygge før den går over i en gangbro som skaper en direkteforbindelse mot Skur 11 og Nikolaikirkeallmenningen. Eller man kan fortsette mellom Zachariasbryggen og Fisketorget. Denne ytre gangaksen vil være et alternativ både for å unngå proppen rundt Fisketorget/Kjøttbasaren, men er også en forbindelse som skaper større nærhet til Vågen. Turistenes hovedtrasé er innerst mot Bryggen og krysser over til å gå gjennom Fisketorget.

Det er lagt opp til signalregulering i krysset/svingen ved Torgalmenningen og i krysningspunktet på Vågsallmenningen, dette ut fra trafiksikkerhetsmessige aspekt, der Bybanens bevegelse styres ift fotgjengerkrysnings og kryssende biltrafikk i fase 1.

Fotgjengere skal kunne flyte gjennom området, men det er markerte overganger på Torget og signalregulert der hvor man både krysser vei og bane. For øvrig markeres fotgjengeroverganger i allmenningene.

1.1.2

Sykkeltrasé

Inn til sentrum fra sør er sykkelveien samlet i egen toveis sykkelvei, og en generell regel er at det er viktig å unngå skifter i konsept. Vi har derfor foreslått at sykkeltraséen legges over Vågsallmenningen og på innside av banetrasé og vei langs Torget. Dette gjør at man unngår "proppen" i Småstrandgaten, der man har smalt snitt i tillegg til kurve og kryssende vei over bybanetraséen. Sykkelveien må krysse banetraséen ved Kjøttbasaren grunnet trangt snitt foran Finnegården. Ved Bryggen legges traséen på sjøsiden slik at man sikrer en attraktiv og hurtig sykkeltrasé som vil flyte uhindret helt til Bontelabo og videre nordover, uavhengig av arrangement og folkemylder på området inne ved Bryggen. Sykkeltraséen over Bryggen legges som shared-space løsning sammen med gangarealet ytterst på kaikanten. Den blir liggende i samme nivå som fortau og kai, og markeres med kant i flush eller "knapper", men skal framstå som en del av fortauet.

Som alternativ over Torget, og for å vinne mer plass, er det mulig å legge sykkeltraséen i bilbanen i strekket over Torget. Da benyttes en trafikalsituasjon «Sharrow». Sykkeltrasé i bane merkes særskilt. Denne løsningen kan vurderes videre i prosjektet og vil gi mer rom og areal på Torget.

Bysykler

Dagens system for bysykler bidrar til å løse transportbehovet over kortere strekk i sentrum. Det er foreslått plassering for bysykkelstativ på alle sentrale plasser/allmenninger, og med fokus på områder som knytter seg på gatestrukturen for øvrig.

1.1.3

Bybanen

Vi har gjort vurderinger av begge bybanestoppene med tanke på både plassering og identitet. Vi mener byrommets identitet og kulturarv må spille på lag og være med på å skape en egen identitet for stoppene gjennom denne delen av byen. Prosjektet følger Bybanens formingsveileder i henhold til alle punkt, og trekker frem de ikoniske oransje «bybanesøylene» som viktig merkevarebygging i henhold til bybanens identitet og for å synliggjøre stoppene. Vi har videre vurdert at takene på stoppene bør følge Vågens identitet og formspråk synliggjort i prosjektet. På denne måten skaper vi en godt sammensydd identitet som sikrer at Bybanen blir tydelig, samtidig som den framstår som en del av et helhetlig grep.

Plassering av selve stoppene er vurdert i henhold til føringer i KU; funksjonelle behov, plass, synlighet og sikkerhet. Men bybanetraseen skal også flyte gjennom byrommene uten at den tar fokus bort fra programmering og de historiske veggene og gulvene i byrommene den beveger seg gjennom. I krysningspunktene fremheves imidlertid traséen med kontrasterende dekke for å sikre synlighet og god trafiksikkerhet.

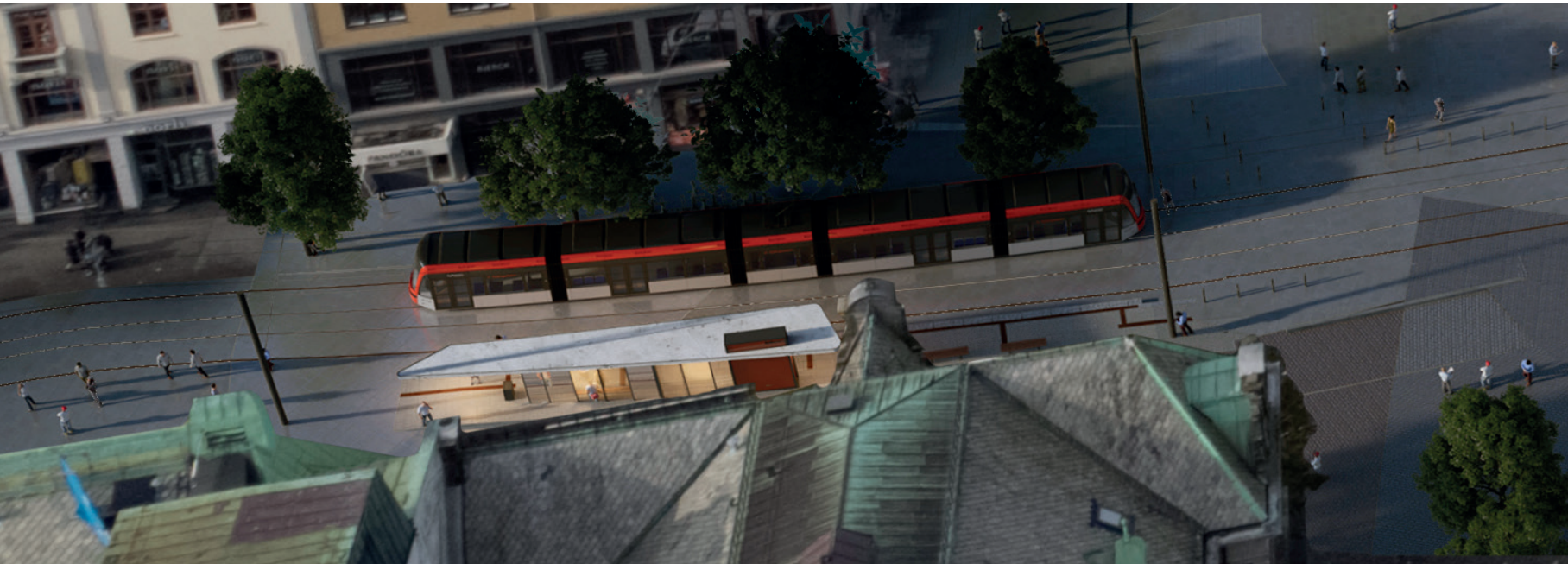
BYBANESTOPPET BRYGGEN

BYBANESTOPPET TORGET S.

BYBANESTOPPET TORGET N.

1.1.3

Bybanestoppet Bryggen

I dag er det først og fremst turister som ankommer Bryggen i Bergen. Der bergensere og striler tidligere kom med båt til sentrum, bruker vi i dag byen på andre måter. Dersom vi skal øke bruken av Bryggen også for lokalbefolkningen må vi jobbe med mer enn design, vi må gjenskape Bryggen som et mobilitetsknutepunkt. Vi har derfor etablert et nytt kollektivt knutepunkt ved Skur 8 på Dreggekaien. Her lager vi et felles intermodalt knutepunkt for Bybanen, mikromobilitetsløsninger og den blå bybanen/snøggbåter.

Utgangspunktet for å flytte bybanestoppet til denne plasseringen er å lage et effektivt skifte og sammenføyning av kystdestinasjon og by og bydels-destinasjoner på land. I tillegg vil dette bybanestoppet være godt synlig og bygge opp under Bryggens identitet, og ikke minst være med på å vitalisere ytre del av Vågen ved å gjøre den mer tilgjengelig og til en naturlig destinasjon.

I Sandbrogaten etableres et nødstopp, som kun har en forhøyet kantstein slik at Bybanen blir like tilgjengelig ved bruk. Her vil det ikke være etablert tak eller billettautomater.

Dette stoppet vil kun være tilgjengelig ved større arrangementer på Bryggen som 17. mai, Bergen City Maraton etc. Stoppet kan også benyttes ved evt oversvømmelse på Bryggen. I disse tilfellene vil man sette opp egne veiledere og midlertidig skilting. Utenom disse tidspunktene skal ikke dette oppleves som et bybanestopp.

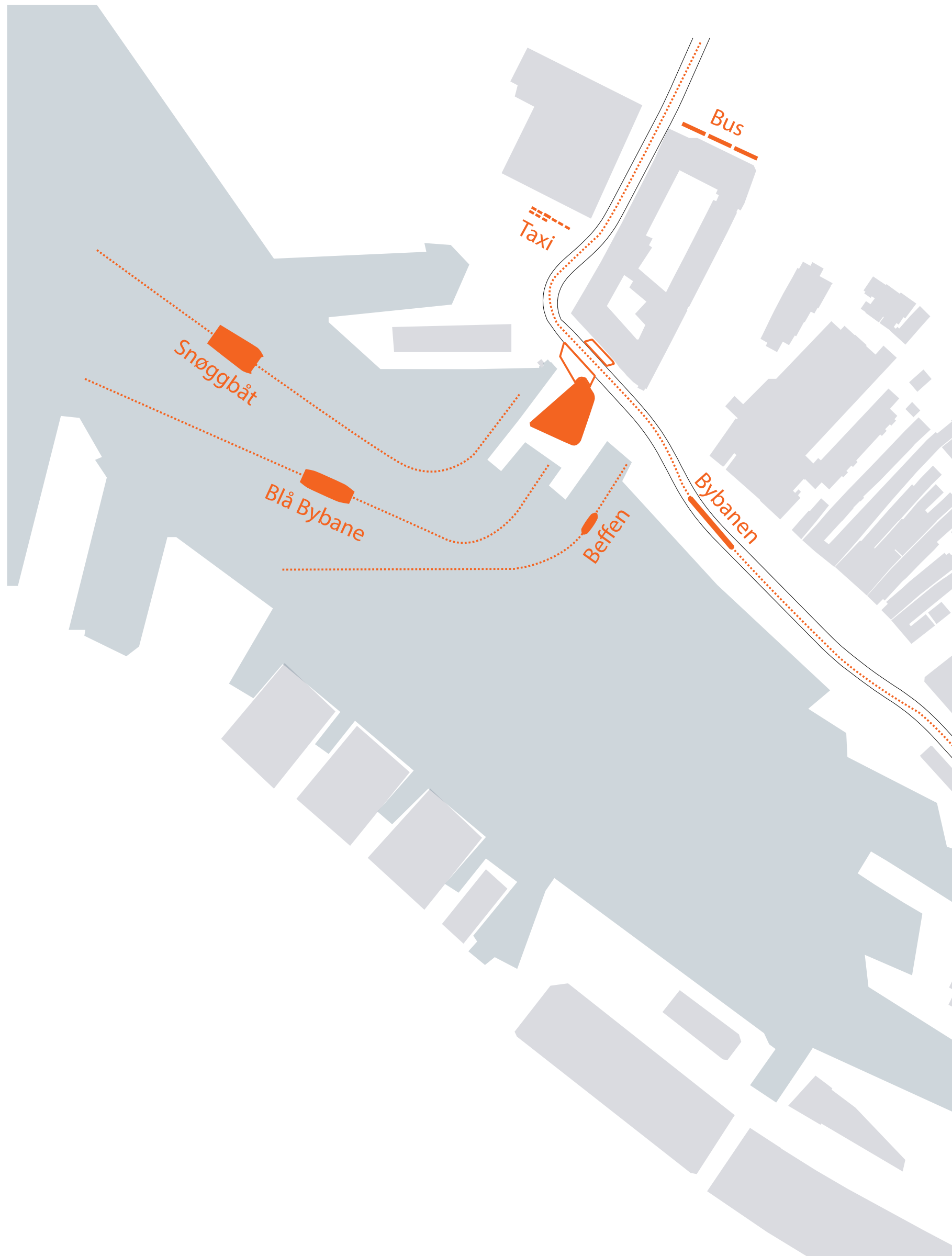
Bybanestoppet Torget

Vi har vurdert flere ulike alternativer for plassering av bybanestoppet med fokus både på det trafikale for Bybanen og for helheten og flyten i den trafikale situasjonen. Vi har valgt å ikke plassere noen stopp midt i siktlinjene fra Vågsallmenningen og ut mot Vågen.

Vi ser også at den største flaskehalsen rundt Torget ligger ved Zachariasbryggen. Her krysser strømmen av fotgjengere og syklist i to retninger til og fra Torget, Vertridsallmenningen, Bryggen og Sandviken, samtidig som det skal være plass til både biler og Bybane. For å gi rom for bedre flyt i dette området har vi foreslått å sakse dette bybanestoppet. Stoppet i retning sentrum ligger på Torget, og stoppet i retning Åsane ligger i nedre del av Torgallmenningen. Denne løsningen gjør at stoppet for sørgående bane har hele torgflaten som utvidet publikumsareal uten begrensninger i form av veia-real på sjøsiden (som i nullalternativet), mens stoppet på Torgallmenningen er lettere tilgjengelig for dem som jobber i byen og skal ut til ytre Sandviken eller Åsane. Siktlinjene mellom Torgallmenningen og Torget opprettholdes, da bybanetraseen og de brede fortauene på begge sider sørger for direkte sikt. Dagens busskur og skiltbommene fjernes, og taket på holdeplassen blir en mindre utgave enn taket på perrongene for øvrig.

Vi har gjort trafikale vurderinger av nullalternativet opp mot flere andre alternativ, og mener vår løsning er den som best sikrer overordnede målsetninger.

1.1.4

Nytt kollektivt knutepunkt

"Den blå bybanen", Bryggen bybanestopp, snøggbåtterminal. Et nytt kollektivtyngdepunkt med samlokalisering av Bybanen, snøggbåtterminalen og "blå bybane" etableres på Dreggekaien ved Skur 8. Dette vil omstrukturere dagens forbindelseslinjer, og gjøre Bryggen til et sted på veien, og en attraktiv destinasjon uavhengig av turistsesongen.

I Strategi for sjøfronten i Bergens sentrale deler – høringsutkast 10.04.19, ser vi at kommunen har foreslått etablering av stopp til den kommende "blå bybanen" på Dreggekaien og på Zachariasbryggen. Det er flere fordeler med Dreggekaien i en slik sammenheng. I Vågen er det lav hastighet på båt, noe som øker reisetiden betraktelig. Ved å la hurtiggående båttrafikk, både flytende bybane og de lokale snøggbåtene, legge til på Dreggekaien, skaper vi et knutepunkt for mobilitet og en direkte omstigning fra sjøbasert til skinnegående transport. Dette knutepunktet gir Bryggen den aktiviteten den trenger, og lokalbefolkningens nye tilknytting til arealene sikrer bruk hele året. I tillegg vil denne omorganiseringen gi helt andre muligheter til indre del av Vågen, med tanke på yrende småbåtliv.

Etablering av nytt drivstoffsystem (LNG eller Hydrogen) til de regionale snøggbåtene vil kreve flytting fra Strandkaiaen til Dokken. Når vi har muliggjort plass til de lokale snøggbåtene på Dreggekaien fristilles Strandkaiaen for bruk til andre formål.

1.1.5

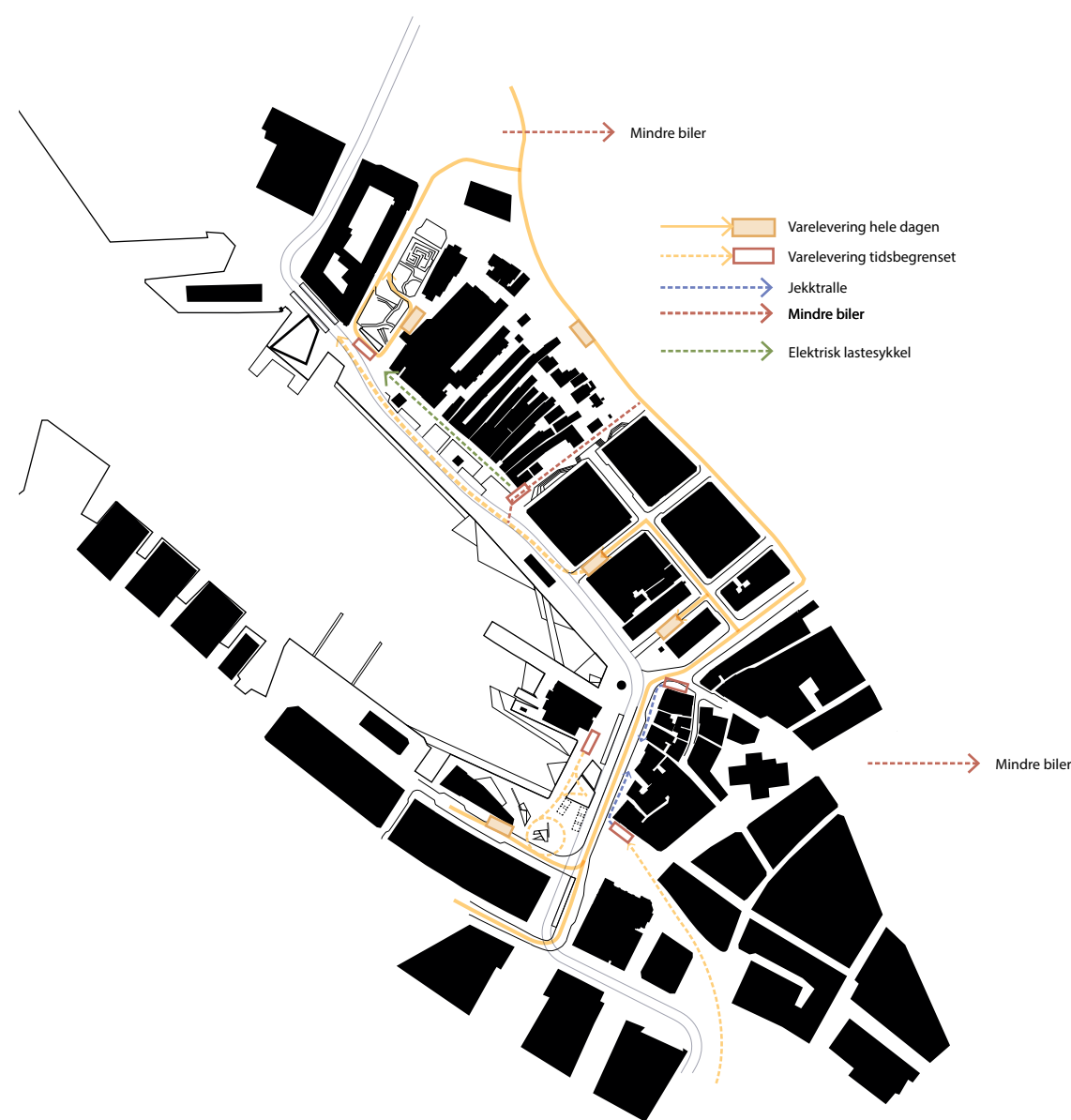
Bildeutsnitt C

Bilvei

Vi har valgt å samle bilveien over Torget på én side og har plassert den inn mot bebyggelsen, i den sørlige delen av Torget. Dette for å prioritere utformingen av, og samtidig lage en god romlig forbindelse mellom, Vetrilidsallmenningen og Torget. Ved å samle veibanen mot byggene unngår man kryssing av Bybanen i en allmenning som ønskes mer tilgjengelig og åpen.

Bilveien legges tett opp mot bebyggelsen, samtidig som det er stort fokus på gode sykkel- og gangarealer foran husene. I neste fase, når bilveien utgår, vil denne delen av Torget dra nytte av større, åpent fortau.

1.1.6

Varelevering

Bebyggelsen på innsiden av bybanetraséen kan i stor grad nås via dagens veinett nord og øst for prosjektområdet. Skjema viser trasé for varetransport og oppstillingsplasser for varelevering. Det må i enkelte områder (Torget, Bryggen) stilles krav til tidsbegrenset varelevering, slik som på Torgallmenningen.

Det samme gjelder renovasjon. Det må settes opp samlingssteder for de områdene som fortsatt skal ha renovasjonsløsninger som ikke er tilknyttet boss-sug.

1.2

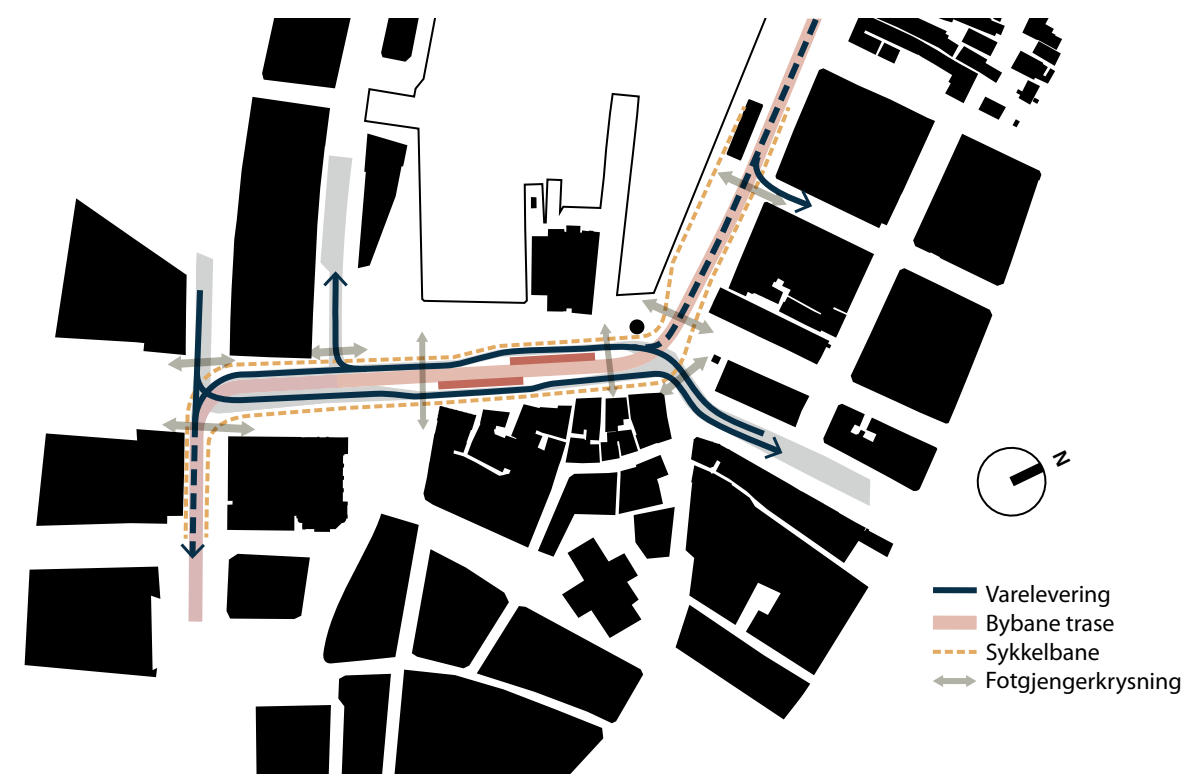
Trafikkvurderinger

Det er gjennomført alternative vurderinger for 6 alternative trafikkløsninger. Skjemaet viser de alternative løsningene, der alternativ 1A er lagt som føring for prosjektforslaget. Kriteriene som er brukt i vurderingen vil ha ulik vektning, men overordnet er stedstilpassing, opplevelse av byrommet, trafiksikkerhet og trafikkmessig flyt førende for valget.

Alternativ 1A viser en holdeplass på Torget som har perronger forskjøvet, med nordgående opp mot Torgallmenningen og sørgående foran Zachariasbryggen. Dette vil gi mindre barrierevirkning, og sikrer god flyt direkte inn på torgarealet fra sørgående perrong. Nordgående perrong ligger i fase 1 som øy mellom bilvei og banetrasé, men har grei fotgjengerforbindelse mot fortauet foran matbørsen som igjen forbinder mot Torget og Torgallmenningen. I fase 2 er det direkte flyt mot fortau. Torgarealet blir mer åpent med denne løsningen, og det er god visuell kontakt mellom perrongene.

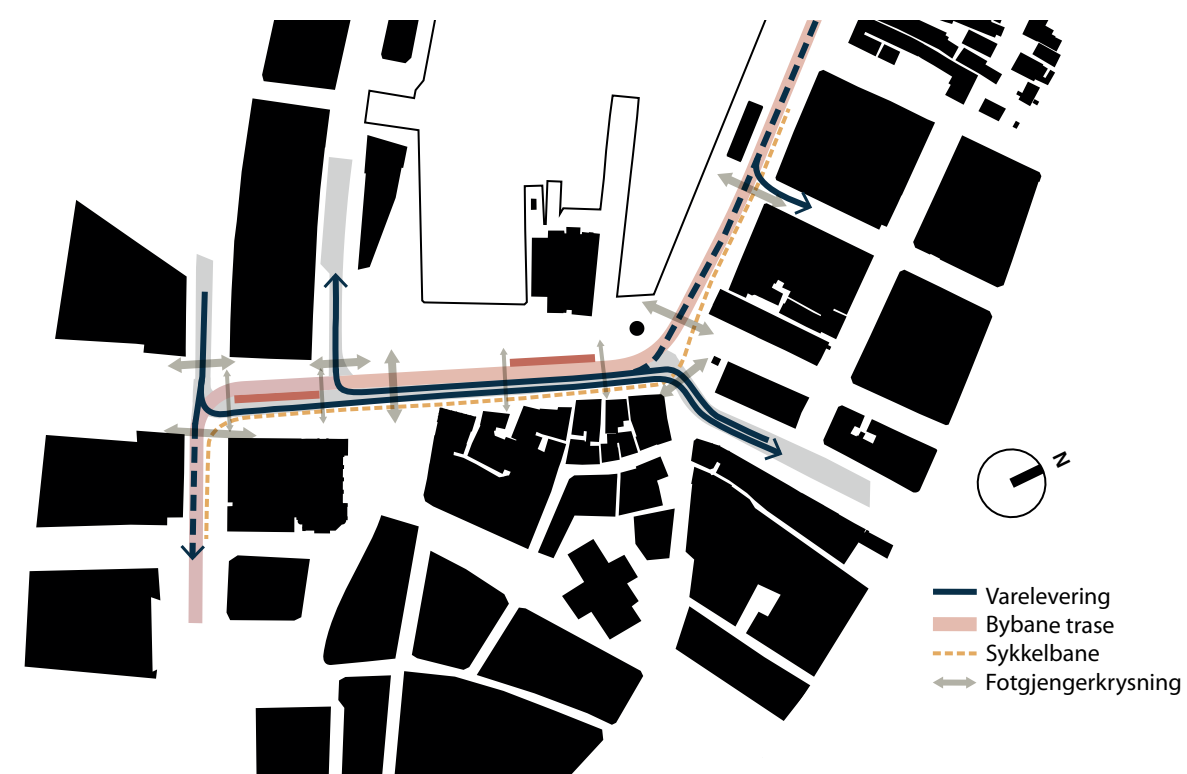
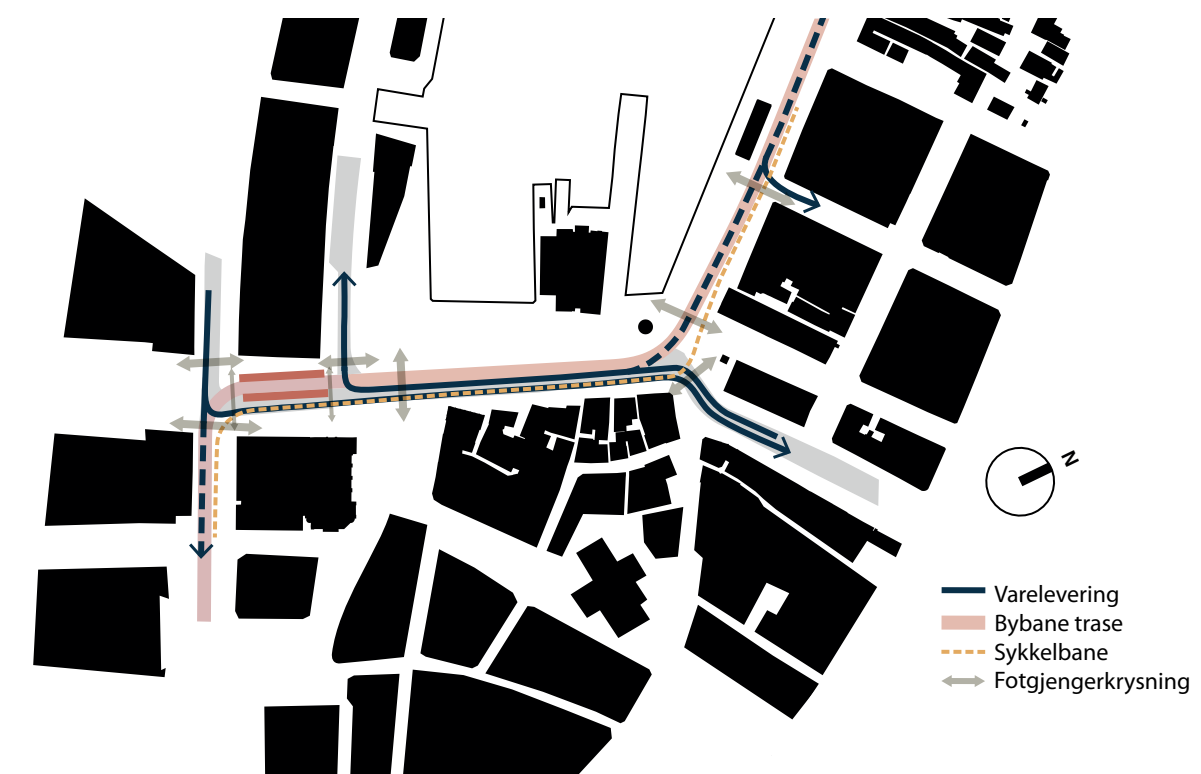
Kjøreveien i fase 1 er lagt til innside av banetrasé, slik at man sikrer direkte flyt mellom perrong og torgareal. I fase 2 vil flyten bli enda bedre med brede torgflater mellom banetrasé og kvartalene.

Det er lagt vekt på et enhetlig system i hele området, med toveis sykkeltrasé langs bane.

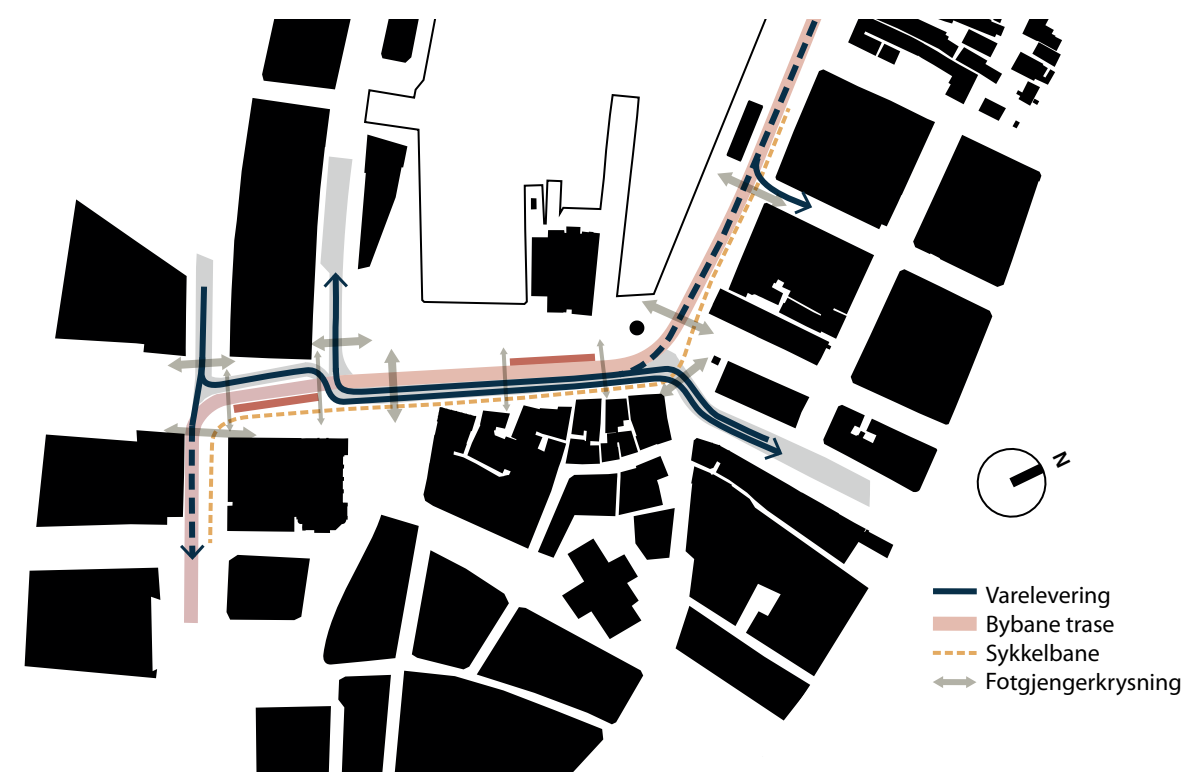
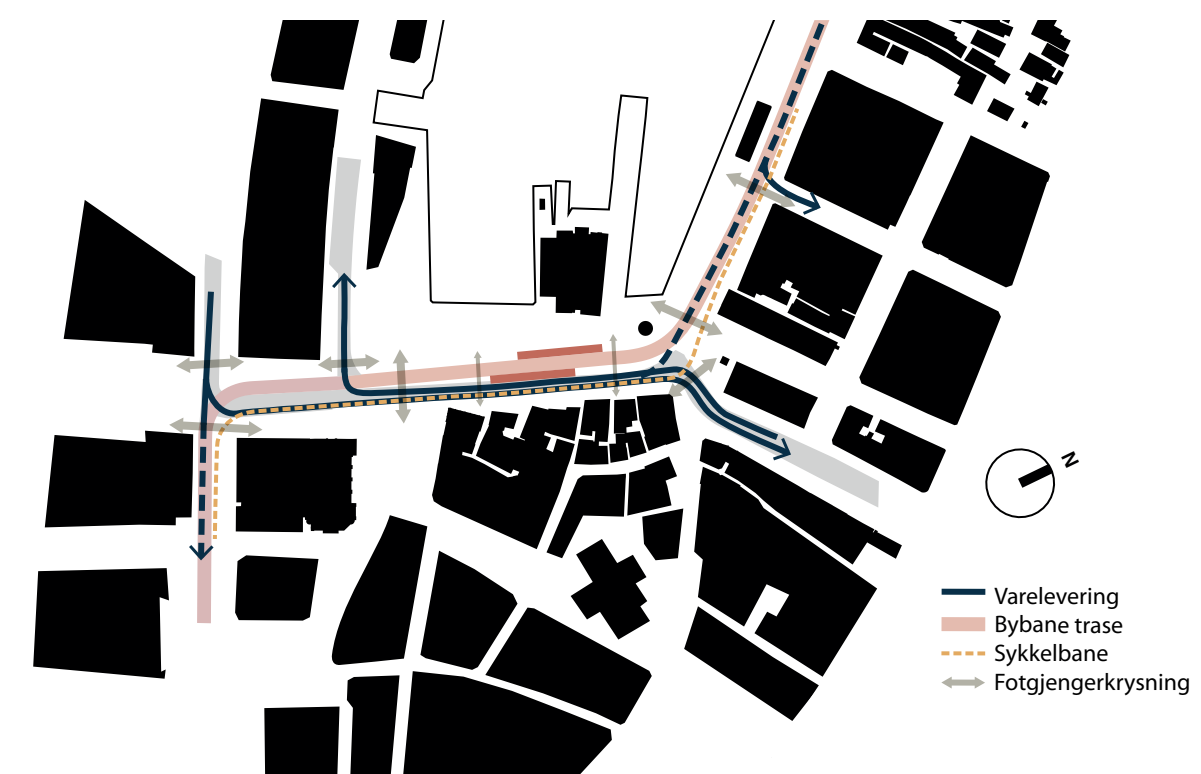
ALTERNATIV 0

ALTERNATIV 1C

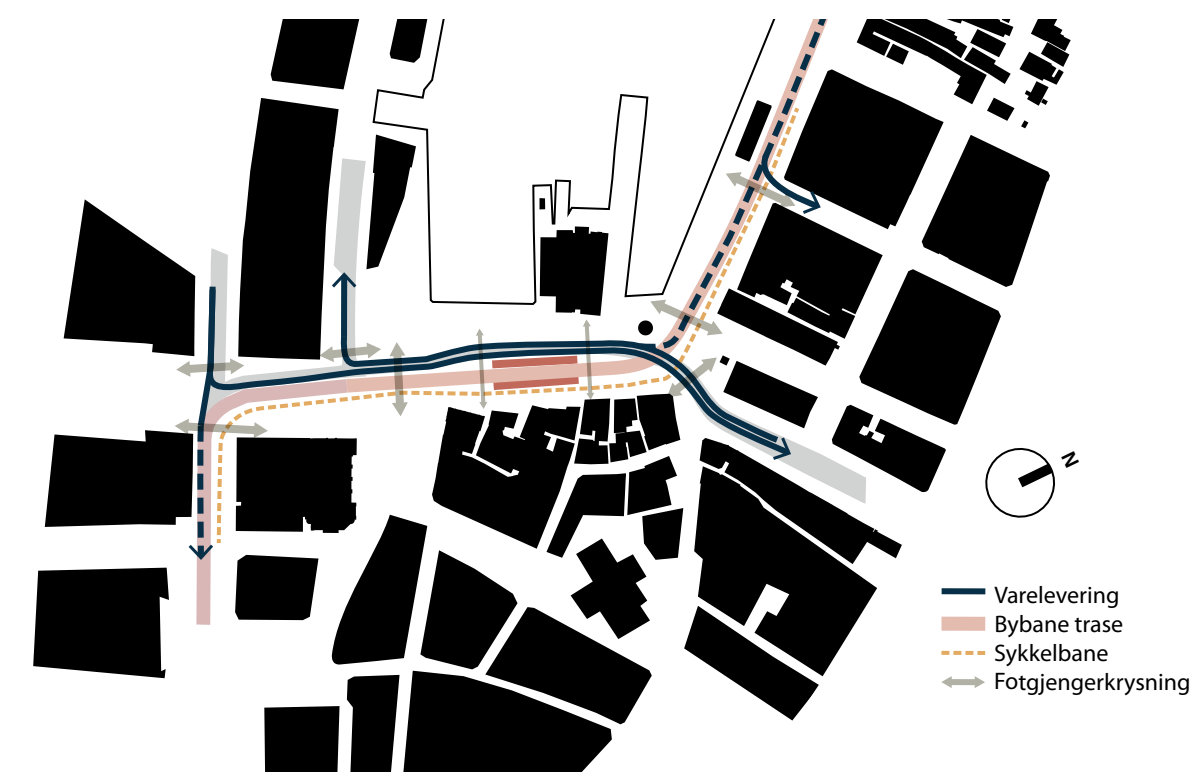
ALTERNATIV 1A

ALTERNATIV 2A

ALTERNATIV 1B

ALTERNATIV 2B

	Barriære- virkning	Bybane- framføring	Bybane- holdeplass	Buss	Sykkel	Gange	Arealbeslag fase 1	Arealbeslag fase 2
Alternativ 0	To holdeplasser (salkset) på torget gir stor barrièrevirkning	To enveis- kryssinger mellom bane og bil	Samlet holde- plass som øy gir dårlig bruker- venlighet/ trafikksikkerhet	Buss godt løst i begge retninger vest for Torget	Egne sykkelfelt på hver side av vei gir mange kryssinger og middels integrasjon med øvrig trafikk	To større signalanlegg. Forholdsvis få konfliktpunkter i forhold til gangtrafikk	To holdeplasser (salkset) på torget gir et plasskrevende tverrsnitt	Liten gevinst grunnet litt på hver side
Alternativ 1A	En holdeplass på torget gir middels barriære- virkning	To enveis- kryssinger mellom bane og bil	Sørgående holde- plass ligger mot torget/sjøsiden. Dette vurderes som optimalt for brukerne. Nordgående ligger som en øy mellom bane og vei. Situasjon blir optimal for nord- gående i fase 2.	Busstopp løst ved Torget	Samlet toveis sykkelbane som skifter mellom sjøsiden og byggsiden. God integrasjon med øvrig trafikk men mange kryssinger/ skifter	To større signalanlegg. Forholdsvis få konfliktpunkter i forhold til gangtrafikk	En holdeplass på torget gir et mindre plasskrevende tverrsnitt enn 0-alternativet.	Stor gevinst grunnet mye samlet frigitt areal
Alternativ 1B	En holdeplass på torget gir middels barriære- virkning	To enveis-krys- singer mellom bane og bil	Sørgående holde- plass ligger mot torget/ sjøsiden. Dette vurderes som optimalt for brukerne. Nordgående ligger mot fortau/ gangareal.	Busstopp løst i nærhet av Torget	Samlet toveis sykkelbane som skifter mellom sjøsiden og byggsiden. God integrasjon med øvrig trafikk men mange kryssinger/ skifter	Slikker kanskje unna med to signalanlegg , men også her noe dårligere kryssings- muligheter for gående	En holdeplass på torget gir et mindre plasskrevende tverrsnitt enn 0-alternativet.	Stor gevinst grunnet mye samlet frigitt areal
Alternativ 1C	Ingen holde- plass på torget gir ingen barriere- virknig	To enveis- kryssinger mellom bane og bil	Vurderes som for trang	Buss ikke løst i begge retinger vest for torget	Samlet toveis sykkelbane som skifter mellom sjøsiden og byggsiden. God integrasjon med øvrig trafikk men mange kryssinger/ skifter	Må kanskje ha tre signalanlegg. Gir noe dårligere kryssings- muligheter for gående enn 0-alternativet.	Best torgplass grunnet ingen holdeplass på torget	Stor gevinst grunnet mye samlet frigitt areal
Alternativ 2A	To holdeplasser (salkset) på torget gir stor barrièrevirkning	To enveis- kryssinger mellom bane og bil	Sørgående holdeplass ligger mot torget/sjøsiden. Dette vurderes som optimalt for brukerne. Norgående ligger som en øy mellom bane og vei.	Buss ikke løst i begge retinger vest for torget	Samlet toveis sykkelbane som skifter mellom sjøsiden og byggsiden. God integrasjon med øvrig trafikk men mange kryssinger/ skifter	Må kanskje ha tre signalanlegg. Gir noe dårligere kryssings- muligheter for gående enn 0-alternativet.	To holdeplasser (salkset) på torget gir et plasskrevende tverrsnitt	Stor gevinst grunnet mye samlet frigitt areal
Alternativ 2B	To holdeplasser (salkset) på torget gir stor barrièrevirkning	En tovei og en en-veis kryssing mellom bane og vei	Sørgående holdeplass ligger mot torget/sjøsiden. Dette vurderes som optimalt for brukerne. Norgående ligger som en øy mellom bane og vei.	Buss ikke løst i begge retinger vest for torget	Samlet toveis sykkelbane som skifter mellom sjøsiden og byggsiden. God integrasjon med øvrig trafikk men mange kryssinger/ skifter	Slikker kanskje unna med to signalanlegg , men også her noe dårligere kryssings- muligheter for gående	To holdeplasser (salkset) på torget gir et plasskrevende tverrsnitt	Stor gevinst grunnet mye samlet frigitt areal

HVORDAN VI HAR VURDERT:

Basert på ovenstående forutsetninger har vi gjort en sammenstilling av alle alternativene, både 0-alternativet (fra KU-en) og våre alternativer i en samletabell. Det er benyttet tre kategorier. Grønn er god/godt løst, gul er middels og rød er dårlig.

Tema som ikke er vurdert i samletabell

Disse tema er ikke tatt med fordi vi mener det ikke skiller vesentlig mellom alternativene:
Bil og varelevering løses tilferdsstillende i alle alternativer
Holdeplassplassering i forhold til betjening av trafikkgrunnlag. Vi anser det som marginale forskjeller om holdeplass ligger på Torget eller nær-
mere Torgallmenningen. Det er små nyanser i fordeler og ulemper, men ikke funnet store nok til å vektlegges i denne sammenheng. Torget vil bli betjent uansett.

Samlet oppsummering/konklusjon:

Samlet lesbarhet for trafikantgruppene har sannsynligvis vært førende for valg av alternativ i KU. Når man skal vurdere løsningene totalt sett opp mot kvalitetene og potensiale for de viktige byrommene de skal implementeres i er det langt flere kvaliteter/elementer som må vekt-
legges.

FØLGENDE TEMA ER VURDERT:

Barrièrevirkning

Bybanens holdeplasser gir en barrièrevirkning i byrommet. På Torget er det ønskelig med en så lav barrièrevirkning som mulig. Fraskilte holdeplasser vurderes som betydelig bedre enn samlet/sakset holdeplass i denne sam-
menheng.

Bybaneframføring

Her er det framføringen av bybanen som vurderes. Løsning med færre kryssinger mellom bane og bil er bedre enn løsninger med flere kryssinger. Holdeplass som er knyttet til/ligger ved gangareal/torg ansees som bedre enn holdeplass utformet som øy mellom bilveier.

Bybaneholdeplass

Her er det selve holdeplassens tilgjengelighet/brukervennlighet som vur-
deres. Holdeplass som er knyttet til/ligger ved gangareal/torg anses som bedre enn holdeplass utformet som øy mellom bilveier.

Bil/buss/varelevering

Disse tre temaene er vurdert under ett da de benytter samme trasé. Det som er vurdert er muligheter for busstopp/overgang, behov for/antall signa-
lanlegg.
Varelevering skjer fra sør mot nord i alle forslag da de fleste butikker og bedrifter ligger på Fløyensiden av trafikksystemet.

Sykkel

Egne sykkelfelt/sykeltraséer vurderes som bedre enn sykling i veibane. Egne felt i hver retning vurderes i denne sammenheng som bedre/mer les-
bart enn samlet sykkelvei.

Gange

Forholdet for gående er vanskelig å vurdere og blir ofte nedprioritert da dette er en svært fleksibel trafikkgruppe. I denne sammenheng har vi vurdert muligheter for gangkryssinger og «flyt» for de gående opp mot de andre trafikkgruppene.

Byggefase

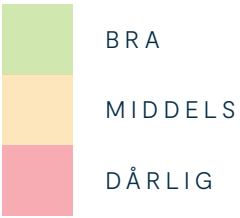
Det er gjort enkle vurderinger av byggefasen, hvordan Torget vil fungere under bygging av Bybanen. Her det vurdert at en utbygging med veg samlet på en side er bedre enn vei på hver side av en samlet bybanestopp-øy.

Arealbeslag

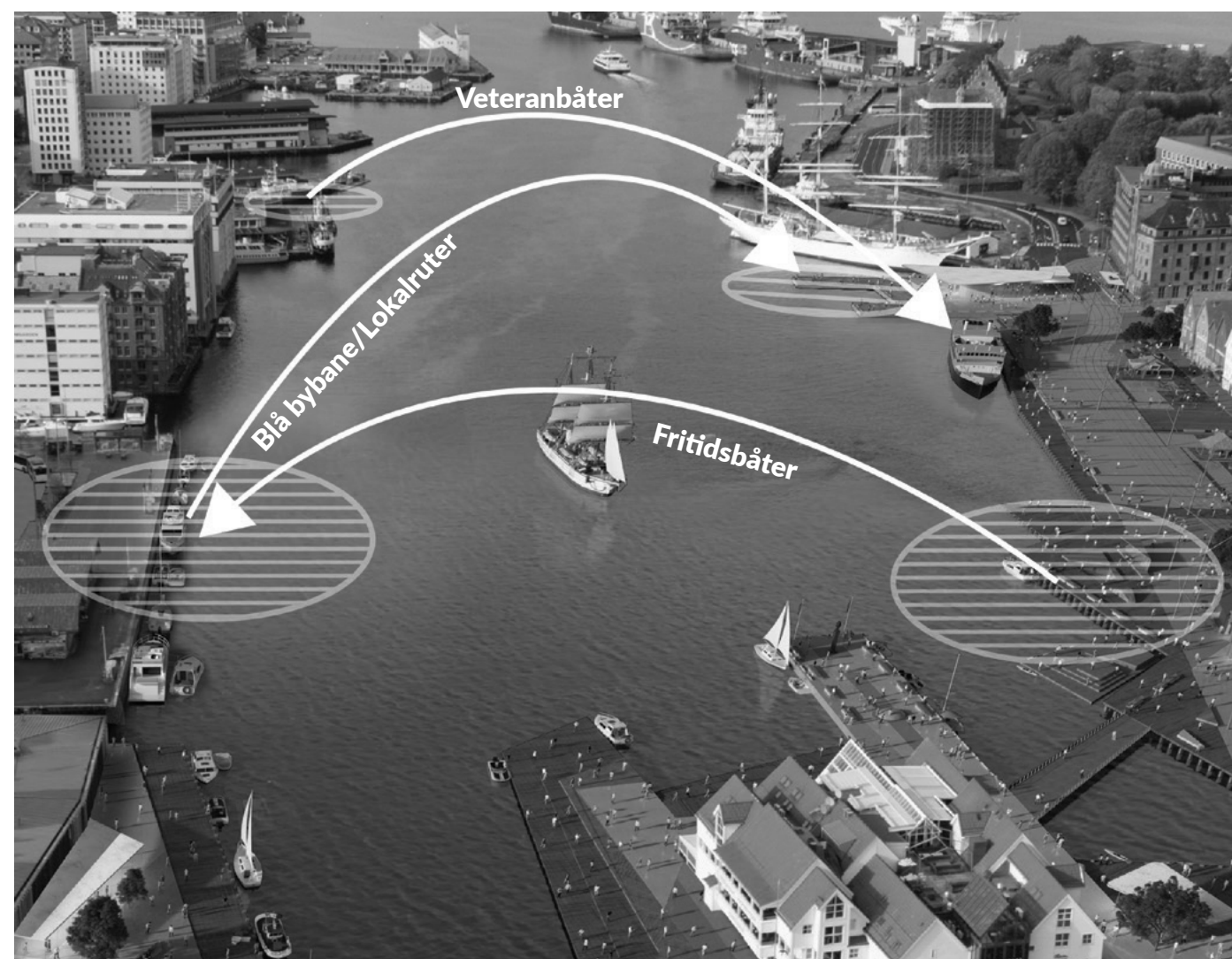
Torget har mange funksjoner og begrenset plass. Det er derfor gjort en vurdering av alternativenes arealbeslag, og Torgplassen (sjøsiden av torget) er ansett som viktigere å gj plass til enn sørsiden/byggsiden av torget.

Arealbeslag i fase 2

En samlet frigjøring av areal på en side vurderes som bedre enn litt på hver side av Bybanen den dagen også Torget skal bli bilfritt.

1.3

Omorganisering av båter i havnebassenget

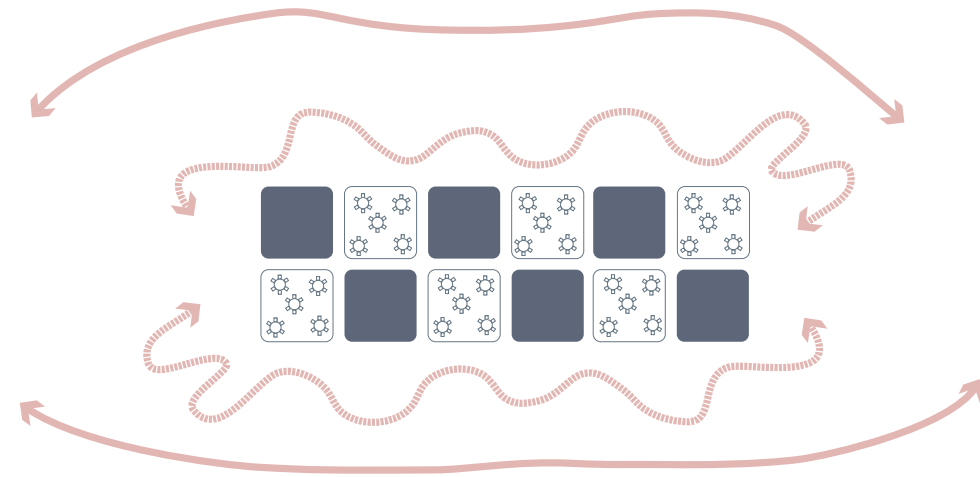
Ved dagens snøggbåtterminal etableres det en intensivt og profesjonell småbåthavn for besøkende småbåter. Eksisterende terminalbygg blir et servicebygg for småbåthavnen som gir havnen et bedre tilbud. Småbåtene skal fortsatt kunne ligge langs Bryggen og de nye bryggekanterne, men for lengre opphold og overnatting brukes småbåthavnen. Dagens terminalbygg blir i tillegg lager og garderobebygg for Torget og torghandlerne.

Veteranbåtene får mulighet til å legge seg inn mot Bryggen og være en mye viktigere del av bybildet i forhold til der de er plassert i dag. Man kan også se for seg at veteranbåtene i samarbeid med skjenkestedene på bryggen, kan få uteservering om bord når de ligger til havn.

1.4

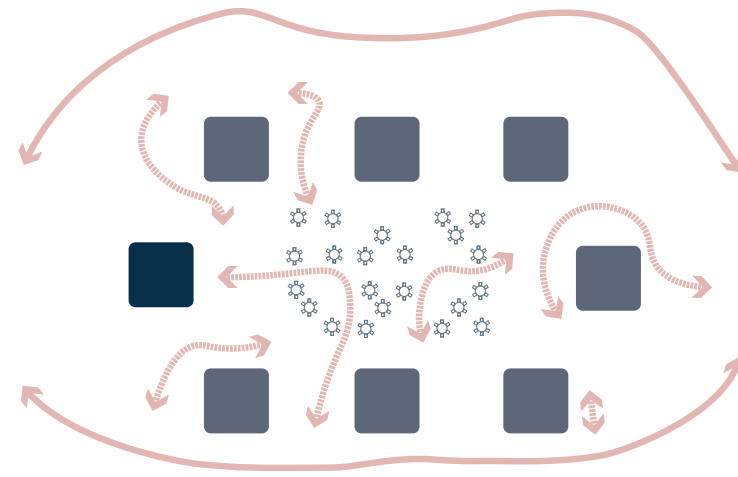
TORGØY

Samlet torgfunksjon til en øy. Alle boder har sine egne funksjoner. Arealeffektiv løsning.

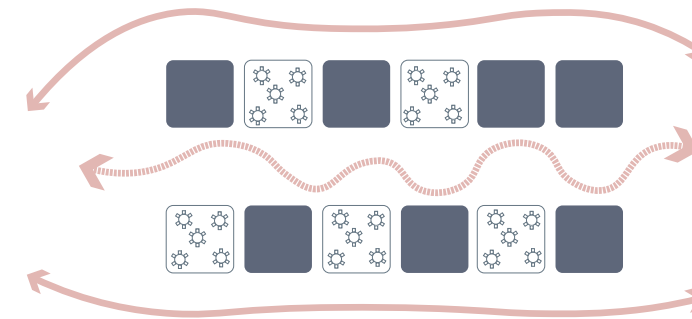
FOODCOURT

Et samlet spisetorg med boder rundt. Arealkrevende løsning

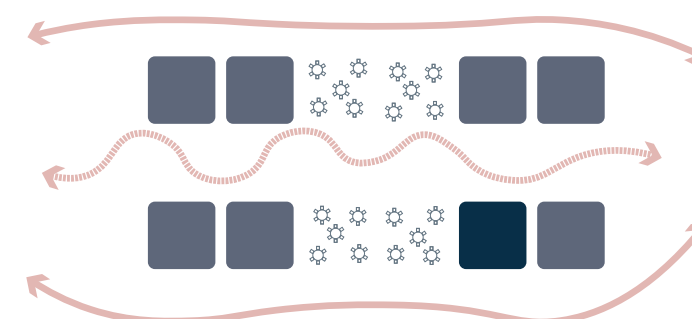
TORGGATE

Torgfunksjon organisert som en gate. Alle boder har sine egne funksjoner. Dagens torgløsning.

PROSJEKT

Torggate med felles spiseplass og felles oppvask for alle torgbodene.

Torget

Gjennom Byrådets strategi for utvikling av Torget og Mathallen og samtaler med torghandlerne, brukere og næringslivet, har vi identifisert behovet og foreslår en løsning der det legges opp til 3 nivåer for bruk og organisering av Fisketorget:

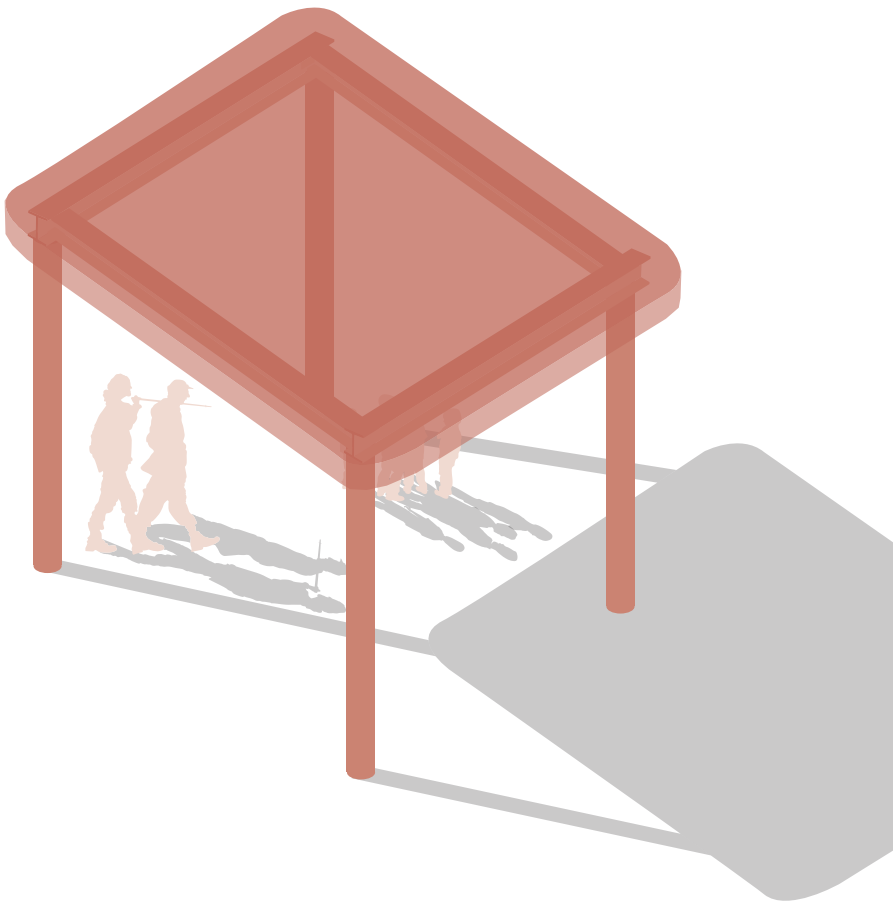
- faste boder
- sesongbaserte boder
- temporære-/dags-/helgeboder

Vågen har alltid vært og vil fortsette å være en markeds plass for matsalg. Bergen har en kultur-akse som strekkes seg fra Lille Lungegårds vannet og ut til Verftet. Vi etablerer og forsterker Vågen som en mat-akse og et internasjonalt visningsvindu for norsk og vestlandsk mat. Fra verdensberømt fisk, til landbruk, og nå også oppadkommende osteproduksjon hos norske bønder, som bl.a. selges på Bondens Marked.

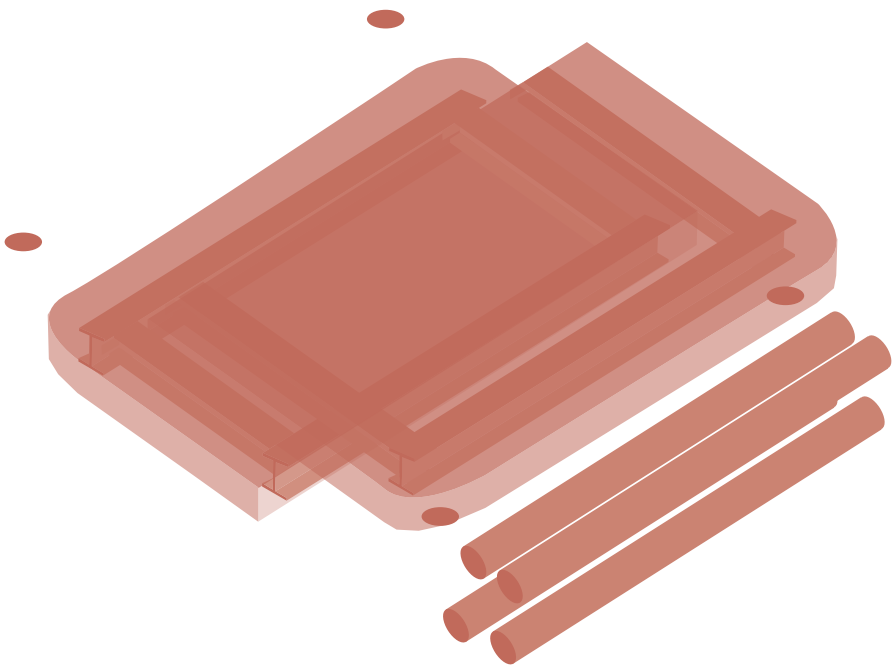
Fisketorget må representere hele spekteret av den norske kysten, og vi foreslår derfor å koble inn fiskerimuseet, akvariet, havforskningsinstituttet og andre aktører i fiskerinæringen. Blant boder og torg etableres det et "koblingsvindu" med faste og interaktive fortellinger om betydningen av fisk for Bergen, grafisk og kunstnerisk grafikk av fiskestimer, fisk som svømmer i oppdrettsanlegg og i havet etc. På denne måten kobler man både Vågens historiske betydning, fiskeoppdrett og fisketradisjon/natur opp mot fiskesalg og mat på Torget.

Gjennom prosjektet har vi vurdert ulike måter å organisere Torget på, alt fra dagens løsning til foodcourt-lignende organisering. Sistnevnte hadde vært ønskelig iht servering og spise plass. I prosjektet har vi foreslått en kombinert løsning som både gir en gate/torgfølelse som fiskehandlerne ønsker, samtidig som vi får et samlet spisested, som også inviterer andre Bergensere inn for å spise lunsj.

BYGGESETT
Bodene skal settes opp etter behov og demonteres. Det er søyler og formpressede komposittelementer.

FASTE BYGG
Bybanestoppet, torgboder og oppvaske-
boden med interaktive flater

SENSONGBASERTE BODER
Disse settes opp om våren og tas ned
om høsten. Over spiseplassen er det
store taket som også kan stå gjennom
sensongen eller tas ned.

TEMPORÆRE BODER
Settes opp etter behov. Kan være frukt/
grønt handlere eller i forbindelse med
bondens marked.

Prinseplassen – et felles spisested med felles opp- vaskebod

Torget blir organisert ut i fra de tre nivåene av faste, sesongbaserte og temporære boder. Vi gir Torget et stort, felles spiseområde under et sesongoppbygget tak. Her skal det være plass til å få servert mat fra fiskebodene eller ta med matpakken og nyte på stedet. I stedet for at hver fiskehandler har egne sitteplasser og eget oppvaskutstyr, etableres disse felles. Dvs at det i tillegg til sittestedet, lages en felles oppvaskbod med profesjonelt utstyr som tilfredsstill de kravene som stilles. Her samles fat, bestikk, avfall etc. og hver av fiskehandlerne kan hente det utstyret de trenger for å servere sine gjester.

De midlertidige bodene er tenkt som demonterbare strukturer og skal settes opp ut i fra et grid med fundamenter som ligger på bakken. Her monteres søyler av forkrommet stål som reflekterer omgivelsene, mens taket er laget av prefabrikkerte formpressede elementer som settes sammen på stedet.

Det store taket over Prinseplassen er laget som et sesongbasert tak. De krombelagte søylene kan stå hele året, og sammen med Torget være en direkte link til de kommende Breivik-søylene på Torgallmenningen. Taket kan også bli stående gjennom året, slik at man finner ly for regn en kald høstdagn, men er i utgangspunktet tenkt som et demonterbart tak med en bærende og demonterbar aluminiumskonstruksjon som dekkes med formpressede, prefabrikkerte elementer. På undersiden av taket lages elementene som fasetterte flater i krom, slik at de fanger opp og speiler vannoverflatens magiske spill eller spraglende liv når makrellstimene kommer til overflaten. På denne måten vil himlingen ved hjelp av gjennskinn i bakken, reflektere bruk, vær og bevegelse på en levende måte og gi bevegende gjenskinn i bakken. På kveldstid kan undersiden belyses og fremstå som et vakkert maleri.

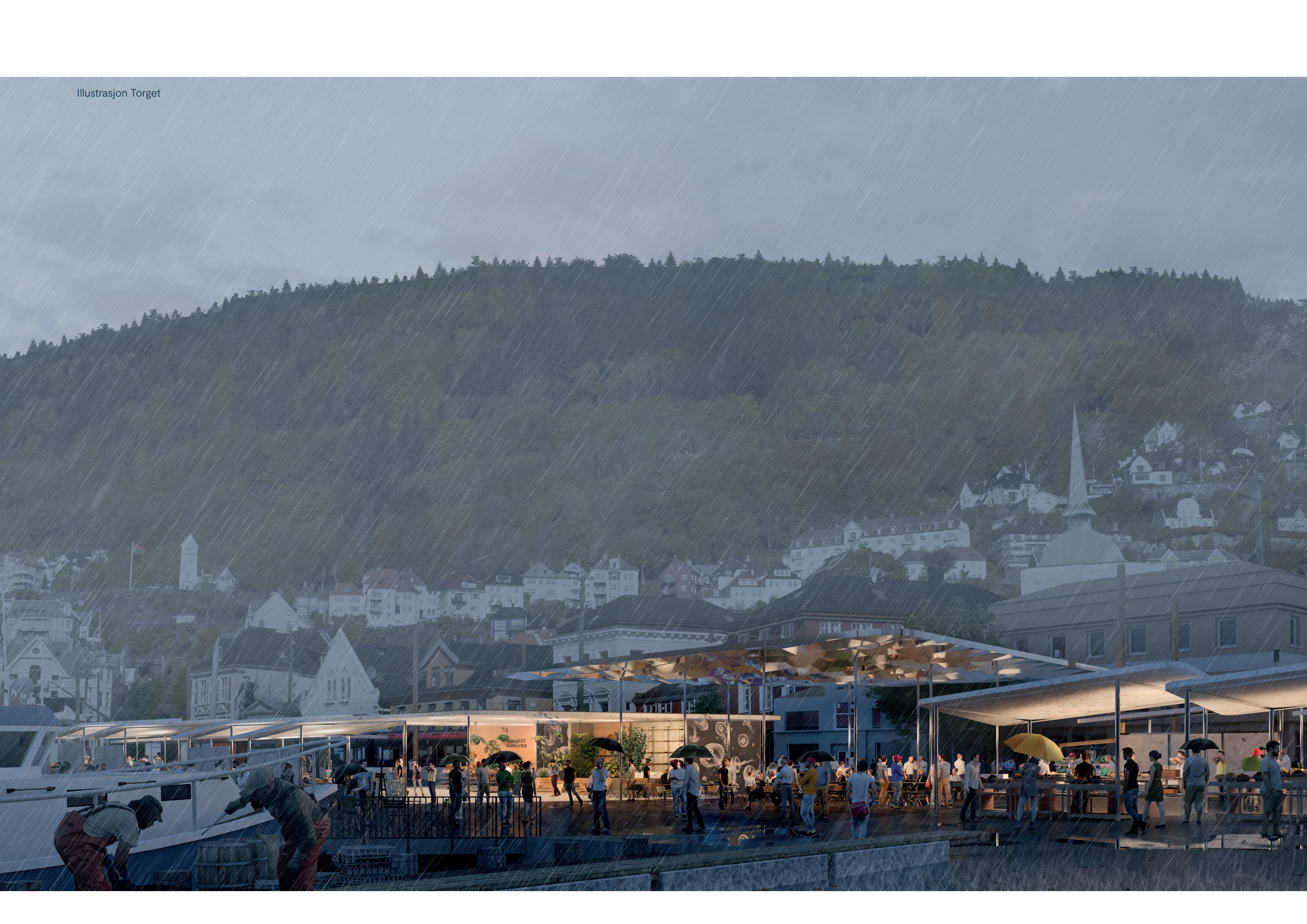
Fiskehandlerne har også behov for et mer permanent bespisningsområde for gjester gjennom hele året. Prosjektet har lagt til et eget bygg tilknyttet til Fiskehallen med sitteplasser og servering. Dette vil erstatte dagens teltløsninger.

Utvidet torg

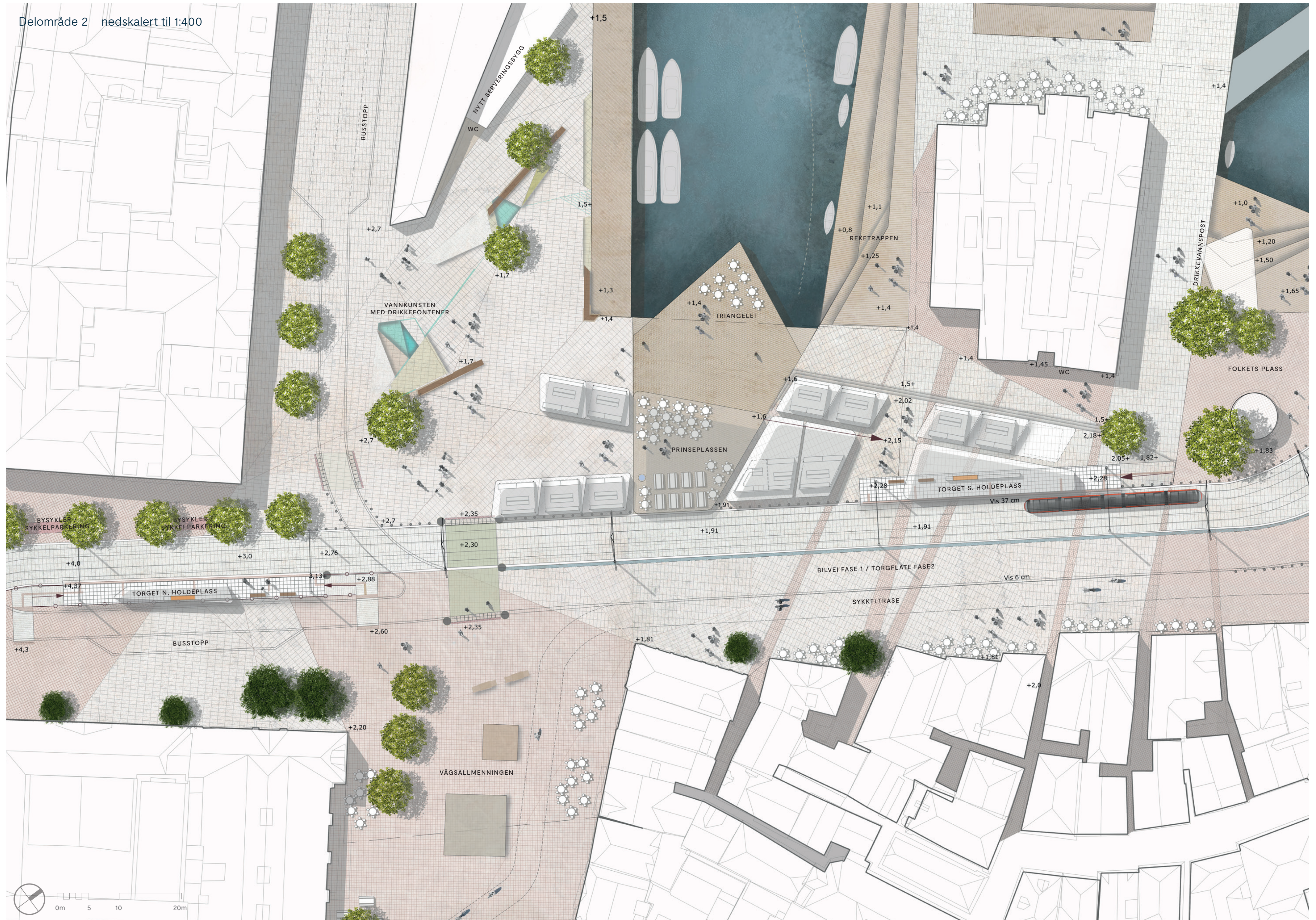
På tidspunkt der Torget både skal romme Fisketorget, Bondens Marked og andre matrelaterte arrangementer, kan gridd-strukturen fra Fisketorget brukes som organisasjonsprinsipp. Vi ser enkle utvidelsesmuligheter til Vågsallmenningen og oppover Bryggen langs Skur 11. På vinterstid kan også Bryggen brukes, der det ellers vil kunne være uteservering.

Vannkunsten - ungdommens møteplass

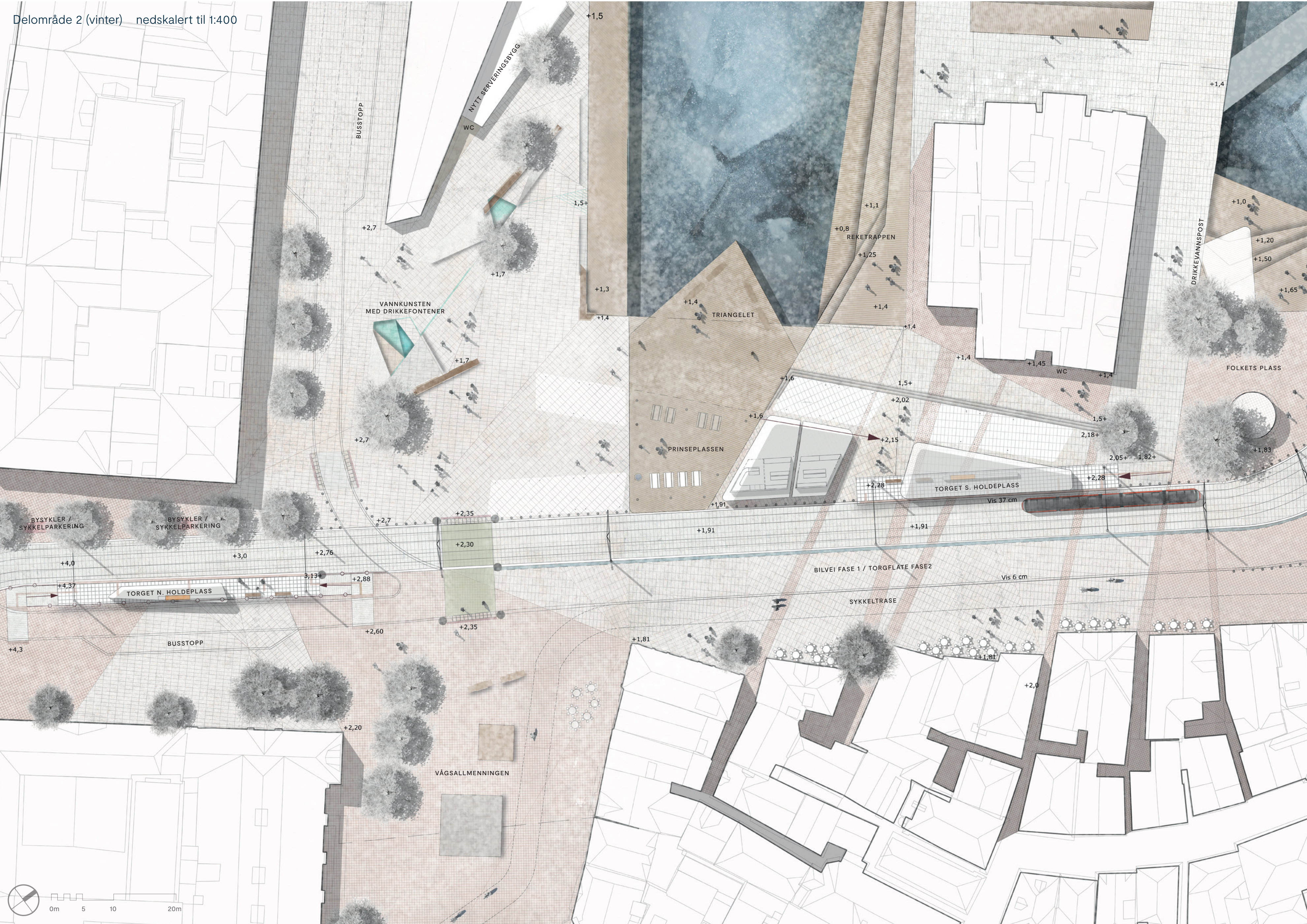
Fisketorget er i dag i liten grad et sted den vanlige bergenser oppholder seg. Det trengs et møtepunkt og oppholdspunkt som gir rom for både aktivitet og samvær. Det foreslås å etablere en installasjon i flaten ut mot Strandkaia, med kanter og flak som kan skates på og samtidig fungere som uformell sitte/oppholdsplass. Med nytt bybanestopp vil Fisketorget bli et mer naturlig møtested for barn og unge, og en miks av torghandel og skatende ungdommer vil gi Torget en ny vitalitet.

Delområde 2 nedskalert til 1:400

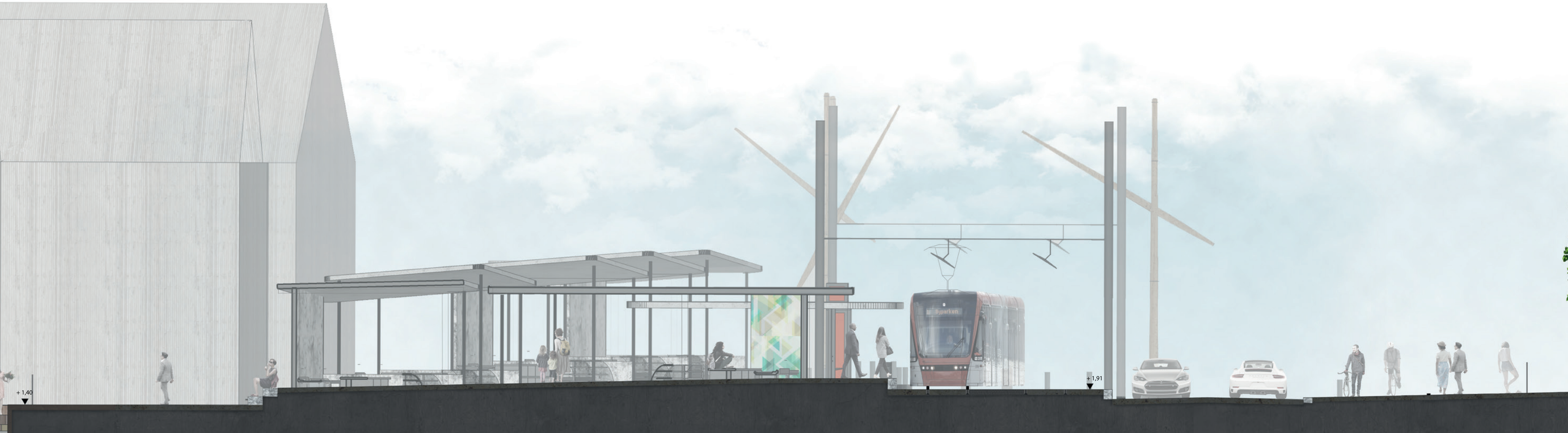
Delområde 2 (vinter) nedskalert til 1:400

Snitt 4 Detaljesnitt delområde 2 (nedskalert til 1:100)

Snitt 5 Detaljesnitt delområde 2 (nedskalert til 1:100)

1.5

Nikolaikirkeallmenningen - Lysdansen

Nikolaikirkeallmenningen er et område fullpakket med historie og har potensiale for utvidet bruk og synlighet av historiske lag og fortellinger. Dette er en av de viktigste allmenningene iht. flyt og folkemasse fra hele Sandviken som skal til byen. Dette var også plasseringen for det opprinnelige fisketorget, og det var her byens rådstue lå frem til 1560-årene. På arrangementer vil det derfor være en naturlig og skjermet plass for salg av mat eller opphold, og et naturlig og viktig punkt (og bidrag) langs mataksen.

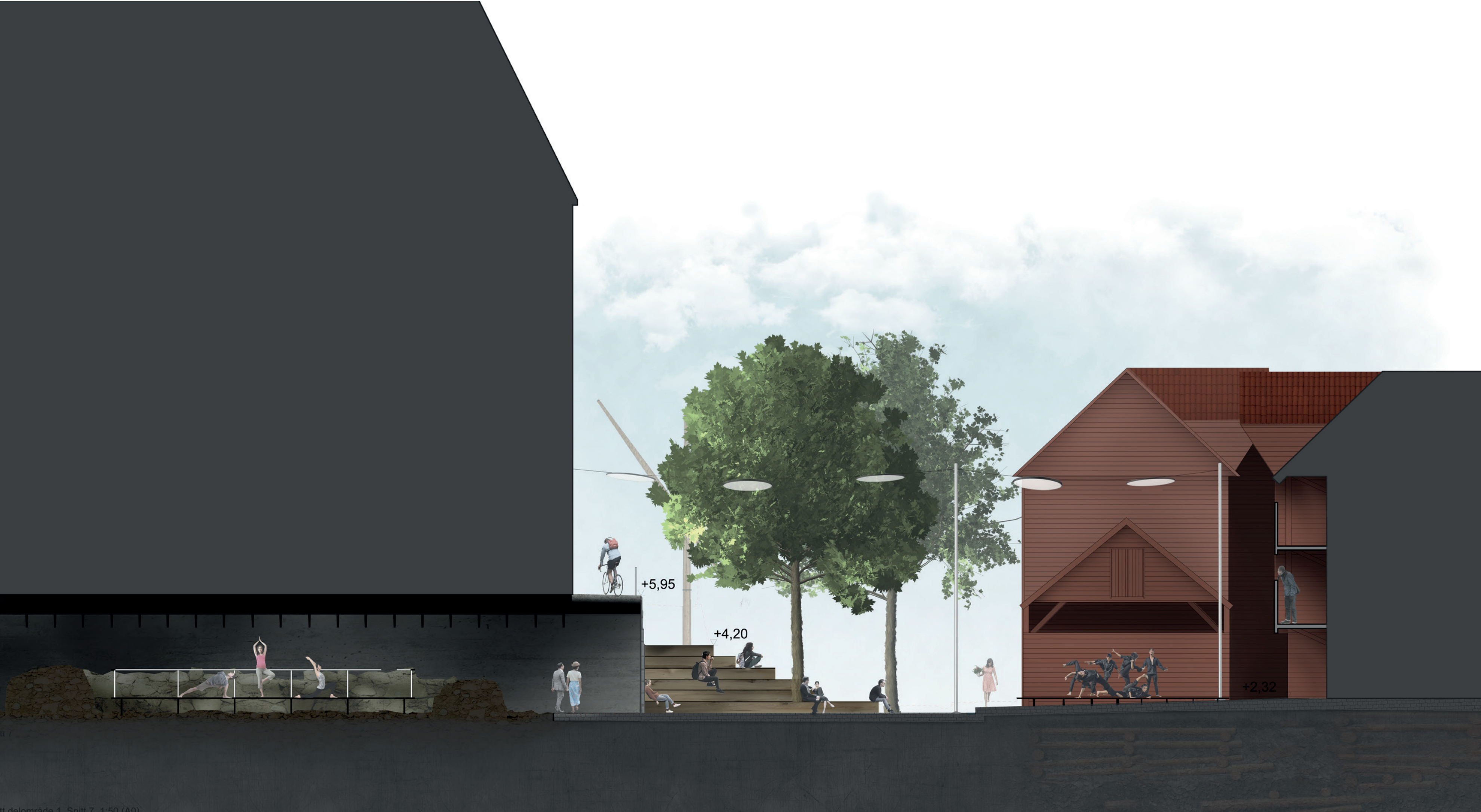
På dette stedet møtte Norges visekonge Hertug Christian den vakre Dyveke i Bergen og de hadde sin første dans på rådhus. Vi ønsker å åpne denne "scenen" og bygge opp under det historiske ved å gjøre rommet om til en "lysdans" med svevende belysning som beveger seg med været. Samtidig åpner vi opp hele allmenningen slik at den fremstår som en samlet og helhetlig plass med et amfi og en sceneplass for uteteater, konserter og arrangementer. Den gamle rådstuen gjøres tilgjengelig og åpen med glass og belysning innvendig slik at man kan se inn i det historisk viktige rommet.

Muren som skiller nivåene i allmenningen foreslås brutt ned med et amfi som ytterst henvender seg mot Vågen og Bryggen, men som gradvis snur sin henvendelse inn mot den indre plassen i allmenningen. Nivåene smeltes sammen, og man skaper en tribune for store og små kulturarrangement. Muren utenfor det gamle rådhuset erstattes av en glassvegg, slik at rådhuset blir en mer aktiv del av plassen.

Delområde 2 nedskalert til 1:400

Snitt 7 Detaljesnitt delområde 1 (nedskalert til 1:100)

Snitt 1 Detaljesnitt delområde 1 u/KL master (nedskalert til 1:100)

Snitt 1 Detaljesnitt delområde 1 m/KL master (nedskalert til 1:100)

Snitt 2 Detaljesnitt delområde 1 u/KL master (nedskalert til 1:100)

1.6

Bryggen

Historiske foto viser et mylder av båter, master, sjauere, tønner og folk på Bryggen. Dette i stor kontrast til dagens situasjon med store, ødslige og forblåste flater. Mylder er stikkordet for ny utforming av området foran Bryggen sammen med en intensjon om å forsterke forbindelsen mellom Bryggen og Vågen. Bybanens høydenivå skal utnyttes til positive kanter og etablering av rom i mindre skala, samtidig som Bryggens smau fremheves gjennom en fortsettelse av tredekkene helt ut til kaikant. Det rekonstruerte kaiskuret som ligger utenfor Finnegården, flyttes foran Bryggen, i området der det tidligere lå flere av disse. I tillegg bygges også en mindre versjon lenger sør på Bryggen. Disse ble opprinnelig brukt som sted for bytting av varer, og det sto en rekke av tilsvarende boder foran Bryggen. Dette sees tydelig i foto fra 1865. Bodene fungerer i dag som fine sittekanter og ly for regn, og vil være med og skape en bedre soneinndeling av området foran Bryggen. Området får et hovedbelegg av tredekke, med islett av granitt-dekke fra banetrasé og kaikant, slik at disse to elementene flettes sammen. Nedsenkede soner skal gi uformelle sittekanter og variasjon i bygulvet. Den gamle kaikanten visualiseres gjennom et nedsenket gulv der regnvann kan samle seg og danne vannspeil der Bryggen igjen kan speile seg i Vågens krusninger. Benker på skinner utformet som lossekasser illuderer lossing og lessing, og skaper fleksibilitet ift bruken av flatene. De kan skyves ut når det skal rigges for Bondens Marked, og skyves inn når man vil møblere flaten. Under skinnene kan det tilrettelegges for infrastruktur, vann og strøm.

Bildeutsnitt B2 – uten KL master

Bildeutsnitt B1 – uten KL master

Bildeutsnitt B2 – med KL master

Bildeutsnitt B1 – med KL master

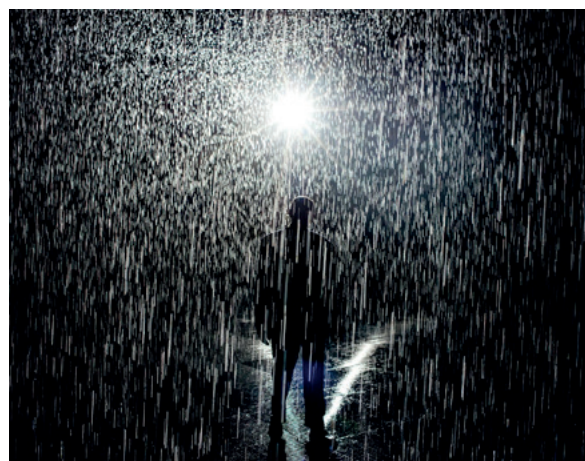
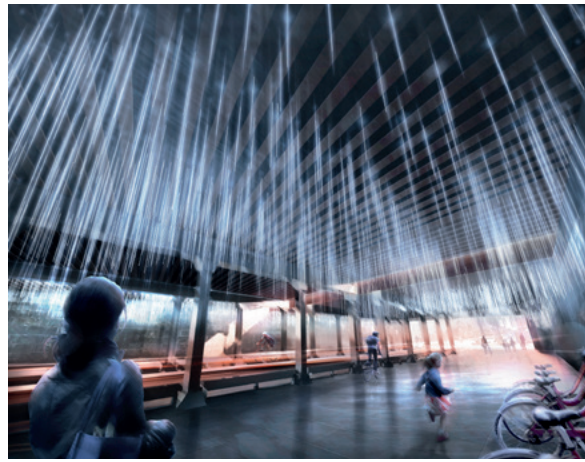
1.7

Barnas Byrom – i Dreggsallmenningen

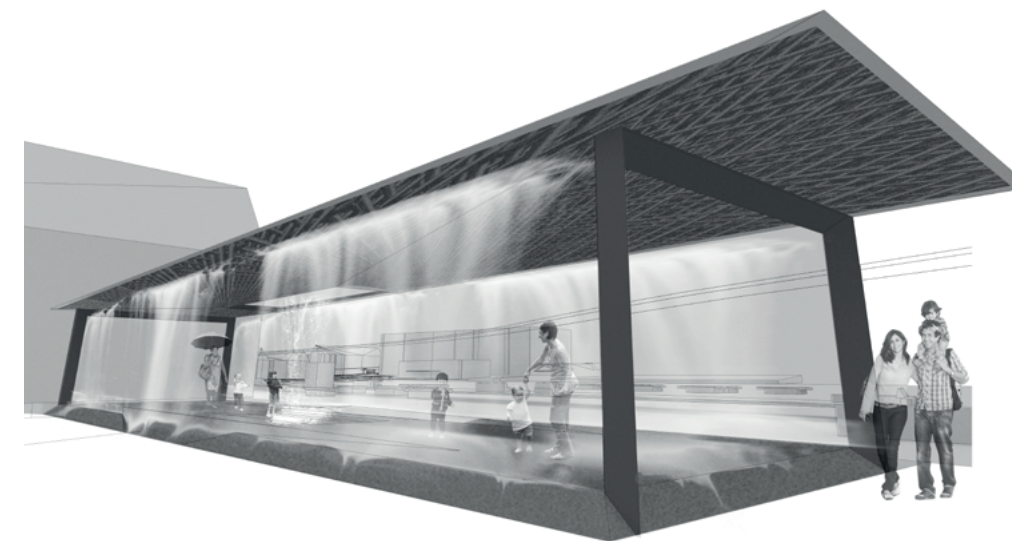
Dreggsallmenningen strekker seg fra Mariakirken og frem til bryggen. Den er bred og lun, og har allerede mange elementer i seg som kan være med på å bygge et godt byrom. Bryggemuseet, Mariakirken, ruinene fra Katarina-hospitalet og ikke minst grønne områder og store trær ligger her. Vi former dette rommet som et grønt og lekent byrom som blir Barnas byrom. Her er rom for å leke, rom for å samles og rom for å utfolde seg. Den øvre del knytter seg på Bryggens hager og plasser, og er en mer rolig og grønn del, med labyrint og dyrkingssoner. Tilrettelegging for nabolaget med komposteringsystem og levering av jord fra bocciaikompostering fra private balkonger kan også løses her. Trerekkene skaper et grønt tak og binder øvre del sammen med nedre del som er den aktive delen med et stor omfang av utfordrende leke- og aktivitetselementer utformet som marine-installasjoner. Barnas byrom blir et godt sted å være mens man venter på hurtigbåt, og ikke minst et viktig ankerpunkt for å skape kontakt fra Torget og ut til Bryggen. Det er gjennom sine barn mange Bergensere bruker byen, og å gi barna et av byens viktigste byrom er både et trekk for å sikre økt bruk, men også et tegn på repsekt mot byens minste og kanskje viktigste borgere. En scene gir plass for samlinger, konserter og møter.

På enden av Dreggsallmenningen og ned mot vannet lages et amfi som gjør at en kan komme helt ned til vannet. På trappene lages det vannkulper som fylles av tidevannet. Sammen med akvariet og Fisketorget kan det her sikres at det kommer liv i form av krabber, tang, sjøstjerner og kanskje småfisk som barna kan komme i kontakt med. Dette blir en fin kobling mellom Fiskeetorget/handlerne på Torget og Beffen som går fra Dreggsallmenningen og bringer folk over til akvariet på Nordnes.

”Regnbygen”

Bergen er kjent for sitt regn og våte klima. ”Regnbygen” er navnet på et bygg som plasseres i Dreggsallmenningen. Det skal være et sted for ly når det regner og det skal regne når det er opplett. På regnværsdager samles vannet på taket og gir forbipasserende og ventende på snøggåten mulighet for tørt opphold. På finværsdager vil det oppsamlede vannet derimot regne ned fra taket. ”Regnbygen” utformes som en kunst og arkitekturinstallasjon som viser frem regnbyen Bergen i all slags vær. Det blir et sted for lek i regnbyen og en turistattraksjon for besøkende som kommer for å besøke regnbyen Bergen på en opplettedag.

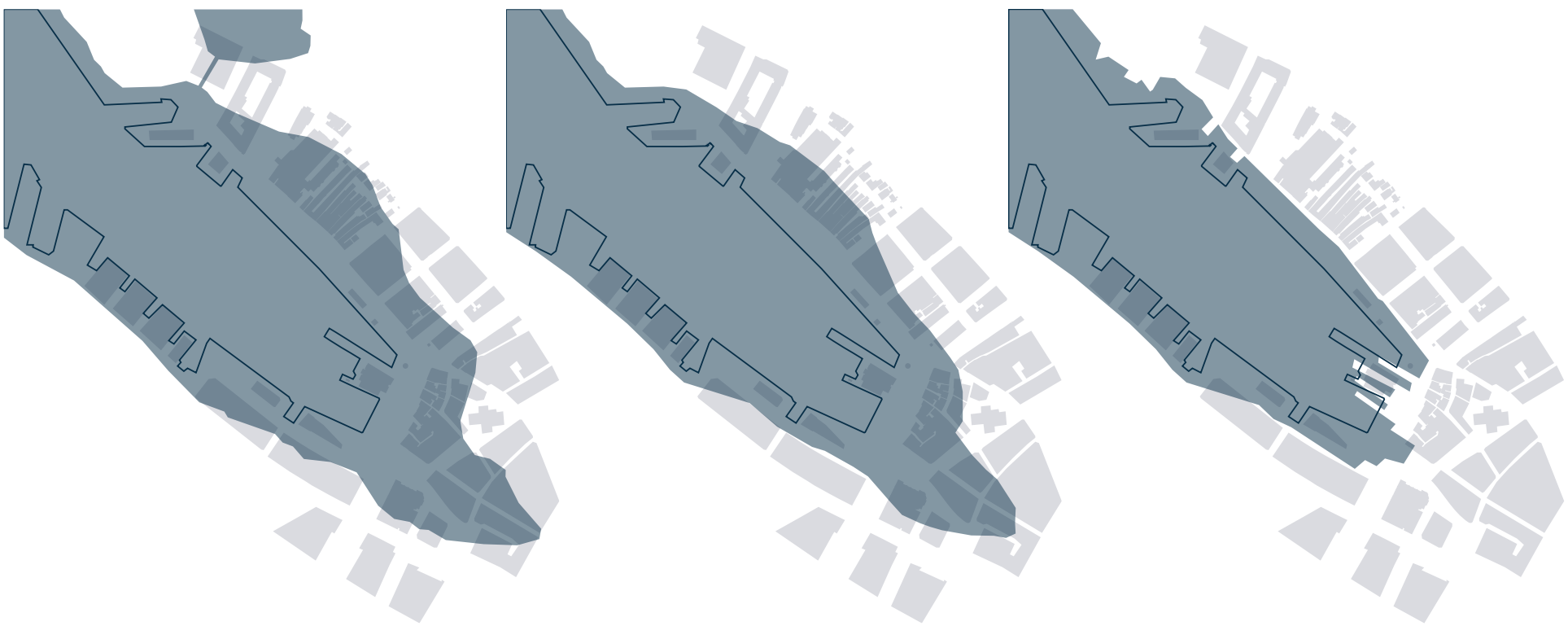
Legge til og gi rom for vitalisering

Vågen og Bryggen har endret seg med tiden og har hele veien speilet og svart på funksjonell bruk. I dag er Vågen et sted som er blandet mellom tett befolket og kaotisk om sommeren til tomt og øde om vinteren. Området yrer av nysgjerrige turister på Bryggen og Torget, øltørste bergensere og er gjennomgangsområde for beboere og arbeidere.

I prosjektet er det et mål å gi rom og skape rom for revitalisering. Dette i form av å lage steder der man har lyst å oppholde seg når det er godvær, og steder man kan søke ly når det blåser og regner. Det viktigste er uansett å gi rom for både turister og lokalbefolkningen.

Prosjektet fremhever allmenningene og skaper aktiviteter i disse, i tillegg til å legge til både faste og flytende trebrygger som gir oppholdssteder ved sjøen og rom for alle funksjoner.

2.1

År 1000

Slik så strandlinjen ut i Vågen rundt år 1000.

År 1200

Slik så strandlinjen ut i Vågen rundt år 1200.

År 1646

Bryggen begynner å ta form

År 1800

Hopene på sørsiden og Bryggen på nordsiden

Dagens bryggekanth

Dagens brygge ble til med siste fylling for å etablere bilveien og knytte sammen nord og sør

Prosjektets bryggekanth

Folk skal få nærkontakt med vannet og Vågen, slik at Bergen igjen skal få et nært forhold til vannet

Vågens storskala
Ytterste del av Vågen beholder Bryggens og Bergens identite der Vågen har rom for store ship og båter.

Byliv i småskala
Innerst i Vågen kan det yre av båtliv med småbåter og kajaker. Her kan man dyppe beina i vannet og kjenne på sjøen.

Bryggen, havnen og sjølinjen

Gjennom historien har sjølinjen endret seg fra å være en naturlig fjære i Vågen til å bli en brygge som svarte på de handlendes behov. Bryggekanth har tilpasset seg behovene og blitt endret etter disse. I en periode var Bryggen tettepakket med varer, båter, lagerbygg og arbeidere og forbindelsen til sjøen var naturlig gjennom bruken og aktivitetene. Dagens brygge og siste utfylling kom som et svar på bilismens behov, og Bryggen ble en viktig gjennomfartsåre for å knytte bydelene sammen og for å binde sammen Bergen og omegns nordlige og sørlige del. Nå skal bilen flyttes vekk og det skal gis plass til Bybanen, syklistene og dagens og fremtidens behov. Dette er et rom som har stort potensiale til å bli byens hjerte og naturlige møtested. Her er krysspunktet mellom Sandviken, Nordnes og resten av sentrum, og det vil være et naturlig sted for å sosialiseres. Vi velger å legge til trebrygger, flytebrygger og lektere som endrer bryggekanth og gir rom for ny bruk og nye funksjoner. Historien fortsetter, samtidig som det gir grunnlag for ny historie.

En av de unike tingene med havnen i Bergen er at det kommer store båter tett inn til sentrum. Det kan være supply-skip, fiskebåter, luksusbåter, småbåter, eller store seilskip. For å sikre et yrende liv og samtidig bevare det unike med de store båtene, er prosjektet delt inn i 2 overordnede soner.

- Småskala innerst ved Vågen, for småbåter, kajaker og møteplasser etc.
- Storskalabåter foran Bryggen og i ytterste delen av Vågen for båttrafikk (blå bybane), fiskebåter, supply-skip og ikke minst kai for veteranbåtene.

2.2

Heisann :-)

*Jeg er Turid, nylig tilsatt som Vågkoordinator!
I tiden som kommer vil Torget og Bryggen bli viktige
arenaer for kultur og andre begivenheter.
Her kommer flere store arrangementer som skal samle
hele byen, i tillegg kommer massevis av mindre initiativer.
Jeg skal fungere som et bindeledd mellom virksomheter,
foreninger og offentlige institusjoner og sørge for alt
det praktiske rundt planlegging og gjennomføring av
arrangementene.*

Dette er en jobb jeg gleder meg til å ta fatt i!!!

Vågskoordinator

Vi legger opp til en rekke aktivitetssoner for temporære og faste hendelser i både stor og liten skala. En stor suksessfaktor for en vellykket bruk og vitalisering av Vågen, vil være å engasjere en helårs Vågskoordinator som har et overordnet ansvar for program og vitalisering av de ulike arenaene rundt Bryggen og Torget. Vågskoordinatoren skal sørge for en koordinering og variasjon gjennom hele året, tilpasset sesong, brukere og behov. En vågskoordinator vil kunne ha ansvaret for bruk og leie av Skur 11 til kafé, intimkonserter, antikkmarked, bokbytte etc., utendørs arrangement av scenen og amfiet i Nikolaikirkeallmenningen, koordinering og utbytting av ulike lektere med ulikt innhold (barnas lekelekter, ølserveringslekter, sportslekter, scenelekter mm), overordnet ansvar for julemarkedet på Bryggen og andre store arrangementer, samt mye, mye mer. Ikke minst vil det være viktig med en koordinatorrolle iht. utbyggingen og fasevis installering og programmering av området i byggeperioden. Dette kan være med på å sikre så gode forhold som mulig for næringslivet og for bergensere og besøkende. Informasjon, tilgjengeliggjøring og flytting av aktivitetsfokus er en primær suksessfaktor i byggeperioden.

Skur 11 er foreslått tatt i bruk i en fase 0 for å sikre informasjon og en samtale areana for prosjektet. Her kan det også settes i gang en AR-funksjon, som kan bli til en app som forteller om planene. Denne AR-appen bør viderutvikles til å bli en del av historiefortellingen av Vågen, der man både kan se linker og bilder som knytter stedet til fortiden, men også der man ser og får informasjon om hva som skal skje i fremtiden av aktiviteter. Teknologien gjør at en kan knyttes til både Arkikon sine filmer om fortiden og nå-tids informasjon. Teknologien må gi rom for nå-tids kommunikasjon på ulike steder. Kanskje kan det være steder der meldinger projiseres, enten på skjermer i Skur 11, Fiskeboden eller projisert på bakken ved vannkunsten.

Vi ser for oss at appen også kan samle informasjon om fakta rundt hav- og fiskestanden, koblinger fra Fisketorget til det som skjer på havet. Hvor mange fiskebåter er ute, hvor mye fisk dras opp, hva er dagens fangst med mer. Akvariet i Bergen utvikler også ulike interaktive løsninger, og sammen med Havforskningsinstituttet diskuteres det hvordan de kan ta større del i byens daglige virke. En digital kobling av disse aktørene og byens nye app kan gi mye informasjon, og bidra til økt bybruk.

Det er tenkt at det er 3 omårder som vil være naturlige steder for informasjon og formidlingsflater : Skur 11, Torgets faste boder ved Bybanen Torget og Ved vannkunsten/Mathallen. Det er også mulig å se for seg å ha formidling ved Nikolaikrikeallmenningen.

2.3

By-bruk

En god by-bruk er helt elementært for et vellykket prosjekt. Hensikten med prosjektet er å sørge for at vi aktiviserer områdene til en god by-bruk og for at Vågen gjenoppstår som et sentralt byrom i Bergen. Bybanen vil trekke til seg mange nye brukere, og strukturere byrommene og ta i bruk området på en ny måte. Overgangen fra biltrafikk til Bybane vil også endre mulighetene i byrommene. Man kan sikre en annen flyt og kontakt på tvers, samtidig som sikkerheten er et elementært poeng for å sikre lesbarheten i området. By-bruken strekker seg fra å være hverdagsbruk til kveld, helg, sommer, vinter, høytider og arrangementer. Rommet skal være fleksibelt og robust nok til å tilfredsstille alle de ulike situasjonene. Dette er grunnen til prosjektets tydelige reorganisering og programmering rundt hele Vågen, samtidig som vi har lagt til de nye områdene for å gi rom for nyansert og mangfoldig bruk.

I tillegg til de ulike brukssituasjonene må vi også ta med oss alle typer brukere og sikre at alle er ivaretatt.

Ragnhild Byhistoriker – bosatt ved Amalie Skrams gamle hjem på Nordnes og som for fjerde lørdag på rad ønsker å oppleve byen gjennom den nye By-appen "Bergen i AR"

" Det er spennende å se Bergens historiske lag lagt oppå hverandre. Barnas lek, nå og da, Amalie Skrams opplevelser da hun vandret i smitt og smau og så på bybrukerne, Hanseatenes handel og de voldsomme brannene. Tenk, byen var Norges hovedstad, og det som kanskje var verdens største seilskipsflåte hadde hjemmehavn i Vågen. De nye mastene minner meg om seilskipene og vippebommene fra storhetstiden. Og så er det veldig morsomt da, å se Bybanen i den historiske trasséen til Mulentrikken.

" Jeg er så glad for at jeg flyttet inn til byen igjen. Det er så mye å finne på med ungene her. Å se på fisken som svømmer i Vågen ved Folkets plass, å krabbe i krabbenettet – og ikke minst, leke i Regnbygen i barnas byrom. Regnbyen Bergen :-D guttene elsker det. Og da kan jeg få handlet litt og tatt en kaffe også.

" Byen er så tilgjengelig. På med pubtilpub skoene, en liten båttur til Dreggekaia, rett over til Bybanen og så er man på Fisketorget. I dag har de visst tatt inn en lekter med uteservering på også. Tror kanskje det er et perfekt sted å starte kvelden. Ingen som noengang har tatt skade av et glass chardonnay før lunsj, det har jeg nå alltid sagt.

" For en fin by. Forstår ikke hvordan alle turistene på skipet kan være her samtidig, jeg ser nesten ingen av dem. Jeg treffer minst like mange lokale i hvert fall. En liten by kanskje, men med et stort hjerte. Det føles egentlig som om vi er hjemme hos noen, og opplever byen som de gjør det. Jeg kjenner meg hjemme i byen, og vil vite mer om den. Lurer på hvordan Fisketorget er om vinteren?

Og om barna leker i krabbedammen når det regner? Skulle ønske jeg forstod denne Dyveke, og rådstuedansen. Det er akkurat som om byen har et dypere lag med mening – et historisk sus som bare kan anes. Jeg må laste ned appen. Men se der! Chardonnay på denne tiden? Kanskje det er lov det da, men jeg vil ha en sider fra Hardanger.

2.4

" Vågskoordinatør Turid
Byen eies av alle, og alle skal være velkommen. Barn, ungdom og voksne, turister og fastboende, Åsabuer og Fanafolk, bymann og stril. Vi skal føle oss hjemme i Bergen, alle sammen. Jeg jobber med aktiviteter og program som skaper merverdi og møter. Med byen som bakteppe og scenerom, legger jeg til et skiftende lag med bruksmuligheter tilpasset årstidene. Alle skal oppleve byen på en best mulig måte.

Byen oppleves best gjennom dere, brukerne. Og historien om den bør også fortelles gjennom deres øyne. Jeg ønsker å fortelle om fire ulike personers opplevelse og bruk av Bergen, byen vi alle kaller hjem.

Andreas
Alenefar bosatt i Sandviken med to barn, tvillingene Espen og Lars – klar for bylørdag.

Randall
Cruiseturist fra USA– ankom Skoltegrunnskaiaen 0700, og er klar for byvandring og byopplevelser sammen med vennene Kate og Chris.

Carl Christian
Den moderne ølstrilen – bosatt på Hegreneset og har tatt den blå bybanen til Dreggekaiaen for å gå på byen.

Brukere

Alle bergensere, om man kommer fra Sandviken, Nordnes, Møllenpris, Fana, Sotra, Arna, Åsane eller Askøy, har et sterkt eierskap til Bryggen, Torget og Vågen.

I tillegg til bergenserne har vi brukere som er på besøk for å oppleve, se, lære, jobbe og erfare. Noen er målbevisste i sin bruk, andre er vinglende i bevegelsesmønsteret.

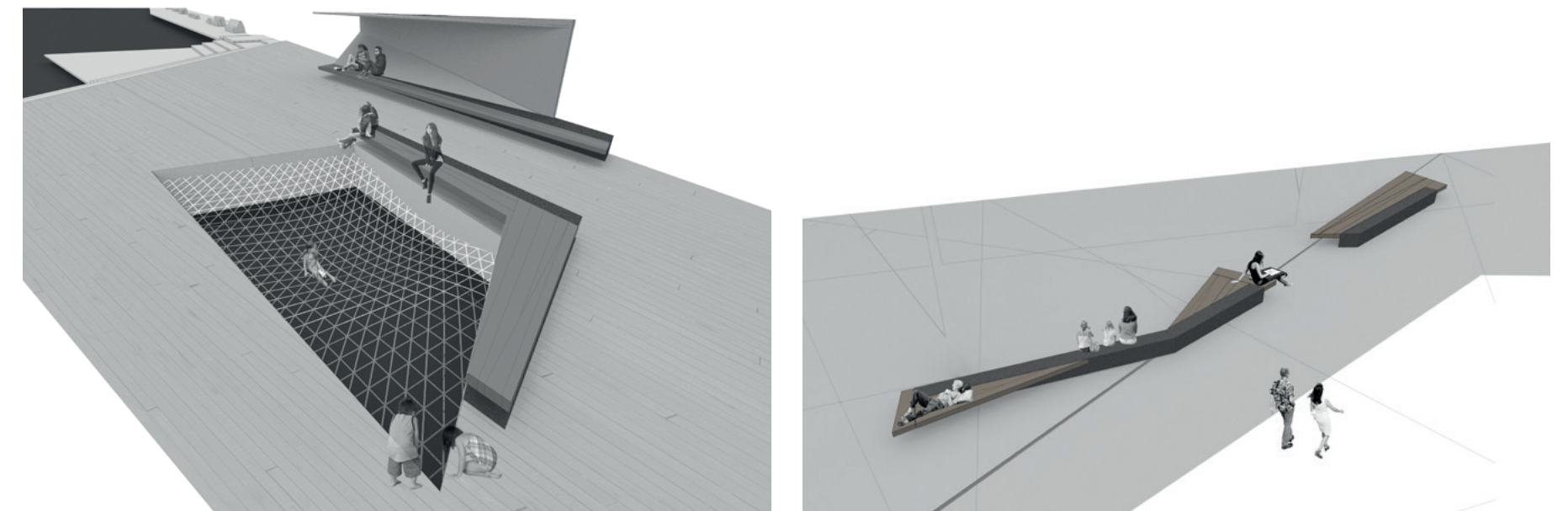
I begge disse kategoriene har vi mange ulike typer grupper med ulike interesser og behov. Noen er godt representert i byen, mens andre ikke har noen stor tilknytning eller har noen stor grunn til å være der. Vi har ønsket å lage plass til alle brukergruppene og arketyper, slik at vi sikrer flyt og rom for alle. Prosjektet har lagt stort fokus på å skape rom og steder for både barn og ungdom, slik at dette skal bli et sted som de tidlig tar eierskap til.

I undersøkelser blant dagens ungdommer ser vi at de heller vil bruke tid og penger på opplevelser og samhold, enn på f.eks. alkohol, utesteder, shopping etc. Å gi byrommene innhold og aktiviteter som kan utforskes gir større muligheter for en videre demografisk bruk, enn å kun legge til rette for uteservering og puber.

Gjennom prosjektet har vi fokusert på de ulike brukergruppene og skissert deres bevegelse gjennom byen og prosjektområdet for å se på hvordan de bruker området og hvordan det oppleves.

Vi har valgt ut 4 arketyper som er skissert opp og karakterisert i deres sekvenser gjennom prosjektområdet for å gi leserne et annet innblikk i prosjektet.

2.6

Ly og le – med faste og temporære installasjoner

Vågen er et værutsatt sted, spesielt iht. kald vind. Det må lages steder for opphold både for kalde høstdager, men også på soldager kan det være behov for skjerming fra kald vind. Utearealer i Bergen må selvsagt også gi muligheter for ly mot regn.

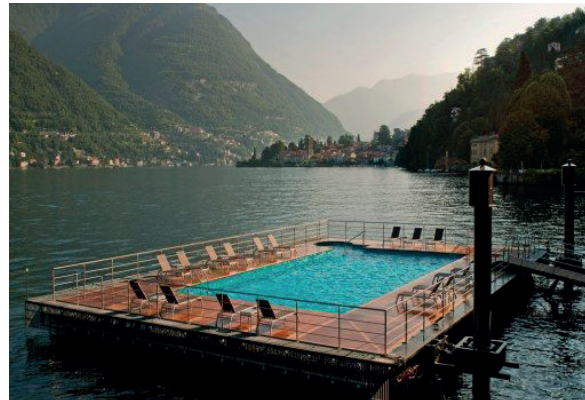
I prosjektet har vi lagt opp til både faste steder, sesongbaserte installasjoner og andre midlertidige installasjoner. Det er også tilrettelagt for å sette opp boder for salg, opphold og aktiviteter, samtidig som det tilrettelegges for temporære mulige byroms bruk.

Skur 11 blir et sted for Pop-up aktiviteter som intimkonserter, kafé, food-truck festival, antikkmarked eller som et rent møtested med ly for vær og vind. Her kan det være sittebenker og henges opp inne-disser. I nærområdet plasseres det møbler for å trekke seg tilbake fra regn og i ly fra vinden. Noen steder går vi ned, andre steder opp. Sitteplasser på bakken i forbindelse med amfi eller benker kan være nok ly fra kald vind.

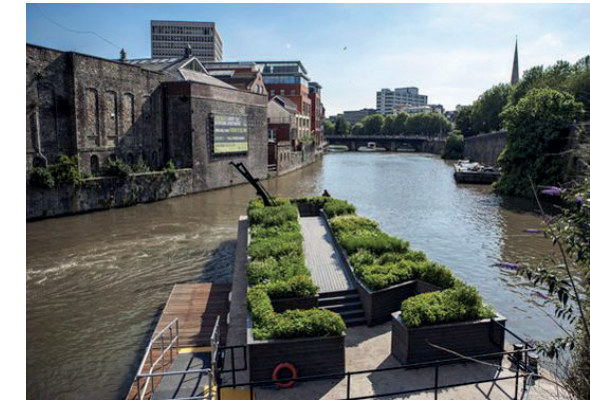
Fisketorget får tak over salgsboder og over sitteplassene på Prinseplassen. Folkets plass får nytt tak i amfiet og Nikolaikirkeallmenningen får et sitteamfi tilbaketrukket fra vinddraget innover Vågen. Barnas byrom har flere muligheter for skjerming og tak. Ly og skjerm fra vind blir også viktige elementer der trebeplanting kommer i forlengelse av allmenningene. Vi legger opp til større solitærtrær på møteplasser.

Eksisterende rekonstruksjon av kaiskurene som står foran murbyggene flyttes foran Bryggen. Her bygges også et tilsvarende kaiskur. På 1800-tallet var det båter, lagerbygg, tønner og masse aktiviteter på Bryggen. Møbleringen spiller på denne stemningen, og det etableres benker på skinner som kan flyttes etter behov, en funksjon inspirert av lossing og lessing. Benkene kan skyves ut til siden ved behov for serveringsareal eller boder, og ellers kan de tilpasses brukernes behov og ønsker. Skinnesystemet kan også benyttes til teknisk infrastruktur; uttak strøm og vann.

2.7

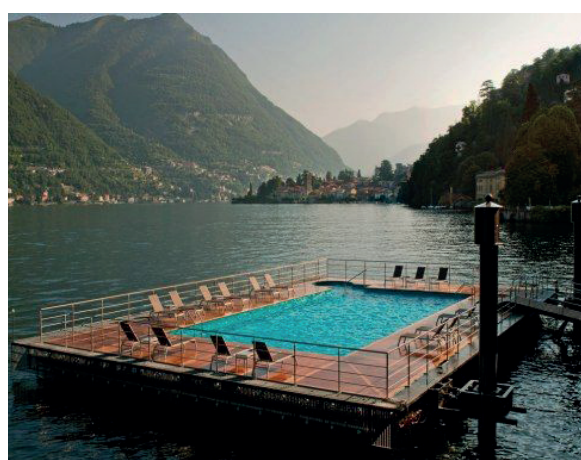
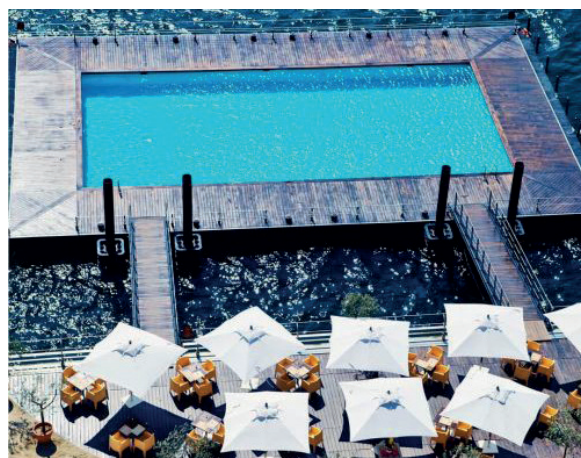

LEKTER
Gjennom sesongene kan lektene brukes på ulike vis. De kan plasseres etter bruk for ulike arrangementer eller i forhold til sensonger.

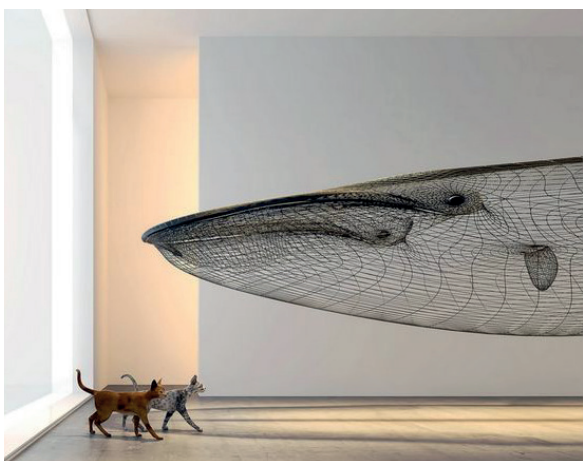

Kulturelle lektere

Det legges opp til at det i utgangspunktet skal være 4 lektere som kan være temporære eller sesongbaserte. Disse skal være plassformet og kunne lages som park, grønne flater, badebasseng med badstue, scene, uteservering, oppholdssteder, bygg etc. Vågskoordinatoren vil være ansvarlig for å ha riktig lekter inne til riktig tid.

2.8

Kunst og involvering i byrom

Vågen – byensorstue er et naturlig sted å involvere bergensere og kunstnere til å utforme rommet. Dette skaper eierskap til stedet, samtidig som integrert kunst i byrom skaper steder for undring og spenning. Brukerinvolvering vil være en god måte å sikre utforming av gode oppholdssteder og bruk av disse. Vi har tenkt at områder som Vannkunsten med skateramper og sitteplasser vil være et naturlig sted å involvere ungdomsgrupper for å sikre en utforming som gjør at stedet bli brukt. Barnas byrom er også et sted hvor man må involvere barn og barnefamilier i utformingen, mens det på Fisketorget vil være naturlig å involvere alle brukere som fiskehandlere, turister, lunsjpisere, bergensere etc. for sikre god bruk og god flyt.

I prosjektet er det flere steder som er tiltenkt kunstnerisk involvering og utsmykning. De faste bodene på Fisketorget, der vegger blir skjermer som forteller om Torgets kobling til fisk i hav og oppdrett, blir en fin arena for digital kunst i byrommet. Det fasetterte taket av krom over Prinseplassen vil være en flate som vil være naturlig for kunstnerisk utsmykkelse, der kunstnerne får en flate og et materiale å jobbe med. I "Regnbygen" kan regndråper, belysning, utforming etc. være et flott kunstnerisk prosjekt. Kanskje kan sensorikk i taket sikre at man kan løpe gjennom regnet uten å bli våt eller regnet kan følge en mens man løper gjennom for å bli våt.

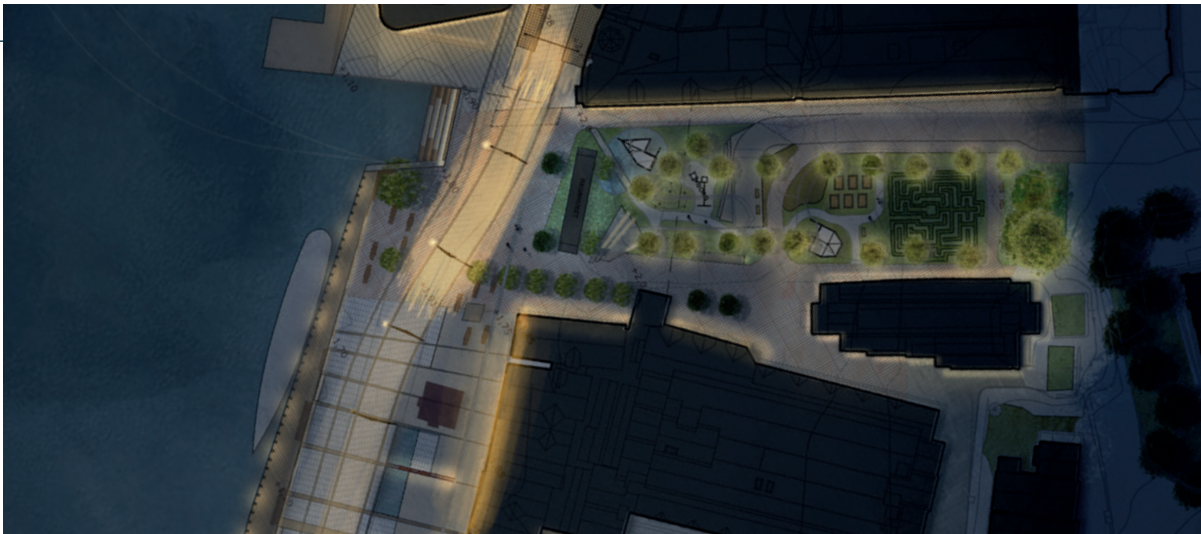
De historiske linjene i dekket som trekker frem smau og allmenninger er gode flater der barn, ungdom eller andre grupper kan jobbe sammen med kunstnere for å utsmykke disse.

Vi mener Vågen er en kunstarena og en scene for kunst som må gis årlig til en kunstner eller en gruppe som kan få tildelt en periode der de bruker hele rommet som sitt kunstverk. Disse kulissene gir gode muligheter for ulike og varierende kunst fra år til år. Her kan vannet brukes, lyssetting, master og seil, lyd fra båter kan være et annet tema eller installasjoner tilsvarende Kunsthøgskolens årlige trekonstruksjoner som fyller byrommene.

Strekningen Torget-Bryggen skal i større grad bli ungdommens akse enn det er i dag, gjennom en omprogrammering og utforming som tiltaler også den yngre del av befolkningen. Å skape steder som både kan benyttes av barn/unge og voksne/eldre har vært en hovedintensjon i prosjektet. Det er derfor foreslått en rekke multifunksjonelle elementer som skal fungere som attraksjoner og målpunkt; skatemuligheter på Torget, sitteplasser under tak på Folkets plass, krabbehullet på Nikolaikaia, flyttbare benker på Bryggen og kulturscene på Nikolaikirkeallmenningen. Skur 11, med fleksibelt program, kan kjøre ulike aktiviteter tilpasset ungdom.

BARNAS BYROM

Sigurd Jonsson var Norges fremste adelsmann i første halvdel av 1400-tallet. Han eide gården Dreggen som brant ned i 1476. Denne lå der Dreggsallmenningen er i dag. Navnet kommer kanskje av dregg, anker, som kan ha vært gårdens gavlmerke, eller av dregg, gjær, bunnfall, fordi det har vært drevet ølbrygging på gården. Barnas Byrom blir det nye ankerpunktet som gjør området attraktivt for barn og barnefamilier. Gjær og bunnsлам er god næring for et frodig og grønt byrom.

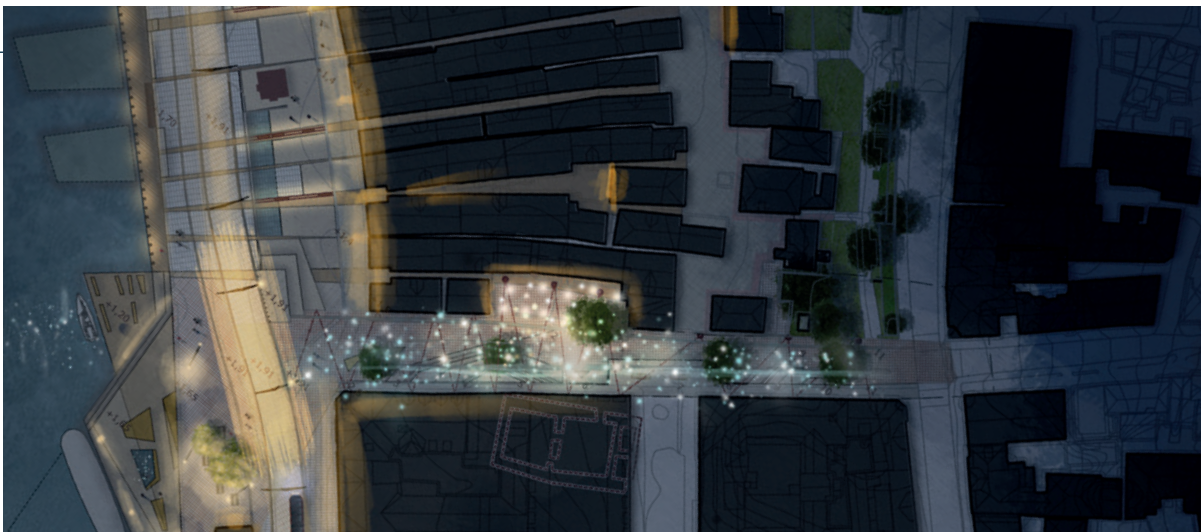
BRYGGEN

Bygningsrekken med gavlen mot sjøen er et eksempel på arkitektur som har eksistert i nærmere 900 år. Denne tradisjonelle trearkitekturen viser Bergen som en av de eldste handelsbyene i Nord-Europa, og den eneste som har bevart den originale strukturen innenfor byens sentrum i byer som ikke var medlem av Den Hanseatiske ligaen. Strukturen av byggene trekkes frem til kaifronten og blir et grid for utforming av dekket og utgangspunkt for bruk og revitalisering av bryggefronten.

LYSDANSEN

Tidlig på 1500tallet utspilte det seg en uvanlig romanse mellom Norges visekonge Hertug Christian og den usedvanlig vakre Dyveke. Hertug Christian fikk øye på Dyveke i handelsboden som hennes mor drev. Han forelsket seg hodestups og inviterte Dyveke på borgerball i rådstuen på Breia. En scene, et amfi og dansende lys blir Nikolaikirkeaalmenningens nye knutepunkt, som en hyllest til romansen og Dyvekes dans.

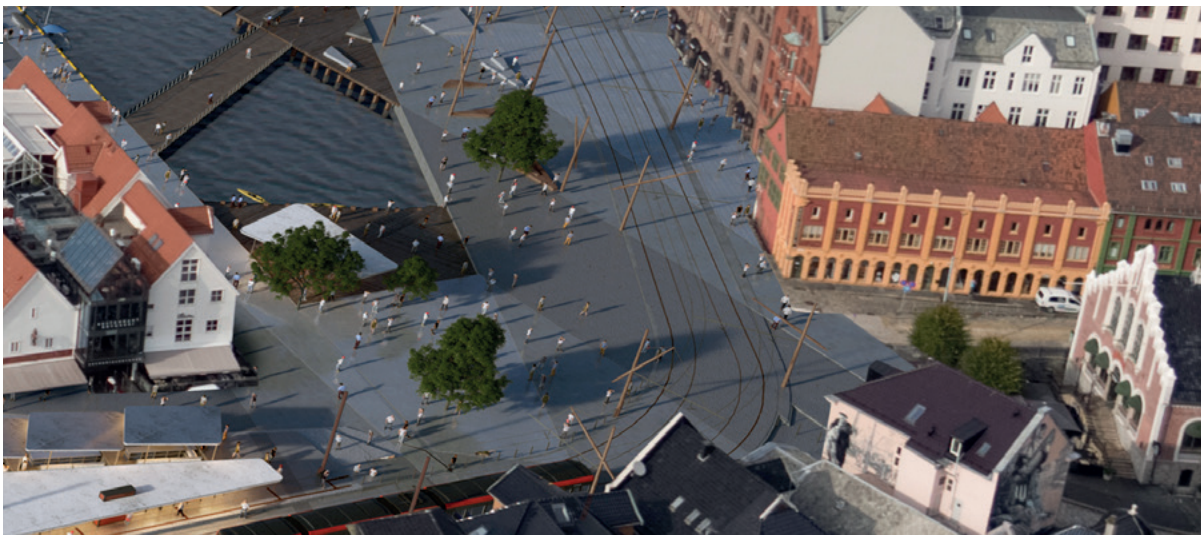
MASTER OG SEIL

De mange brannene har i stor grad vært med på å påvirke og forme byen. En av de største brannene fant sted sommeren 1248, da brant så godt som hele byen ned. Bryggen var full av båter med master og seil på den tiden. Man våtet alt som var å finne av seil og dekket til husfasadene i et forsøk på å redde byggene. I prosjektet gir nye master og seil koblinger til fortiden, mens de danner nye rom for ly, opphold og identitet for den nye Vågen.

FOLKETS PLASS

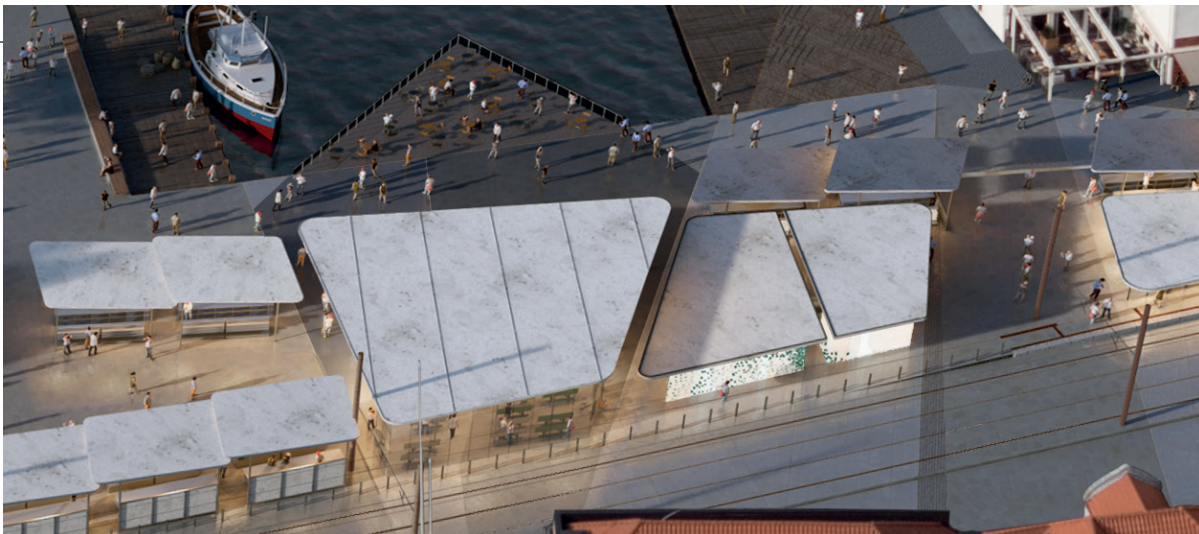
Rundt dette viktige knutepunktet der Vetrilssallmenningen, Torget og Bryggen møtes, krydde det av vertshus og sjenkesteder på 1800 tallet. Navnet Bryggesporen kommer fra Bryggens spord, det vil si hale. I hjørnelokalet lå vertshuset Kiedingsalen som gjennom årene har huset en rekke ulike etableringer. Her ligger også Kjøttbasaren som den gang hadde 44 salgsboder. I 1965 skulle denne rives til fordel for Folkets Hus. I prosjektets hale, innerst i Vågen etablerer Folkets Plass der bryggekannten og Vågen gir rom for folkemøter og myldring.

3

PRINSEFISKEN

Da kronprins Carl besøkte Bergen i 1856 ble det servert en selskapsversjon av torsken. Retten fikk navnet Prinsefisk og serveres i Bergenske restauranter den dag i dag. Prinsebesøket fant sted på en varm juledag. Historien sier at skipet som fraktet prinsen var 10 timer forsinket. Dette førte til en usedvanlig fuktig aften og kaotiske tilstander da tusenvis av tørste bergensere valgte å tilbringe ventetiden på sjenkesteder rundt Torget. I prosjektet har fiskeflakene blitt viktige formelementer for Torget og bodene rundt Prinseplassen.

VANNKUNSTEN

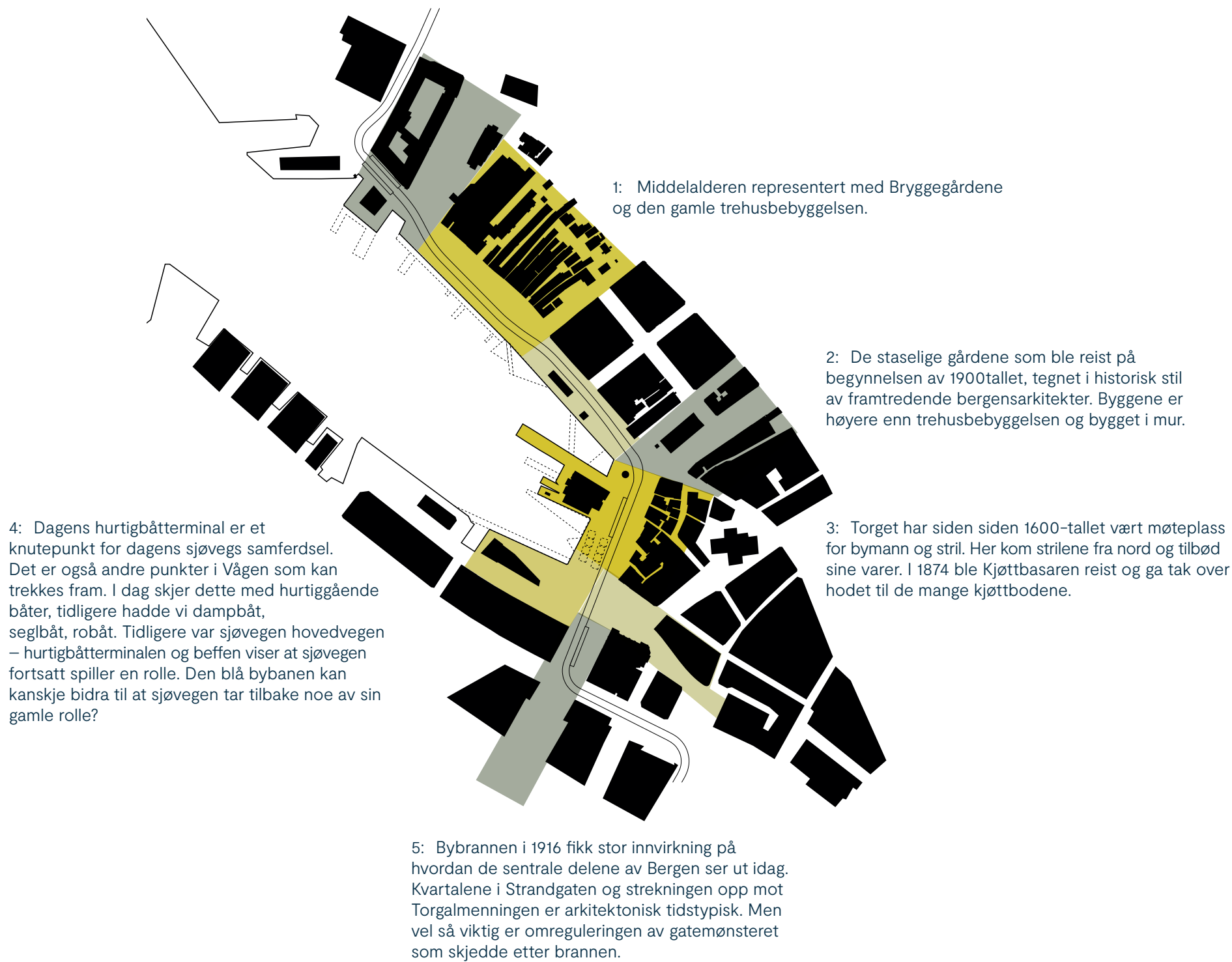
Vannet har alltid vært en viktig del av den bergenske identiteten. Hav, sjø, vann, regn- vann som drypper, sildrer, renner og flommer. Byen mellom de syv fjell med pøsregn og nedbørsrekorder. I 1855 ble det anlagt en fontene på Torgallmenningen. Denne fikk navnet Vandkunsten og markerte åpningen av den svært viktige drikkevannsledningen fra Svartediket. Vannkunst gjenoppstår i prosjektet som drikkefontener stående på rekke mens skateramper og sittebenker i området gir nye oppholdsteder ved Vågen.

Trekke frem historier og historiske lag

Helt siden den ble oppdaget og fikk tilnavnet *Havnen den gode* – lenge før Bergen ble by – og helt frem til nå, har det bygget seg opp mangfoldige historier og historiske lag på og rundt Vågen. Historien skal fortsette, og den skal bygges lagvis på fortidens historie. Rundt Vågen finner man minst fem viktige historiske epoker. Vi ønsker å trekke disse frem ved å gi dem identitet og synlighet i bygulv, møblering og formspråk. Dette er historiske hendelser som har vært til inspirasjon for formspråk og funksjon, og historiske hendelser som danner utgangspunktet for ny historiefotelling, profil og innhold.

3.1

5 EPOKER
Områdene rundt Vågen representerer fem historiske epoker.

Kulturminner – og forhold til kulturminnene

Vågen er full av historie og historier – og det ligger lagvis med kulturminner her. Prosjektet er vurdert og utformet rundt muligheter for bevaring og samspill med disse. Vi har gjort kulturhistoriske vurderinger i alle områder og iht. alle tiltakene som er gjort i prosjektet. Tiltakene er beskrevet i de enkelte kapitlene, samtidig som det her kommer en oppsummering av noen av de vurderingene som er gjort:

Bryggen

Bryggens integritet er i dag knyttet til den gjenværende delen av den opprinnelige Bryggen. Her får man en opplevelse av middelalderens havne-kvarter og Bryggens plass i det urbane bylandskapet. Bryggens autentsitet er i stor grad knyttet til struktur, materialbruk og tradisjonshåndverk. Det er anbefalt en buffersone rundt verdensarvstedet for å ivareta viktige siktforbindelser. Prosjektet gir rom rundt Bryggen, og det er bevisst ikke plassert elementer i viktige siktlinjer for at å ivareta Bryggens viktige plass i Vågen. I historiske formuleringer finner man beskrivelser som sier at det var mye mer vann å se i Bergens tidligste århundrer. Vi har derfor ønsker å reetablere forholdet til vann og knytte en visuell link mellom sjøen, Bryggen og husene. Dagens bryggekanter er høye og nærheten til sjø er lite inviterende. Vi har lagt til trebrygger som inviterer ned til vannkanten på ulike måter og knytter mye nærmere bånd mellom stedet, opplevelsen og forholdet til vann på en annen måte enn man historiske hadde, men med en ny forbindelse. De nye bryggekantene gir fortsatt mulighet for fortøyning av fartøy langs hele kailinjen.

Nikolaikirkeallmenningen

I utformingen av Nikolaikirkeallmenningen har vi tonet ned eksisterende nivåforskjeller. Her har vi gitt mer rom på nederste nivå og åpnet opp mot Bryggen og Øvregaten. Et amfi binder nivåene sammen. På den måten er hele kommunikasjonsåren opp til Steinkjellergaten styrket,

og gjennom belegning og belysning trekker man sammenheng helt ned til bryggekanten og vannet, både visuelt og fysisk.

Indre Brygge – murhusene

Her ligger Skur 11, som nå får en helt ny funksjon til varierende bruk iht. nye aktiviteter på Bryggen. Historiekoblingen vil skje i form av fremhevning og tilgjengeliggjøring av bygget og konstruksjonen. Den opprinnelige kaifronten fremheves i området, og den karakteristiske lyden av dampskip legges inn som en audio-skulptur i det man går over den opprinnelige kailinjen. Det er lagt på en trebrygge utenfor den opprinnelige kaifronten for å gi bedre plass for kryssende fotgjengere. I noen av benken i dette området foreslår vi å legge inn runde perforerte lokk som avgir røyk tilsvarende dampen fra dampskipene.

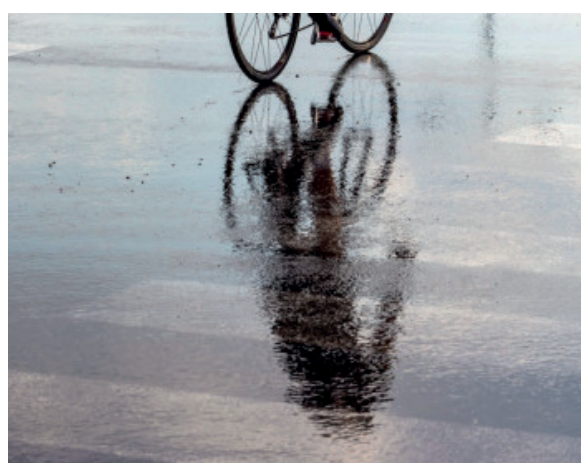
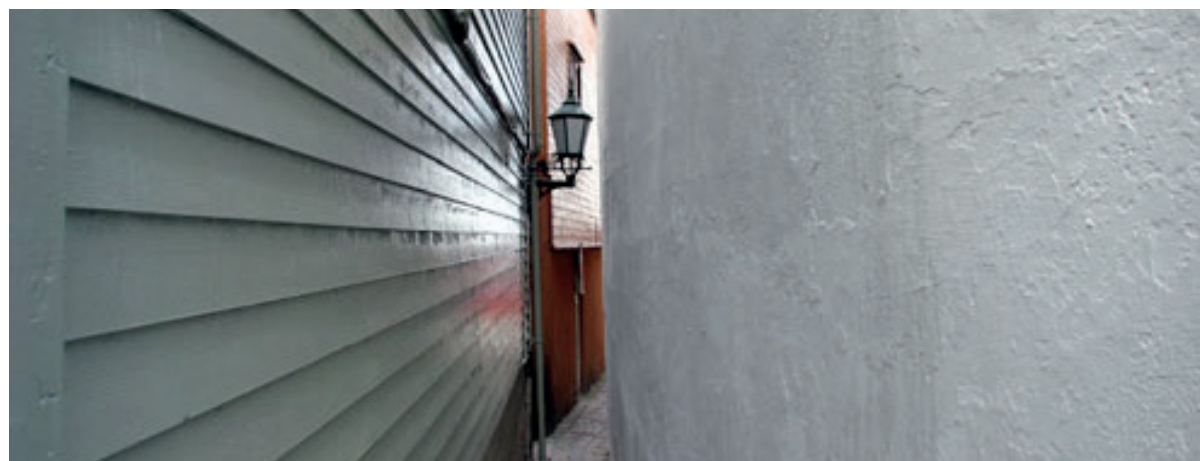
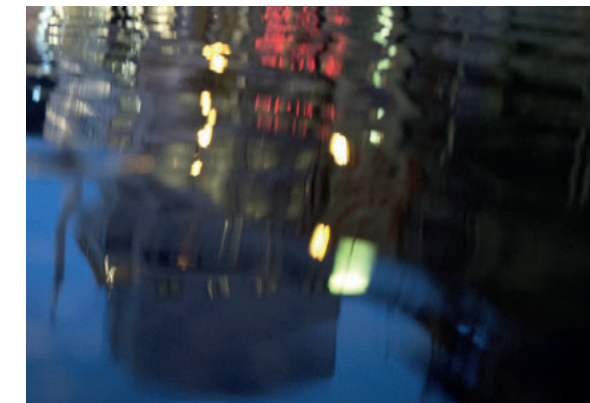
Vetrldsallmenningen/Bryggesporden

Bryggesporden blir opparbeidet slik at plassen igjen blir et romlig knutepunkt. Brosteinsdekket fra Vetrldsallmenningen trekkes helt ned til bryggekannten og danner en sammenhengende plass. I tillegg er det lagt til en trebrygge som gir området enda mer plass for opphold og nærhet til sjøen.

Torget; vestre del med Strandkaien, Småstrandgaten og Vågsallmenningen mot Torgallmenningen

Prosjektet knytter seg materialmessig til Torgallmenningen, og gjenoppretter de historiske store åpne forbindelsene som lå i allmenningen som kom fra Torgallmenningen. Dermed knyttes Torget sammen helt opp til Ole Bulls plass.

3.2

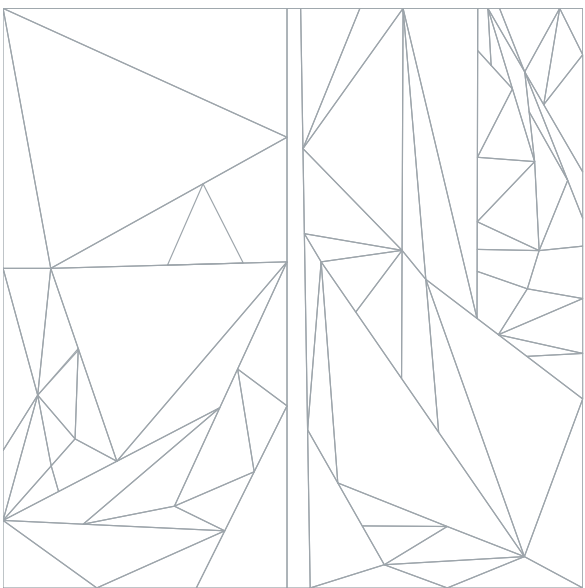
Identitet

I prosjektet har vi jobbet med å bygge Bergen og Vågens identitet rundt historie og historier. Vi har lest historiske fortellinger, beskrivelser fra sjøfolk og fra de mange velkjente bergensbaserte dikterne. Eksempelvis vil plassen utenfor Rådstuen, der Dyveke danset med sin hertug, endelig få sin feiring i vår historiefortelling – på en plass der lysene danser og beveger seg etter vinden. Å bygge opp historisk identitet med et moderne formspråk, kunst og arkitektur kan gjøres på ulikt vis, man kan lage planketter med historiske skrifter, man kan lage apper som forklarer og viser bilder, man kan ta vare på historiske bygg, og man kan bygge historiske kopier og sette dem ut langs bryggekannten. Men den vakreste tilnærmingen er kanskje også den mest subtile. Alle vil ikke vite om begrunnelsen for Nikolaikirkeallmenningens dansende lys, men for de av oss som ønsker det, vil det gi en helt egen tilhørighet og kjærlighet til byen. En liten byhemmelighet som bare noen av oss deler, og som vi kan fortelle til andre med hviskende stemme når vi går forbi.

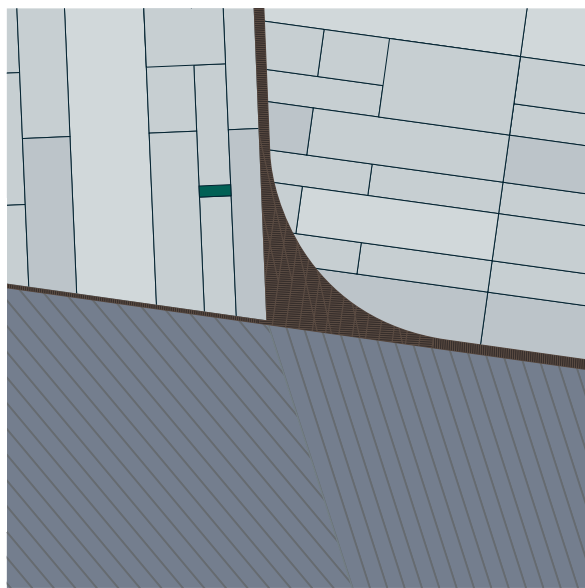
3.2.1

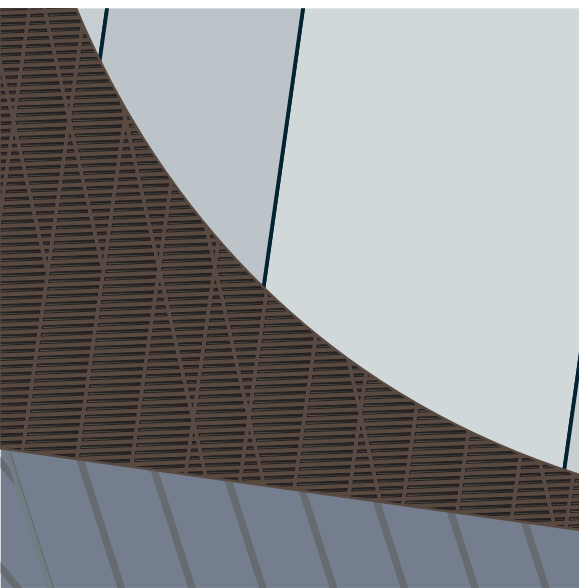
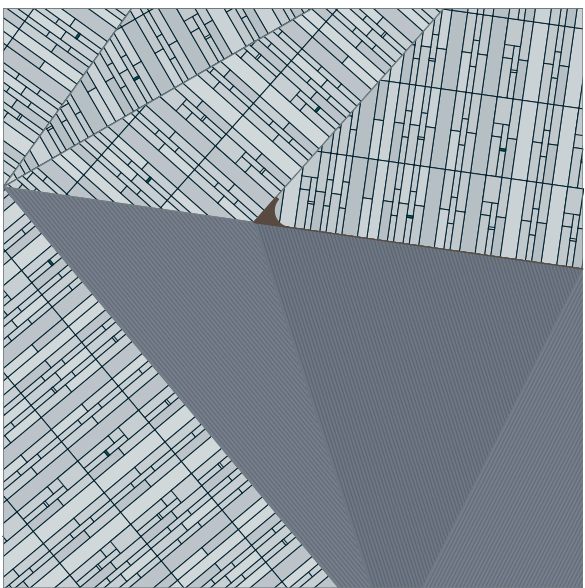
Master og seil

Geometriske former

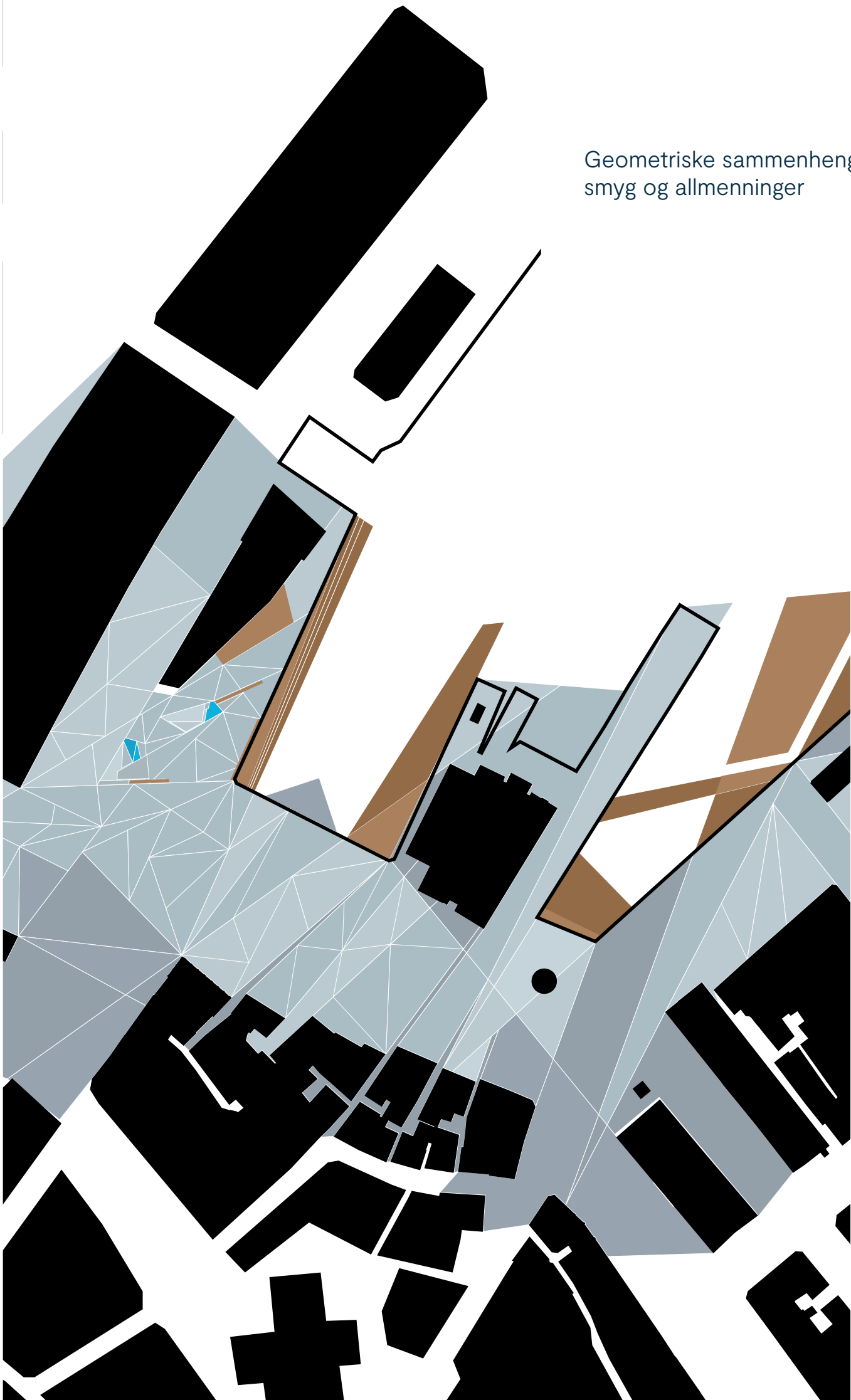
Nyanser og materialer

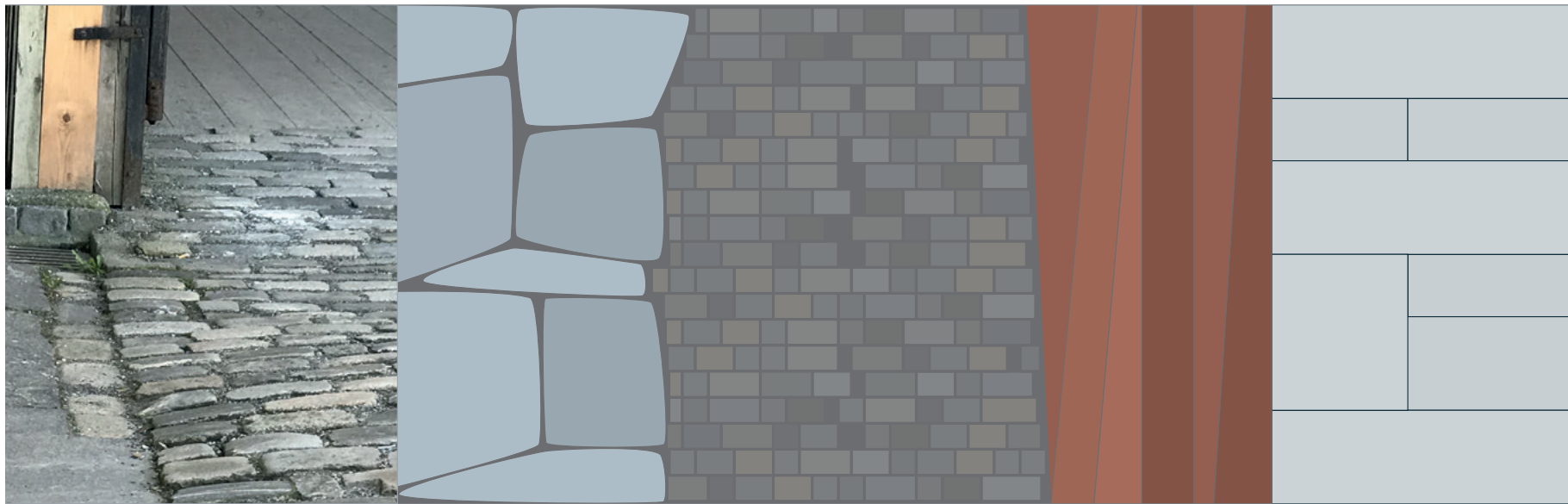
Formspråk

Bergen er en by med mange hjørner, stor variasjon mellom allmenninger og trange smau. Ingen vinkler er rette og rommene er alle forskjellige og oppstår i møtene mellom den organisk fremvokste trehusbyen, bybrannenenes herjinger og moderne krav til trafiksikkerhet og kommunikasjon. Byen ble bygget opp rundt havnen og Vågen, skjermet fra bølger og vær. Seil, vippebommer, fiskehoder og -haler, båter, bauger og Triangelbryggen er alle elementer som har vært med på å bygge historien rundt vågen. Formene har også mye til felles, og vi har tatt utgangspunkt i dette formspråket i prosjektet. Formen på båtbaugen, fiskehodet og vippebommen er diagonale retninger som møtes og danner trekanter. Triangelbryggen var et direkte svar på en funksjon relatert til fiskebåtene og tilkomst. Gjennom diagonaler er møtene skarpe eller runde, gjennom bruk og funksjon gir de rom for å danne nye elementer og situasjoner.

3.2.2

Geometriske sammenhenger. Former, materialer, smyg og allmenninger

skifer brostein tre granitt

Bygulgulv og formspråk

Byrommet i Vågen er byens store scenegulv. Det skal være et samlende gulv/dekke for hele området, samtidig som den må bygges lagvis for å kunne imøtekomme blandingen av de historiske fortellerlagene, og imøtekomme funksjoner og bruk for å kunne lage nye historier for fremtiden. Bergen har en rik og broket historie, her finnes ingen strømlinjeformet fortelling. Portrettet av Bergen er et mangefasettert bilde. Her er trange smug og brede allmenninger, kroker og kriker, bymann og stril, tre og stein side om side.

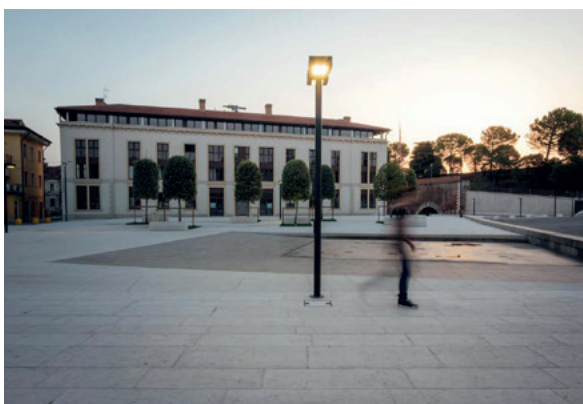
Bebyggelsen har kommet i etapper, og etter hver bybrann har byen blitt gjenreist med nye arkitektoniske idéer påvirket og inspirert av internasjonale strømminger som bevisst har blitt brukt for å gi kvalitet til byen. Byens særpreg ligger kanskje akkurat i dette; det uventede og litt fragmentariske, historien som har satt kraftige spor og som preger Bergen så tydelig. Dette er kvaliteter vi ønsker å ivareta og som skal gjenspeiles i byrommets formspråk. Linjene som krysser hverandre, mangfoldet og variasjonen – det plutselige og uventede. Bergen er en by som aldri blir strømlinjeformet og kjedelig.

Formspråk og løsninger er bygget opp lagvis for å fortelle en helhetlig og samlet fortelling om byens kjerne, om Vågen – som *Havnen den gode*, både i fortid og som *Havnen den gode* også i fremtiden:

- De store linjene i prosjektet åpner lukene mot havet. Vi ønsker velkommen med åpne armer og vinker «på gjensyn». Disse linjene kommer tydelig frem i prosjektets dekke og gulv. De er det samlende grepet som binder byrommene sammen og samtidig speiler de historiske strukturene i byggene rundt.
- Tradisjonelt er området bygget opp som et lag med historisk lapping. Materialene er tilpasset etter rommet det skal være i og etter det som har vært tilgjengelig av materialer. I prosjektet har vi valgt å bruke tradisjonelle materialer fra områdene og la de møtes og fylle mellomrommene.

- Båt, seil og master har alltid vært til stede helt siden Vågen bare ble brukt som et sted man søkte ly. Vi har lagt et historisk bilde fra da Vågen var et travelt handelssted og var fylt opp med seil og båter som utgangspunkt for fargesetting av dekket. Det gamle bildet er bearbeidet og abstrahert slik at det danner grunnlag for å være et samlende helhetsgrep for hele dekket i Vågen.
- Det store samlende dekket går fra scenekant til scenekant og samler rommet som et felles scenegulv med mange hendelser, aktiviteter og funksjoner.

3.2.3

Materialer

Vi har valgt å bruke tradisjonelle materialer fra Vågen i hele området, som tre, granitt og brostein. I tillegg har vi lagt til granitt i de områdene det er fornuftig og riktig å gjøre, og vi har trukket inn stål i møbler og installasjoner for å trekke inn elementer fra verftsindustrien i Bergen.

I allmenningene legger vi brostein og trekker denne helt frem til bryggekannten for å markere disse.

På Bryggen brukes hovedsakelig tredekke, supplert med granitt, mens Torget hovedsakelig blir granitt med tredekke i «Diamanten» som formes mellom den historiske triangelen og det overdekkede spisetorget Prinseplassen.

Alle nye konstruksjoner på bryggekannten er trekonstruksjoner på peler, slik at man får frem den historiske koblingen til trebryggen og slik at tiltakene kan reverseres i fremtiden.

Tre er også et godt materiale for å sitte og ligge på, og er derfor helt naturlig iht. de revitaliserte områdene langs bryggekannten.

Tre
Trevirke som materiale er kortreist og bærekraftig. Det er også historisk korrekt og viderefører uttrykket på Bryggen og langs kaiene. Det skal i mest mulig grad benyttes lokalt trevirke, type kjerneved av furu eller royalim-pregnert virke. Dette tåler å stå i sjøkanten over tid. Uttrykket skal være røft og kraftig, det skal avspeile Vågens funksjon som havn mer enn en finslig promenade.

Brostein

Det skal fortrinnsvis legges brukt, lokal brostein/storgatestein i allmenningene. Dette er brostein med lokal geologi, og den har et fint og varmt fargespill. Det er store flater med brostein på Bryggen som eksempelvis kan gjenbrukes i allmenningene. Hvis det er behov for å supplere, kan man benytte brostein fra Europa med tilsvarende fargetoner og fargespill.

Granitt

Det bør fortrinnsvis benyttes nordisk/europeisk granitt, både mhp bærekraftsprinsippet, men også for å få et uttrykk som samspiller med norsk geologi. Norsk stein har ofte fint spill/årer, og dette skaper variasjon i bygulvet. Historisk sett har vi hatt mange handelspartnere i Tyskland/Portugal, og dette er også land med flotte granittsteiner.

Gjennomføring

Det er foreslått hoveddekker som fremhever allmenningene i kontrast mot kvartalene. Linjer trekkes ut, og det er foreslått inndelinger i dekke som skaper triangler/trekanter. Leggeretning på stein tilpasses feltinndelingene, slik at man unngår for mye kapp. Det kan utarbeides et modulsystem med faste formater og valører på granitten, så kan disse mikses på ulikt vis for å fremheve linjene/formene samt gjenspeile formatene på bebyggelsen bak.

3.2.4

Bybanesporet

Bybanens designprinsipp er fulgt, og den hvite linjen er gjennomgående i hele prosjektområdet. Holdeplassene vil også følge standard utforming, men det er foreslått at takene på holdeplassene tilpasses design på Fiske-torget og Vågen, og at dette prinsippet også gjennomføres på holdeplass Bryggen.

3.2.5

Universell utforming

Bybanen skal ha samme granittdekke gjennom hele området, med unntak av der den krysser allmenningene og store krysningsområder oppstår. I disse partiene markeres bybanetraseen med en kontrasterende farge/overflate slik at både fotgjengeren og bybanesjåføren blir obs på kryssningssone. Det legges inn lyslinje langs den hvite linjen, som lyser opp i forkant av bybanens passering.

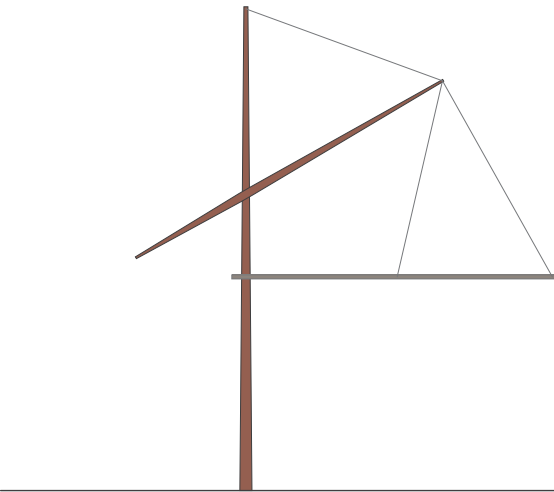
Området har få høydeutfordringer, og de fleste byrommene er lett tilgjengelige høydemessig. Ganglinjene sikres med maks 2 cm vis i kryssningene. Kaiområdene/trappene/flatene ned mot sjøen kan gjøres tilgjengelige med enkle ramper i tre.

Hierarkiet av ledelinjer må bestemmes i detaljfasen, men konseptuelt bør bybaneholdeplassene markeres med ledelinjer fra sentrale ganglinjer/torg.

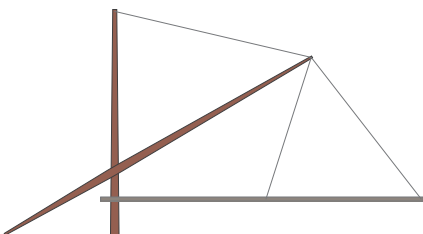
Brostein kan være utfordrende ift universell utforming, men kan løses ved å sage toppen av brukt brostein i de viktigste gangsonene.

3.2.6

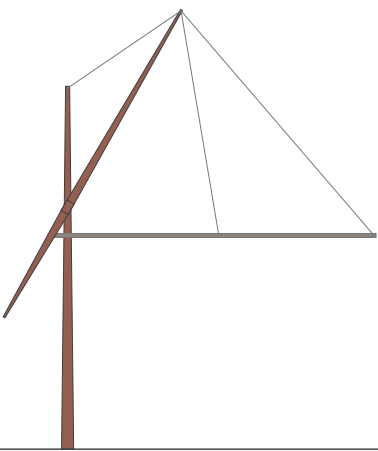
KL mast høy

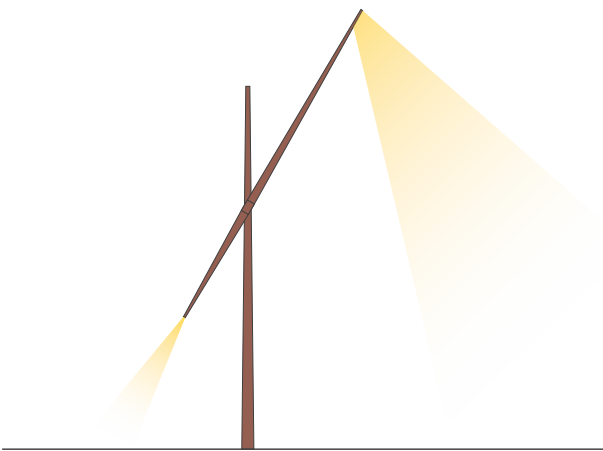
KL mast lav

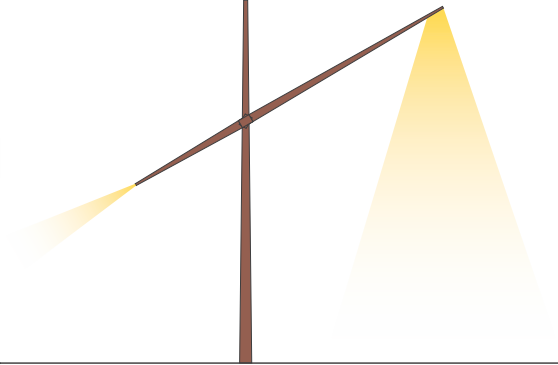
KL mast lav m/høy bom

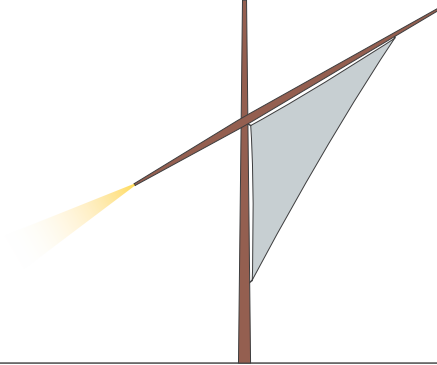
Lysmast høy bom

Lysmast lav bom

Lysmast m/banner

Møbler og master

Foran Bryggen har det alltid vært tettpakket med master og båter. Båtmaster, vippebommer, flaggstenger etc. Utformingen av mastene i prosjektet er inspirert av vippebommene og seilmastene. Disse mastene blir ikoniske og kan brukes til alle de ulike formålene som master for belysning, flaggmast, KL master for Bybanen og master for bannere i forbindelse med ulike arrangementer eller dager. Foran murbyggene settes en samling med master og blir nye oppholdssteder.

Foran murbyggene settes det opp flere master, som en histordsik linj til den gangen det var mange båter og vippebommer i området. Mellom mastene er det sittebenker og oppholdssteder. Om kvelder er det sensorbelysning på enden av bommen. Dermed vil man få en levende belysning som lyser opp de områdene der folk ferdes eller oppholder seg.

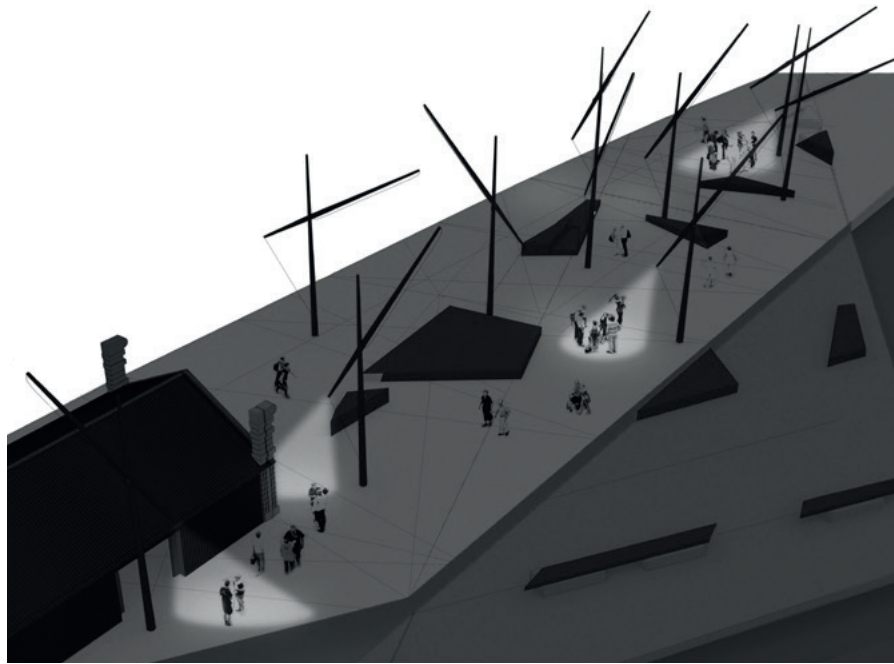
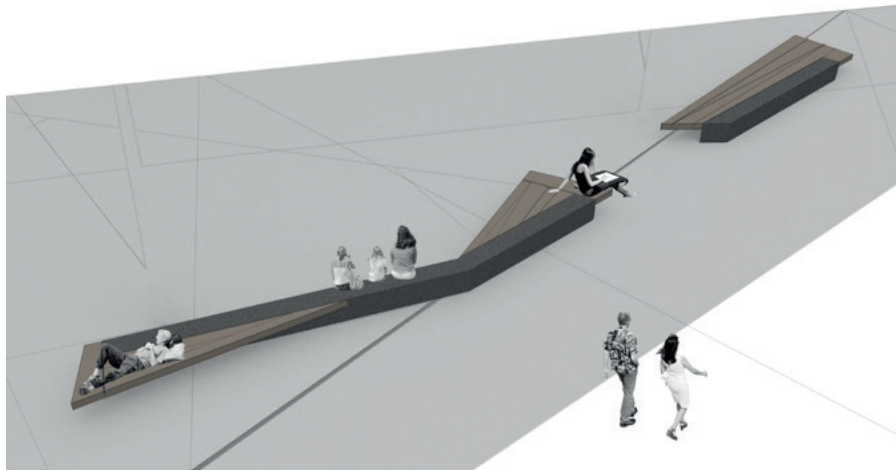
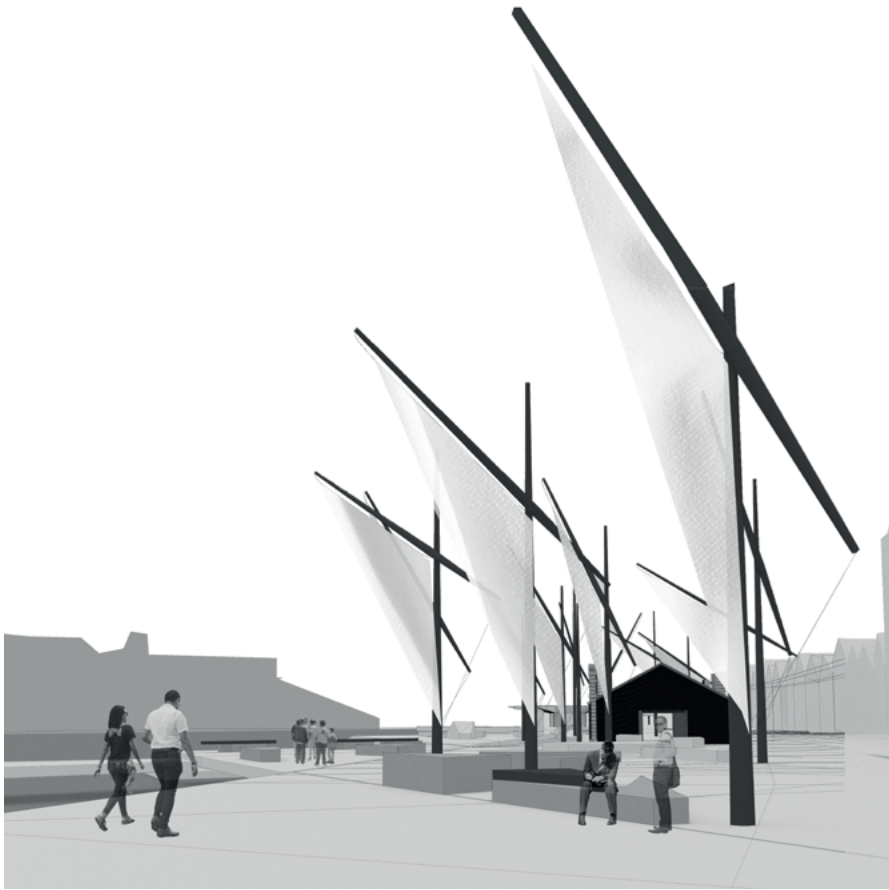
Under ulike arrangementer eller i sepsielle anledninger kan man heise opp bannere/seil som enten er hvite eller har logoer på seg.

De samme vippebommene brukes langs bybanen. På vippebommene festes kjøreledningene. Dermed får vi et historisk uttrykk på mastene foran Bryggen. Dersom man skal vurdere bybanen med en batteridrevet drift over Bryggen og Torget, kan man ta vekk kjøreledningen og stangen.

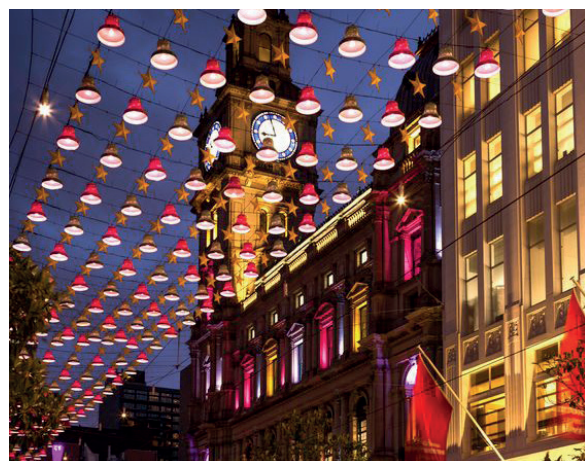
Det vil være nødvendig for belysning på bryggen. Og så lenge det er tilgjengelig for varelevering vil det være krav om veilys. Vi foreslår derfor å bruke mastene til vei og plassbelysning på Bryggen.

Vi vil skape gode møteplasser og vitale byrom. Vi har derfor lagt stor vekt på god møblering i de nye byrommene. De ulike områdene skal kunne brukes på ulike måter av ulike mennesker til ulike tider. Steder for opplevelser og steder for ly og le. Gammel eller ung, alene eller sammen, dag eller natt, kort eller lang pause- man skal uansett bli godt mottatt av en pen og behagelig benk.

De nye bymøblenes formspråk er det samme som i den totale løsningen; triangulære former stiger opp av tre eller steindekket og i samspill med bakkenivåene skapes lekne og spennende formasjoner og nye møtepunkter. Hovedmaterialene er tre og granitt med enkelte innslag av stål

3.3

Belysning

Dramaturgien i årstidene og de hurtig skiftende værforholdene i Bergen vil være en viktig premissgiver for belysningskonseptet. Bakteppet som kulisser, hendelsesstyrt belysning og Bybanens puls gjennom Vågen, vil være bærende i det scenografiske kveldsbildet

Bakteppet

Historiske bygg med karakteristiske fasader omkranser det hesteskoformede byrommet. Fri sikt på tvers av Vågen gjør de historiske fasadene spesielt godt egnet som bakteppe for aktivitetene på Bryggen og Torget. Fasadene i nord, sør og øst lyssettes i omfang avstemt mot historisk verdi, arkitektonisk karakter og byggets egnethet for å skape lesbare byrom. Det lyssatte bakteppet forsterker byrommets identitet på kveldstid, og blir kulisser for hendelser gjennom natten eller mørketiden.

Bryggen

Bryggen er levende. Lys fra vindusutstillinger viser aktiviteten i byggene og gir lys til gangflaten mot Vågen. Som gående trekkes man fra vindu til vindu og oppdager smugene mellom byggene. Portrommene er lyssatt og fremstår som inviterende og åpne innganger. Endeveggen i hvert smug er lyssatt og forklarer hvor dype og smale smugene er. Fasadebelysningen mot Vågen oppgraderes og gjøres jevnere. Lysintensiteten balanseres mellom fasade, gulv og interiør.

Lysdansen

Det dansende lyset på Nikolaikirkeallmenningen henspiller på Dyvekes dans – kjærligheten som ble funnet og kulturen som var. Lyset funkler over allmenningen og trekker blikket oppover gaten, lysglimt spiller seg i Vågen og gir allmenningen romlighet. Utover lysets daglige funksjon for gaten integreres det som en del av scenelyset, slik at man også på Bergenfest kan danse med Dyveke, på samme sted – ved ruinene av Rådstuen.

Mastene

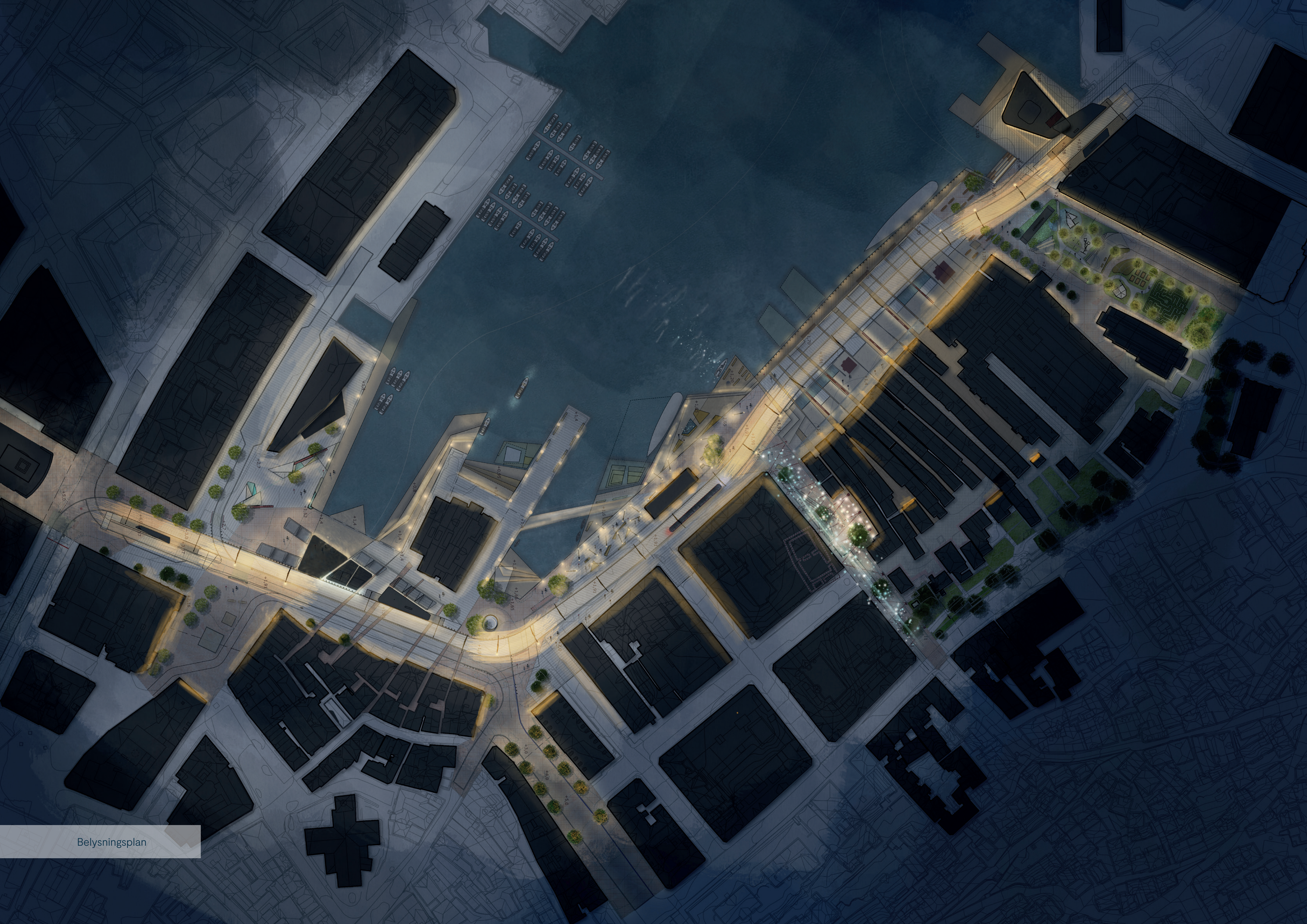
Historisk har vippebommene spilt en viktig rolle langs Bryggen både visuelt og funksjonelt. Som primærfunksjon ble de brukt til lasting og lossing av skip, mens sekundærfunksjonen som resultat av høyden var enten flagging eller å vise bryggegårdenes vimpler. Inspirert av fortiden får de nye mastene flere funksjoner som integrerer infrastruktur til Bybanen, generell belysning av bygulvet, punkt-belysning av objekter samt seil som demper vinden og skaper romlige kvaliteter. Her vil sensorikk i armaturene fange opp bevegelse og aktivitet i området og lyse opp der folk går eller samles. Dette gir både et levende lys som reflekterer aktivitetsnivået eller spotlights fra scenebelysning for å fremheve viktige hendelser, samtidig som de gir en behovsstyrt belysning.

Møtet med vannet

Lysets intensitet og armaturenes høyde trappes gradvis ned mot vannkanten. Utsikten mot Askøy og på tvers av Vågen ivaretas og de lave lysnivåene oppfordrer også til et lavere tempo – et sted for gående, et sted å stoppe. Sett fra motstående side av Vågen markerer lyset overgangen mellom vann og land, uten å overdøve eller konkurrere mot byrommets bakteppe – de historiske fasadene.

Lys... når lys trengs

Bybanetraséen forløper seg stille over Fisketorget og Bryggen gjennom dempede lysnivåer tilpasset fotgjengere. Belysningen øker i intensitet over allmenningene når Bybanen nærmer seg for å varsle kryssende trafikanter om at den kommer. Sykkeltraséen og kjørebanelene belyses i henhold til standarder, noe som tilfører en belyst sone også utenfor banens trasé. På den måten kan føreren av Bybanen tidligst mulig oppdage konflikter og respondere, og gående blir varslet om at Bybanen kommer.

Fasevis gjennomføring

Prosjektet er organisert på en måte som muliggjør en god fasevis utføring slik at man kan opprettholde trafikken gjennom Vågen frem til prosjektet er ferdig. Slik kan man kan sikre fasevis programmatisk scenarier av Vågen.

4.1

Fasevis utbygging

Følgende beskrivelse av fasene:

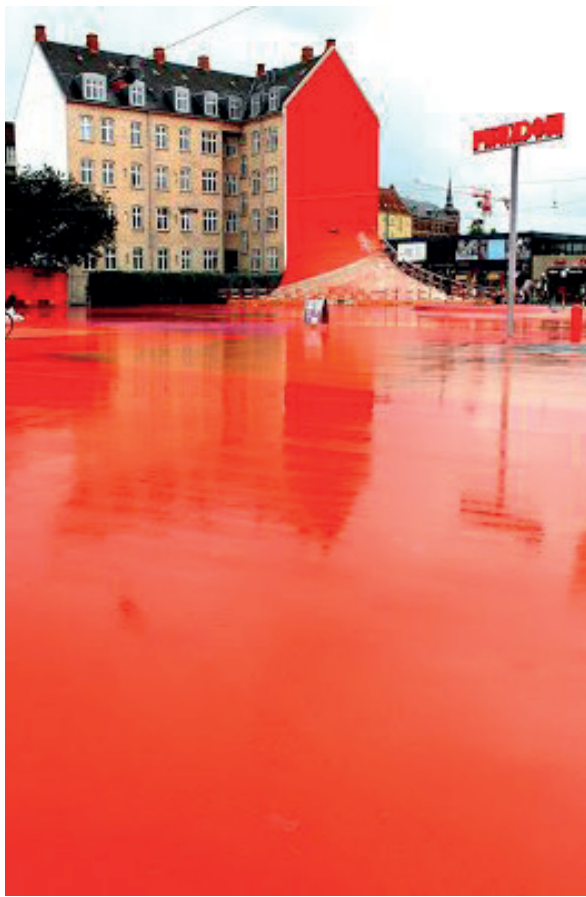
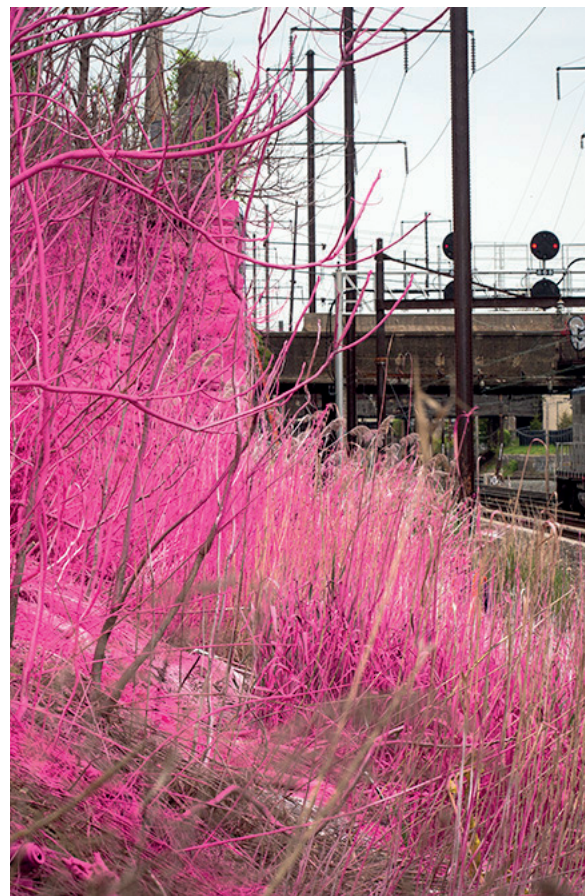
Fase 1: Trafikken opprettholdes, men innsnevres og flyttes inn mot Bryggen. På denne måten frigjøres arealene for etablering av prosjektet sykkel- og veitrasé fra Torgallmenningen og opp til Vågsallmenningen.

Fase 2: Trafikken bruker prosjektets nye vei- og sykkeltrasé, og trafikken stenges over Bryggen og flyttes til Øvregaten. Fisketorget og Torget er møteplassen og byrommet som er prioritert. Bryggen stenges og nytt prosjekt etableres. Dette kan også utføres i to faser.

Fase 3: Bryggen åpnes som byrom og for varelevering. Torget stenges og blir byggeplass for etablering av nytt prosjekt.

I prosjektet er det lagt inn ny høyde på Bryggen etter heving, antatt kotehøyde +1,5. Dette gir et godt snitt på området ut mot kaikant, selv om Bybanen ligger på +1,91. Hvis bygging av Bybane og området foran Bryggen skulle settes i gang før alle bygningene er hevet, kan man lage midlertidig lysgraver/forsenkninger innerst ved bygningene som ikke er hevet. Gangpassasjen langs Bryggen er ut videt ift dagens bredde, og det muliggjør en todeling av denne sonen i en anleggsfase.

4.2

Fasevis programmering og vitalisering i byggeperioden

Utbygging av byrom og gater kan ofte være krevende å bære for en by, for beboere, for handelsstanden og for besøkende. Vi foreslår at Vågskoordinatorens tar et aktivt ansvar i forhold til dette. Ved å holde kommunikasjonen og sikre aktiviteter i nærområdet.

Vi har lagt opp til at det skal være en lekenhet rundt utbyggingen. Det skal være kunstneriske temporære installasjoner hvor de ulike områdene brukes som store gatekunstlerret.

I tillegg legges det opp til at de programmatisk delene av prosjektet aktiveres fortløpende og i samspill med en fasevis utvikling. Vågskoordinatoren vil sørge for at alle interesser blir ivarettatt og at temporære funksjoner og bruk følger et planlagt program.

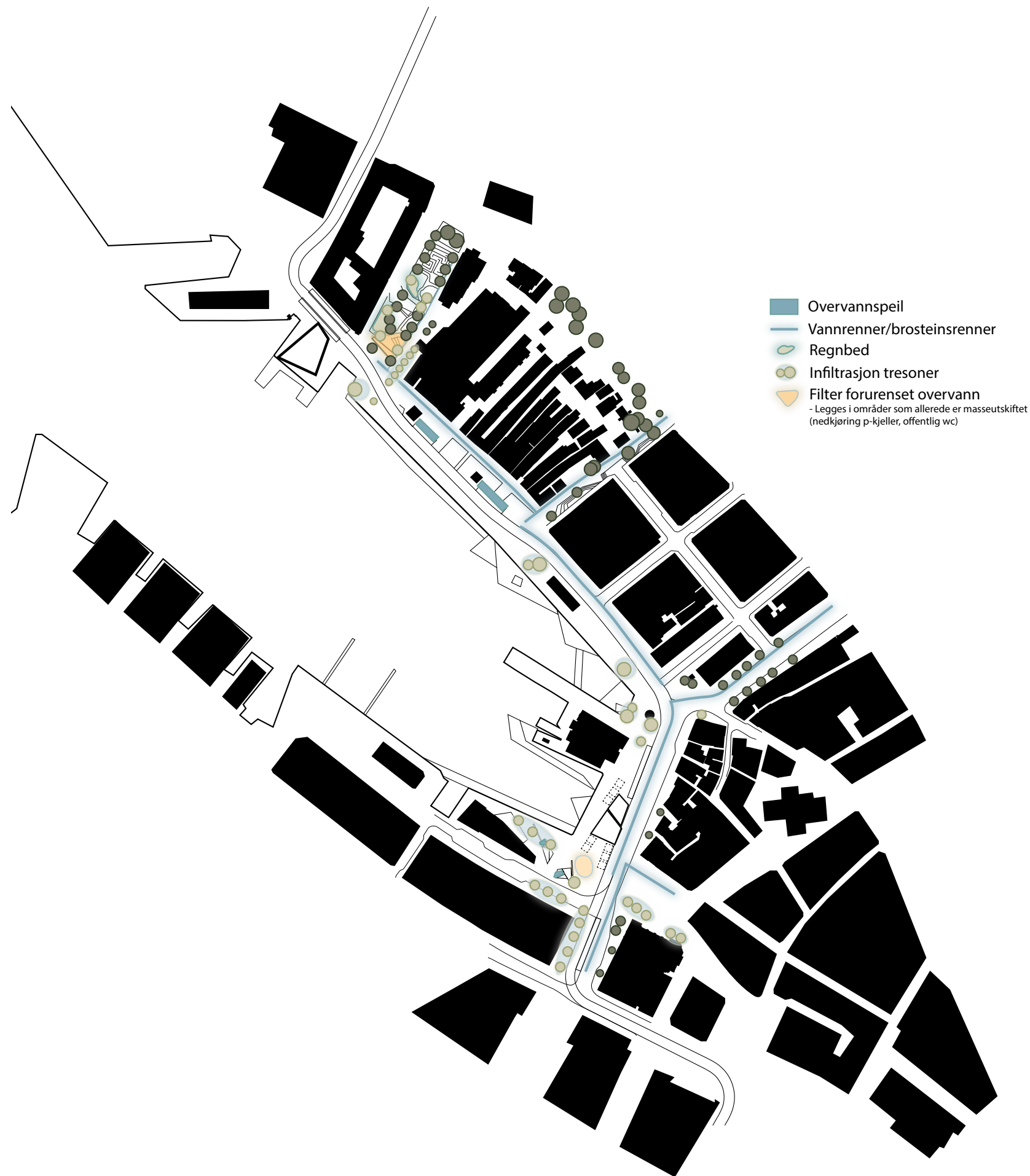
Fase 0: VR-studio i Skur 11, modell av fremtidens Bryggen/Vågen, brukermøte, engasjere spesielt ungdom. Pop-ups langs hele traséen; leker med konsertscener (Datarock m/lysshow), uteservering, julemarked på Bryggen.

Fase 1: Veien over Torget etableres og fokuset må da trekkes mot resten av Torgflaten og Bryggen. De temporære lektene kan allerede komme på plass og romme ulike aktiviteter. Bading, konsert kunst. Store luftboller over Vågen.

Fase 2: Ytterste del av Bryggen er under bygging. Fokus kan trekkes mot Vågen. Vannaktiviteter, kajakkkonkurranser, utleie av robåter. Konsertscene og stor åpning av byggeplassen. Hva med å kunne lage et gravemaskinforestilling for å feire byggestarten. Med lys og akrobatikk.

Fase 3: Innerste del av Bryggen og Bybanen over Torget bygges. Nå er Barnas byrom og Nikolaikirkeallmenningen klar til bruk og det arrangeres aktiviteter i det grønne byrommet og på den nye scenen. Vippebommene på Bryggen kan brukes til en levende fremstilling og kunstinstallasjon.

4.3

Vann og overvann

På Bryggen utnytter vi høydeforskjellen mellom bybanetraséen og nivået inne ved Bryggen til å lage en forsøkningsanlegg til håndtering av regnvann. Forsøkningsanlegget utformes slik at man ved full dybde (20 cm) visualiserer kaikanten fra før 1916. Det etableres sluk som kan lukkes og åpnes i forsøkningsanlegget, slik at overvannet kan være med på å danne et vannspeil.

Alt overvann for øvrig i området, ledes ned i åpne vannrenner i lavbrekkene, og derfra ledes vannet ned i kulturlagene gjennom sprekummer/infiltrasjonskummer. Ved alle nye treplantinger etableres infiltrasjonsbed, med spredning ned i grunnen. Målet er at overvannet skal være med å sikre at nivået på grunnvannsstanden opprettholdes.

I Barnas byrom etableres store infiltrasjonsareal og regnbed, som skal få samme funksjon som regnbedene på Bryggen for øvrig.

4.4

Sikkerhet

Bergen må i likhet med alle andre byer tenke sikring mot terror. I prosjektområdet må man tenke sikring på to nivå: Stengsel av hele området under arrangement. Dette krever fysisk stengsel i adkomstveien/forbindelseslinjene inn i området. I praksis kan det etableres nedsenkbare pullerter i alle forbindelser som leder inn til Torget og Bryggen; Bybanetraseen og alle gater inn i området. I tillegg bør det suppleres med ekstra sperringer i form av store biler under store arrangement. I Oslo settes det opp dobbelt sett av nedsenkbare pullerter rundt viktige punkt; der den ene rekken alltid står oppe. Dette er pullerter med høyde 90 cm og maks avstand 120 cm. Stengsel av gangsoner/oppholdssoner som samler mye folk i hverdagen. Terrortrusselen i hverdagen vurderes av PST, men det må vurderes om det er behov for fysiske stengsler inn mot de mest sentrale plassene i området. Åpninger inn til Torget og Bryggen kan sperras vha bevist plassering av master, benker og supplerende planteurner. Det er designet tunge, solide møbler i granitt som kan fungere som fysisk stengsel.

Nivået av sikring under arrangement bør avklares før oppstart regulering.

Havnen
Gode
Den
Gode
Havnen